

Trafikutskottets betänkande 2025/26:TU8

Digitaliserings- och postfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden om digitaliserings- och postfrågor.

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i granskningsrapporten Statliga strategiska digitaliseringsprojekt – stora gemensamma utmaningar.

Motionsyrkandena handlar främst om digital delaktighet, digitalisering i offentlig verksamhet, tillgång till elektronisk kommunikation, artificiell intelligens och postfrågor.

I betänkandet finns 32 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Skrivelse 2025/26:33 Riksrevisionens rapport om statliga strategiska digitaliseringsprojekt.

Sex yrkanden i en följdmotion.

Ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2024/25.

110 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Utgångspunkter för digitaliseringspolitiken	9
Utskottets ställningstagande.....	12
Digital delaktighet	13
Utskottets ställningstagande.....	18
Digitalisering i offentlig verksamhet	19
Utskottets ställningstagande.....	26
Statliga strategiska digitaliseringsprojekt	28
Utskottets ställningstagande.....	31
Digital autentisering	32
Utskottets ställningstagande.....	35
Tillgång till elektronisk kommunikation	36
Utskottets ställningstagande.....	46
Artificiell intelligens.....	48
Utskottets ställningstagande.....	58
Robusta och säkra kommunikationer.....	60
Utskottets ställningstagande.....	62
Digital kompetens.....	63
Utskottets ställningstagande.....	67
Mobiltäckning längs järnvägsnätet	68
Utskottets ställningstagande.....	70
Samarbete med rättsvårdande myndigheter.....	71
Utskottets ställningstagande.....	74
Postservice i hela landet	74
Utskottets ställningstagande.....	78
Vissa konkurrensfrågor	79
Utskottets ställningstagande.....	82
Övriga postfrågor	83
Utskottets ställningstagande.....	85
Reservationer	86
1. Utgångspunkter för digitaliseringspolitiken, punkt 1 (S).....	86
2. Digital delaktighet, punkt 2 (S)	86
3. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (S)	87
4. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (C).....	88
5. Statliga strategiska digitaliseringsprojekt, punkt 4 (C).....	89
6. Digital autentisering, punkt 5 (S).....	90
7. Digital autentisering, punkt 5 (V).....	91
8. Digital autentisering, punkt 5 (C)	92
9. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (S).....	93
10. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (V).....	94
11. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (C).....	95
12. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (MP).....	96
13. Säker och tillförlitlig AI, punkt 7 (S).....	97
14. Säker och tillförlitlig AI, punkt 7 (V).....	98

15. Säker och tillförlitlig AI, punkt 7 (C)	99
16. Säker och tillförlitlig AI, punkt 7 (MP)	99
17. Främjande av AI-användning, punkt 8 (S)	101
18. Främjande av AI-användning, punkt 8 (C)	102
19. Främjande av AI-användning, punkt 8 (MP)	102
20. Robusta och säkra kommunikationer, punkt 9 (S)	103
21. Robusta och säkra kommunikationer, punkt 9 (MP)	104
22. Digital kompetens, punkt 10 (S)	104
23. Digital kompetens, punkt 10 (V)	105
24. Mobiltäckning längs järnvägsnätet, punkt 11 (V)	106
25. Mobiltäckning längs järnvägsnätet, punkt 11 (MP)	106
26. Postservice i hela landet, punkt 13 (S)	107
27. Postservice i hela landet, punkt 13 (V)	107
28. Postservice i hela landet, punkt 13 (C)	108
29. Vissa konkurrensfrågor, punkt 14 (V)	109
30. Vissa konkurrensfrågor, punkt 14 (C)	110
31. Övriga postfrågor, punkt 15 (V)	110
32. Övriga postfrågor, punkt 15 (C)	111
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	112
Skrivelsen	112
Följdmotionen	112
Motion från allmänna motionstiden 2024/25	113
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	113

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande digitaliseringsfrågor

1. Utgångspunkter för digitaliseringspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2297 av Markus Selin (S) yrkande 4,

2025/26:3560 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 16 och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 1 och 3.

Reservation 1 (S)

2. Digital delaktighet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 48,

2025/26:862 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:1323 av Sanna Backeskog m.fl. (S) och

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 70.

Reservation 2 (S)

3. Digitalisering i offentlig verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkande 5,

2025/26:450 av Serkan Köse (S),

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 8,

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 10 och 11 samt

2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena 2 och 3.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (C)

4. Statliga strategiska digitaliseringsprojekt

Riksdagen avslår motion

2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C)

yrkandena 1 och 4–6 samt

lägger skrivelse 2025/26:33 till handlingarna.

Reservation 5 (C)

5. Digital autentisering

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:590 av Erik Hellsborn (SD),

2025/26:689 av Malin Danielsson (L),

2025/26:955 av Lina Nordquist och Malin Danielsson (båda L),

2025/26:972 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15,

2025/26:1165 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S),

2025/26:2391 av Markus Wiechel (SD),
2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 12,
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 14 och 15 samt
2025/26:3670 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (C)

Tillgång till elektronisk kommunikation

6. Tillgång till elektronisk kommunikation

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1082 av Markus Kauppinen m.fl. (S) yrkande 6,
2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,
2025/26:2615 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1–3,
2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,
2025/26:2880 av Marlène Lund Kopparklint (M),
2025/26:3028 av Thomas Ragnarsson (M),
2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 24,
2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 29,
2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 12,
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 22,
2025/26:3638 av Mathias Bengtsson (KD),
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 6, 9 och 22 samt
2025/26:3659 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (C)

Reservation 12 (MP)

Artificiell intelligens

7. Säker och tillförlitlig AI

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 7 och 8,
2025/26:1774 av Jan Ericson m.fl. (M),
2025/26:1815 av Aylin Nouri och Eva Lindh (båda S),
2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 11,
2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 6,
2025/26:3137 av Emma Ahlström Köster (M),
2025/26:3320 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP) yrkandena 1–7,
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 11,
2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och 6–8,
2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 69 och
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 12.

Reservation 13 (S)

Reservation 14 (V)
Reservation 15 (C)
Reservation 16 (MP)

8. Främjande av AI-användning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 1–4 och 6,
 2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 17 och 18,
 2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 4,
 2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 4 och 13,
 2025/26:3729 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 48 och
 2025/26:3808 av Helena Gellerman (L).

Reservation 17 (S)
Reservation 18 (C)
Reservation 19 (MP)

Vissa övriga digitaliseringsfrågor

9. Robusta och säkra kommunikationer

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:634 av Hanna Westerén (S),
 2025/26:2591 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),
 2025/26:2661 av Cecilia Rönn (L),
 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 23 och
 2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 7.

Reservation 20 (S)
Reservation 21 (MP)

10. Digital kompetens

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1897 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S),
 2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 10 och
 2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 2 och 8.

Reservation 22 (S)
Reservation 23 (V)

11. Mobiltäckning längs järnvägsnätet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2780 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 45 och
 2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 24 (V)
Reservation 25 (MP)

12. Samarbete med rättsvärdande myndigheter

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1474 av Eric Westroth (SD) och

2025/26:2616 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1–3.

Postfrågor

13. Postservice i hela landet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:603 av Marie Olsson (S),

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 3 och 6,

2025/26:3404 av Lars Püss och Helena Storckenfeldt (båda M),

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 23 och

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59.

Reservation 26 (S)

Reservation 27 (V)

Reservation 28 (C)

14. Vissa konkurrensfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 7 samt

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkandena 61–63.

Reservation 29 (V)

Reservation 30 (C)

15. Övriga postfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:251 av Johnny Svedin (SD) yrkande 2,

2025/26:902 av Mirja Räihä (S),

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 4 och

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 60.

Reservation 31 (V)

Reservation 32 (C)

Stockholm den 29 januari 2026

På trafikutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Thomas Morell (SD), Aylin Nouri (S), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Patrik Jönsson (SD), Sten Bergheden (M), Kadir Kasirga (S), Helena Gellerman (L), Carina Ödebrink (S), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Malin Östh (V), Magnus Jacobsson (KD), Marléne Lund Kopparklint (M), Linus Lakso (MP), Leif Gripestam (M) och Zara Leghissa (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2025/26:33 Riksrevisionens rapport om statliga strategiska digitaliseringsprojekt och en följdmotion med anledning av skrivelsen. Utskottet behandlar även 1 yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2024/25 och 110 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26 om digitaliserings- och postfrågor. Motionsförslagen finns i bilagan.

I samband med beredningen av ärendet informerade företrädare för Riksrevisionen den 22 maj 2025 om de slutsatser och rekommendationer som Riksrevisionen har gjort i sin granskningsrapport.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statliga strategiska digitaliseringsprojekt (skr. 2025/26:33) redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i granskningsrapporten Statliga strategiska digitaliseringsprojekt – stora gemensamma utmaningar (RiR 2025:8).

Utskottets överväganden

Utgångspunkter för digitaliseringspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utgångspunkter för digitaliseringspolitiken. Utskottet hänvisar till det pågående utvecklingsarbetet.

Jämför reservation 1 (S).

Motionerna

Mikael Damberg m.fl. (S) framför i kommittémotion 2025/26:3560 yrkande 16 att en socialt ansvarsfull digitalisering kräver satsningar på både digital infrastruktur och kompetens, liksom tydliga regler för datalagring, användning och integritetsskydd.

I kommittémotion 2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 1 framför motionärerna att en viktig ambition i digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att utveckla digitaliseringens möjligheter. I yrkande 3 anför motionärerna att en socialt ansvarsfull digitalisering kräver satsningar på både digital infrastruktur och kompetens, liksom tydliga regler för datalagring, användning och integritetsskydd.

I motion 2025/26:2297 av Markus Selin (S) yrkande 4 anføres att man bör se över möjligheterna att inrätta en digital tillsynsmyndighet eller ge uppdraget till en befintlig myndighet som kan följa upp, utreda och kräva åtgärder.

Bakgrund och pågående arbete

Målet för digitaliseringspolitiken

Det nuvarande målet för digitaliseringspolitiken beslutades i december 2011 och lyder: Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Under detta mål finns följande två delmål:

- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).
- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

I regeringens budgetproposition för 2026 (prop. 2024/25:1, utg.omr. 22) anges att regeringens bedömning är att Sverige inte når den svenska digitaliseringspolitikens övergripande mål om att vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Regeringen uppger att Sverige placerar sig högt inom EU när det gäller användningen av digitaliseringens möjligheter, men efter ledande länder som Danmark, Finland och Nederländerna. Regeringen framhåller att Sverige står sig väl jämfört med EU:s övriga medlemsstater när det gäller digital kompetens, vilket är en förutsättning för att kunna använda digitaliseringens möjligheter. Vidare framför regeringen att Sverige är ett av de digitalt mest utvecklade länderna inom EU och att mycket pekar åt rätt håll.

Digitaliseringsstrategin

I maj 2025 fattade regeringen beslut om en ny digitaliseringsstrategi för 2025–2030 som pekar ut riktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Strategin omfattar de fem fokusområdena digital kompetens, digitalisering av näringslivet, den offentliga förvaltningen, välfärden och konnektivitet. Artificiell intelligens (AI), säkerhet och data går horisontellt genom alla områden.

Fokus för digitaliseringsstrategin är att förenkla för människor i vardagen. Strategin handlar exempelvis om vad som är bäst för medborgaren som behöver använda digitala tjänster, för näringsidkaren som är i kontakt med myndigheterna, för patienten som söker vård, eller för mottagaren av hemtjänst.

I strategin framför regeringen bl.a. att utvecklingen av smarta städer och regioner med digitalt drivna innovationer som smarta elnät och transportlösningar ska främjas och att klimat- och miljöpåverkan därigenom kan minska. Regeringen framför vidare att den sociala aspekten är viktig, eftersom digitalisering har potential att höja livskvaliteten genom såväl tillgång till samhällsservice som till media och kultur och därför behöver alla människor omfattas.

Myndigheten för digital förvaltning (Digg) och Post- och telestyrelsen (PTS) har fått i uppdrag att stödja genomförandet av strategin.

Färdplan mot en digital omställning

I december 2022 fattade EU beslut om att inrätta policyprogrammet för det digitala decenniet 2030. Beslutet innehåller bl.a. tolv uppföljningsbara mål inom fyra områden: digital kompetens, digitala infrastrukturer, näringslivets digitala omställning och digitalisering av offentliga tjänster. För att följa upp utvecklingen ska medlemsstaterna vartannat år redovisa sin färdplan för att nå målen. I Sveriges redovisning från oktober 2023 framhålls att Sverige bidrar till att nå EU:s mål för det digitala decenniet och också till EU:s vision om digital omställning. Regeringen framhåller i redovisningen att Sverige är ett

digitalt moget land och har en digitalt mogen befolkning samt en lång historia av tillgång till bra uppkoppling.

I nära anslutning till policyprogrammet antog EU:s medlemsstater, Europeiska kommissionen och Europaparlamentet också en gemensam europeisk förklaring om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet. I förklaringen anges ett antal gemensamma politiska avsikter och åtaganden samt påminns om centrala rättigheter som är av relevans för den digitala omställningen inom följande områden: människorna i centrum för den digitala omställningen, solidaritet och inkludering, valfrihet, deltagande i det digitala offentliga rummet, säkerhet, trygghet och egenmakt samt hållbarhet.

PTS och Digg

PTS ska verka för att målen inom politiken för informationssamhället uppnås och för att bevaka områdena elektronisk kommunikation och post i Sverige. Begreppet elektronisk kommunikation innefattar telekommunikation, it och radio. PTS arbetar för säker och tillgänglig kommunikation genom främjande insatser, reglering och tillsyn. Vidare ska PTS bidra till en trygg digital omställning genom samverkan, främjande insatser, reglering och tillsyn.

Digg har på ett övergripande plan i uppgift att:

- samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen (med undantag för Regeringskansliet, Säkerhetspolisen, Fortifikationsverket, Försvarshögskolan samt myndigheter som hör till Försvarsdepartementet),
- ansvara för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen (bl.a. e-legitimationer och underskrifter, säkra digitala försändelser, e-fakturer samt gemensamma standarder och format inom sitt ansvarsområde),
- bistå regeringen med underlag för att utveckla digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och följa och analysera utvecklingen av densamma.

Därutöver ska myndigheten bl.a. främja öppen och datadriven innovation samt att det vid förvaltningsgemensam utveckling av digitala tjänster tas hänsyn till användares behov. Samverkan med den offentliga förvaltningen och andra berörda parter samt inte minst samverkan inom den offentliga förvaltningen är en viktig uppgift för Digg.

PTS och Digg fick i december 2024 i uppdrag att lämna förslag på hur Diggs uppgifter kan överföras till PTS. Myndigheterna redovisade ditt uppdrag i mars 2025. I budgetpropositionen för 2026 framför regeringen att myndigheterna ska gå samman för att skapa en stärkt myndighet för digitaliseringsfrågor.

Översyn av digitaliseringspolitiken

Regeringen har aviserat att den ska göra en översyn av digitaliseringspolitiken. Digitaliseringsrådet har därför bjudit in till workshoppar för att samla kunskap

och inspel om bl.a. AI och andra teknologier, strategisk infrastruktur och grundförutsättningar, digital kompetensförsörjning, digital omställning och innovation inom prioriterade områden respektive digitalisering i välfärden. Syftet med workshopparna är att bidra till att utveckla digitaliseringspolitiken med sikte på 2030.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat förslag om digitaliseringspolitikens mål, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå motionsyrkandet. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det nuvarande målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Sverige placerar sig högt inom EU när det gäller användningen av digitaliseringens möjligheter. Inte minst när det gäller digital kompetens står sig Sverige väl jämfört med EU:s övriga medlemsstater, vilket är en förutsättning för att kunna använda digitaliseringens möjligheter.

Utskottet vill vidare lyfta fram den digitaliseringsstrategi som regeringen fattade beslut om i maj 2025, liksom den översyn av digitaliseringspolitiken som regeringen har påbörjat i syfte att utveckla denna till 2030.

Utskottet vill i sammanhanget även påminna om att regeringen i budgetpropositionen för 2026 framför att PTS och Digg ska gå samman för att skapa en stärkt myndighet för digitaliseringsfrågor.

Utskottet bedömer att flera av de områden som motionärerna lyfter fram är av stor betydelse när det handlar om att främja de möjligheter som digitaliseringen för med sig för samhället, och utskottet förutsätter att dessa kommer att tas om hand inom ramen för det pågående utvecklingsarbetet. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2025/26:2297 (S) yrkande 4, 2025/26:3560 (S) yrkande 16 och 2025/26:3652 (S) yrkandena 1 och 3.

Digital delaktighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om digital delaktighet. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder och förutsätter samtidigt att arbetet med att skapa digital delaktighet har hög prioritet för regeringen och myndigheterna.

Jämför reservation 2 (S).

Motionerna

Morgon Johansson m.fl. (S) framhåller i kommittémotionerna 2024/25:3107 yrkande 48 och 2025/26:3623 yrkande 70 att Sverige ska vara drivande i arbetet för en öppen, fri och säker digital framtid för alla. Motionärerna understryker att Sverige bör ta en ledarroll internationellt.

I motion 2025/26:862 framhåller Magnus Manhammar (S) behovet av ytterligare arbete för att se till att det finns sätt att komma i kontakt med samhällsservice även utan digitala verktyg.

Sanna Backeskog m.fl. (S) framför i motion 2025/26:1323 att ingen ska hamna i ofrivilligt digitalt utanförskap. Motionärerna lyfter fram att digitaliseringen har fört med sig stora fördelar för många människor men att det också finns en risk för att personer utan digital kompetens eller tillgång till digital utrustning hamnar utanför.

Bakgrund och pågående arbete

Gällande rätt

Digital tillgänglighet regleras på både nationell och internationell nivå genom olika direktiv, lagar och standarder. Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska personer med funktionsnedsättning ha tillgång till informations- och kommunikationsteknik och digitala lösningar på lika villkor som andra. För att säkerställa tillgängligheten behöver samhället främja tillgången till digitala lösningar samt identifiera och undanröja hinder för informations- och kommunikationsteknik.

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) är det förbjudet att diskriminera personer med funktionsnedsättning, och lagen omfattar bl.a. att skäliga åtgärder för tillgänglighet ska vidtas. Det är bl.a. en fråga om att alla ska kunna delta på lika villkor i arbetslivet. För att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta på lika villkor som andra behöver arbetsmiljön vara öppen, inkluderande och tillgänglig. Det kan innebära att det behövs stödjande teknik eller andra hjälpmedel, individuella stödinsatser och tillgänglighetsanpassningar. Det är arbetsgivarens ansvar att se till att skapa tillgängliga arbetsmiljöer.

Vidare följer det av arbetsmiljölagen (1977:1160) att arbetsförhållanden ska anpassas till människors olika förutsättningar.

Lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service trädde i kraft 2019 och ställer krav på att alla offentliga aktörers digitala service, webbplatser och mobila applikationer (appar) ska vara begripliga, robusta, hanterbara och möjliga att uppfatta.

Genom lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet trädde nya tillgänglighetsregler i kraft i juni 2025. Lagen syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden genom att öka tillgängligheten till produkter och tjänster, framför allt för personer med funktionsnedsättning. Det gäller bl.a. tjänster inom elektronisk kommunikation, e-handel, e-böcker samt bank- och betaltjänster. Regeringen har beslutat att PTS ska få ansvaret för marknads kontroll för produkter och delar av tillsynsansvaret för tjänster. PTS har även fått i uppdrag att i dialog med berörda aktörer främja insatser som underlättar genomförandet av de krav som följer av lagen.

Digital delaktighet i Sverige

I regeringens budgetproposition för 2026 konstateras att den digitala delaktigheten i Sverige fortfarande är hög. Enligt Eurostat uppgick internetanvändningen 2023 i Sverige till 97,6 procent, vilket kan jämföras med EU genomsnittet om 91,4 procent. Regeringen föreslog vidare i budgetpropositionen för 2026 att PTS skulle tillföras 25 miljoner kronor för att motverka digitalt utanförskap fr.o.m. 2026.

Enligt rapporten *Svenskarna och internet 2025*, som gavs ut av Internetstiftelsen, använder nästan alla svenskar – 97 procent – internet 2025 och nästan lika många var på nätet varje dag. Enligt Internetstiftelsen är åldern den faktor som har störst påverkan på internetanvändandet och att i princip alla svenskar som inte använder internet är i pensionsåldern. Var femte person i pensionsåldern uppger att han eller hon inte använder internet, men det är stor skillnad mellan yngre och äldre pensionärer. Andelen icke-användare mer än femdubblas bland äldre pensionärer över 75 år jämfört med yngre pensionärer i åldern 65–75 år. Efter 75 års ålder är det betydligt fler kvinnor än män som inte använder internet.

Digitaliseringsstrategin

Ett delmål i regeringens digitaliseringsstrategi är att alla ska vara digitalt inkluderade, vilket innefattar att alla ska ha möjlighet att skaffa sig grundläggande digitala färdigheter. I strategin redogörs för ett antal åtgärder som regeringen har beslutat om för att alla ska vara digitalt inkluderade. I digitaliseringsstrategin framför regeringen att den avser att ge lämplig myndighet i uppdrag att samordna de insatser för digital inkludering som utförs av myndigheter och i dialog med berörda aktörer stödja och följa arbetet för en ökad digital inkludering och ökad användning av digitala tjänster. Vidare framför regeringen att den avser att undersöka vad som krävs för att

personer som inte själva kan hantera digitala tjänster får denna möjlighet genom digital fullmakt. Regeringen aviserar även att den avser att ge PTS i uppdrag att öka den grundläggande digitala kompetensen med särskilt fokus på AI.

PTS uppdrag

PTS har enligt sin instruktion i uppdrag att arbeta för att alla i Sverige ska ha tillgång till bra telefoni, bredband och post och att alla ska kunna ta del av digitaliseringens möjligheter, oavsett funktionsförmåga och förutsättningar. I myndighetens regleringsbrev anges att den ska verka för en ökad digital inkludering och en ökad användning av digitala tjänster. PTS har även fått två regeringsuppdrag om digital inkludering. För det första skulle PTS kartlägga vad som behöver göras, stärkas och utvecklas för att fler ska bli digitalt inkluderade. Uppdraget redovisades i december 2024. För det andra har PTS ett långsiktigt uppdrag med årlig rapportering fram till 2031 som rör uppföljning och insatser för digital inkludering inom ramen för funktionshinderspolitiken. Uppdraget återrapporteras årligen i PTS årsredovisning.

När det gäller det långsiktiga uppdraget med årlig rapportering har PTS tagit fram en modell för hur uppdraget ska genomföras. PTS lyfter i sammanhanget fram att myndighetens bedömning är att det är samspelet mellan utformningen av det digitala utbudet och individens förutsättningar som avgör hur många som är digitalt inkluderade i samhället och att vi kan höja graden av digital inkludering genom att förbättra utformningen av digitala tjänster och stärka individens förutsättningar. PTS framhåller att det digitala utbudet bör vara tillgängligt och användbart för alla oavsett användningsbehov, egenskaper och funktionsförmåga. Digitala tjänster som är ändamåls- och tilltalande motiverar fler till att använda dem. Många aktörer, både offentliga, privata och från civilsamhället behöver samarbeta för att skapa goda förutsättningar för ett digitalt inkluderande samhälle.

I PTS uppdrag att kartlägga vilka insatser och åtgärder som behöver genomföras för att öka den digitala inkluderingen och användningen av digitala tjänster i samhället har myndigheten identifierat ett betydande antal pågående insatser och behov av åtgärder. PTS har även pekat ut fem strategiska områden för att stärka den digitala inkluderingen och användningen av digitala tjänster. PTS framför att det finns ett påtagligt behov av att det svenska samhället växlar upp i sitt ansvarstagande inom digital inkludering och tydligare främjar ett framväxande digitalt samhälle där alla kan och får vara med. PTS framhåller att det under arbetet med uppdraget har framkommit att avsaknaden av en tydlig nationell samordning är en av de mer betydande utmaningarna för att skapa ett sammanhållet och effektivt arbete inom området. Ett framtida arbete för en ökad digital inkludering och ökad användning av digitala tjänster är omfattande och behöver verka långsiktigt men utvidgas stegvis. PTS föreslår följande sex prioriterade insatser:

1. Regeringen bör ge i uppdrag åt PTS att samordna och, i dialog med berörda aktörer, främja, stödja och följa arbetet för en ökad digital inkludering och ökad användning av digitala tjänster.
2. Regeringen bör tillsätta en utredning om hur olika fysiska platser för stöd kan skapas och användas för en ökad digital kompetens, användning och inkludering.
3. PTS bör få ett utökad ansvar att informera allmänheten om trygg och säker användning av internet.
4. Regeringen bör ge i uppdrag åt Upphandlingsmyndigheten att utveckla stöd för tillgänglighet och användbarhet i offentliga upphandlingar.
5. Regeringen bör ge i uppdrag åt Bolagsverket att utreda förutsättningarna för och lämna förslag på insatser som möjliggör digitala företräderskap för privat personer.
6. Regeringen bör ge i uppdrag åt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att ge finansiellt stöd till civilsamhällesorganisationer för att främja digital kompetens.

Digitalidag

Digitalidag är en nationell samverkansplattform som drivs av PTS. Digitalidag arbetar för att öka den digitala inkluderingen i Sverige och motverka att nya kunskapsgap uppstår. Aktörer från privat och offentlig sektor samt civilsamhället samlas där i syfte att inspirera alla människor till att vilja och kunna vara digitalt delaktiga i samhället. Verksamheten bygger på tre ledord: lyssna, samtala och samarbeta. På plattformen framhålls att man genom att bättre förstå olika aktörers perspektiv, behov och visioner skapar ett engagemang och nya vägar till samarbete. Vidare anordnas en årlig och nationell temadag för att mobilisera ett digitalt kunskapslyft i Sverige. Under denna dag genomförs aktiviteter runt om i landet med syftet att inspirera, utbilda och skapa dialog om digitaliseringens betydelse i samhället. Medverkande aktörer deltar på olika sätt för att bidra till en gemensam kraftsamling, där digital inkludering och samhällets digitala utveckling står i fokus.

I mars 2025 öppnade Ring Digitalidag, en telefontjänst hos PTS. Syftet med tjänsten är att erbjuda praktiskt stöd och vägledning till de som hamnat eller riskerar att hamna i ett digitalt utanförskap. Genom telefontjänsten går det exempelvis att få stöd med att börja använda e-post, betala räkningar online, boka vård digitalt eller ringa videosamtal. Människor kan också få personlig vägledning om var de kan få praktisk hjälp i närheten av där de bor.

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet (MFD) ansvarar för att guida samhällets aktörer och främja deras arbete så att fler människor självständigt ska kunna använda de miljöer, produkter och tjänster som erbjuds, inklusive digitala tjänster. I december 2024 fick MFD i uppdrag att ta fram ett förslag till en ny nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken. Uppdraget skulle redovisas

senast den 1 december 2025. PTS har bidragit till handlingsplanen med rapporten Ansvarsfull digital omställning, i vilken PTS föreslår följande mål för digitaliseringsområdet inom funktionshinderspolitiken: Privata och offentliga aktörer tar ansvar för tillgängliga och användbara digitala miljöer för alla. Individens digitala förmåga och självbestämmande stärks genom insatser för digital inkludering. I rapporten föreslår PTS bl.a. delmål och aktiviteter som anger en riktning för rörelsen mot digital inkludering och de funktionshinderspolitiska målen. I rapporten framför PTS att myndigheten följer utvecklingen noga och agerar för att digitaliseringen av samhället ska vara tillgängligt för alla genom vägledning, dialog, samverkan samt tillsyn.

I myndighetens rapport Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024 noterades att tillgången till teknik för människor med funktionsnedsättning ökade men fortfarande inte var jämlik.

Tillgänglighet till offentliga myndigheters webbplatser och appar

Sverige ska, liksom övriga medlemsstater, övervaka att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer följs. Sverige ska också rapportera resultatet till EU-kommissionen. Digg ansvarar för övervakningen. Under 2025 granskades 417 webbplatser och 17 appar.

Myndigheters service till enskilda som inte kan eller vill vara digitala

I regeringens skrivelse 2021/22:12 Riksrevisionens rapport om myndigheters service till enskilda som inte kan eller vill vara digitala framhåller regeringen att det är viktigt att myndigheterna har en likvärdig service och tillgänglighet för enskilda, så att dessa kan ta till vara sina intressen i kontakter med myndigheterna. Regeringen framför att det är angeläget att det finns alternativ till digitala kanaler för enskilda som inte kan eller vill vara digitala.

Svar på skriftliga frågor

I sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:301) den 30 oktober 2024 underströk civilminister Erik Slottner (KD) att digitaliseringen är en samhällsförändring som pågår och påverkar allas vardag. För både individer och samhälle är det viktigt att så många som möjligt kan använda digitala tjänster och vara digitalt inkluderade. Civilministern framförde att digitala tjänster vanligen är mer effektiva än andra tjänster, inte minst för att de kan spara tid och pengar jämfört med andra alternativ. I sitt svar konstaterade civilministern samtidigt att även om Sverige ligger långt framme i användningen av digitala tjänster har den digitala omställningen i samhället gjort att det i dag finns risk för ett digitalt utanförskap hos framför allt äldre, personer med vissa funktionsnedsättningar och de som lever i hushåll med låga inkomster. Civilministern betonade vikten av att de digitala klyftorna minskar och att alla får möjlighet att vara delaktiga i det digitala samhället.

I sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:584) den 18 december 2024 pekade civilministern på att regeringen hade gett PTS i uppdrag att föreslå insatser för att öka andelen individer som är digitalt inkluderade, dvs. individer som använder digitala tjänster, vilket skulle slutredovisas senast den 21 december 2024. Vidare påminde ministern om att MFD har i uppgift att främja att information och tjänster som tillhandahålls digitalt av den offentliga förvaltningen är tillgängliga för alla oavsett funktionsförmåga. Dessutom ska myndigheten utöva tillsyn enligt lagen om tillgänglighet till digital offentlig service, utfärda föreskrifter och kontinuerligt granska tillgängligheten till offentliga webbplatser, digitala tjänster och appar. Granskningen för 2022–2024 visar att få webbplatser har en god tillgänglighet, men att de offentliga webbplatserna i genomsnitt blir bättre år för år när det gäller tillgängligheten och att webbplatser som har återgranskats ett eller flera år senare har blivit bättre, vilket kan tyda på att myndighetens övervakning bidrar till förbättrad tillgänglighet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat ett förslag om digital delaktighet, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå motionsyrkandet med hänvisning till pågående arbetet inom området. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av att alla ska kunna ta del av digitaliseringens möjligheter, oavsett funktionsförmåga och förutsättningar. Utskottet vill också särskilt betona att rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning i grunden är en demokratifråga. Enligt utskottets mening kan samhällets digitalisering ge många människor en stor möjlighet att övervinna hinder för att delta aktivt i samhället. Utskottet är dock samtidigt medvetet om att samhällets digitalisering i stället kan utgöra ytterligare ett hinder för ett delaktigt liv. Utskottet ser därför mycket positivt på det som framgår av redovisningen ovan om att den digitala delaktigheten i Sverige är relativt hög i jämförelse med övriga EU samt internationellt. Det utesluter dock inte behovet av att ytterligare främja ökad delaktighet särskilt bland äldre och personer med funktionsnedsättning samt de som lever i hushåll med låga inkomster. Utskottet anser därför att de uppdrag som getts till bl.a. PTS för att minska det digitala utanförskapet och underlätta vardagen för berörda grupper är angelägna. Vidare ser utskottet positivt på det praktiska stöd och den vägledning som plattformen Digitalidag ger till de som hamnat eller riskerar att hamna i ett digitalt utanförskap. Utskottet välkomnar även det arbete som regeringen och myndigheterna utför när det gäller icke-digital service som ska vara tillgänglig för alla medborgare. Utskottet förutsätter att

arbetet med att skapa digital delaktighet fortsätter att ha hög prioritet för regeringen och myndigheterna.

Därmed finner utskottet inga skäl att ta något initiativ med anledning av motionsförslagen utan avstyrker motionerna 2024/25:3107 (S) yrkande 48, 2025/26:862 (S), 2025/26:1323 (S) och 2025/26:3623 (S) yrkande 70.

Digitalisering i offentlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digitalisering i offentlig verksamhet. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 3 (S) och 4 (C).

Motionerna

Aylin Nouri m.fl. (S) anser i kommittémotion 2025/26:3652 yrkande 10 att Myndigheten för digital förvaltning bör främja offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data. I yrkande 11 framför motionärerna att man behöver se över hur tillgången till data kan öka eftersom det är avgörande för teknikutvecklingen. Motionärerna anför att nuvarande regelverk gör det svårt för det offentliga att få tillgång till nödvändig information.

I kommittémotion 2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) framförs i yrkande 4 att utgångspunkten för offentliga data är att de ska vara öppna. Motionärerna menar att genom att öppna offentliga data som i dag inte är digitaliserade eller som saknar gränssnitt för att kunna delas, skulle hela samhället kunna dra nytta av de data som finns. I yrkande 5 anser motionärerna att staten ska ta ledarrollen i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och API:er i svensk offentlig sektor. I yrkande 8 lyfter motionärerna vikten av en gemensam virtuell infrastruktur där data kan lagras säkert och decentraliserat med möjlighet till tillgång till data från andra myndigheter.

I kommittémotion 2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C) framförs ett önskemål i yrkande 2 om att ge ett tydligt mandat att offentliga digitala tjänster och system som huvudregel ska bygga på öppen källkod, öppna standarder och öppna programmeringsgränssnitt (application programming interface, API). I yrkande 3 framförs att regeringen skyndsamt bör lagstifta om och införa ”En dörr in” (Once Only Principle) för hela den offentliga förvaltningen.

Serkan Köse (S) framför i motion 2025/26:450 att regeringen snarast bör överväga att genomföra digitaliseringsstrategin 2025–2026 med fokus på rättssäkerhet, tillgänglighet och datadelning i offentlig sektor, samt överväga att se till att pågående utredning om datadelning och AI kan leda till bindande förslag.

I motion 2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) föreslås i yrkande 5 att Sverige omgående ska utarbeta en nationell molnpolicy. Motionären framhåller att molntjänster måste användas balanserat, medvetet och under nationell kontroll.

Bakgrund och pågående arbete

Mål och strategier

Regeringens mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är en enklare vardag för medborgare, en öppnare förvaltning som stöder innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten.

Våren 2025 beslutade regeringen om en ny digitaliseringsstrategi: Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030. Av strategin framgår bl.a. att Sverige under lång tid har gjort framsteg för att förenkla och förbättra de digitala kontakterna mellan den offentliga förvaltningen och medborgarna. Genom tjänster som t.ex. bank-id och Skatteverkets e-tjänster har det blivit enklare för medborgare att deklarerera, registrera ägarbyte av fordon online eller, ansöka om föräldrapenning eller skolplats. Företag kan snabbt lämna in årsredovisningar eller rapportera mervärdesskatt digitalt. Regeringen framför dock att trots dessa framsteg är tillgängligheten vid digitala myndighetskontakter fortfarande ojämn och tjänsterna är ibland svåra att navigera.

I strategin pekar regeringen på att skillnader i tekniska lösningar och i hur begrepp används mellan olika myndigheter riskerar att skapa en fragmenterad och förvirrande användarupplevelse. Vidare lyfter regeringen fram att bristen på enhetliga plattformar gör att medborgare och företag kan behöva fylla i samma information flera gånger eller navigera mellan olika system som inte är kopplade till varandra. Strategin innehåller flera delmål för att åstadkomma enkla, trygga och smidiga myndighetskontakter. Exempel på delmål är:

- Sverige bör etablera en gemensam digital ingång som samlar de viktigaste digitala tjänsterna inom offentlig förvaltning. Ingången ska vara enkel, trygg och användarvänlig och ge både medborgare och företag möjlighet att hantera sina ärenden smidigt och säkert.
- Alla digitala tjänster och system inom den offentliga förvaltningen, både interna och externa, ska vara användarvänliga, lättförståeliga och tillgängliga för användare.
- Den offentliga förvaltningens försörjning av informationssystem ska vara långsiktigt hållbar och offentliga data ska vara en bred värdeskapande resurs för samhället, som bidrar till innovation, transparens och effektivitet.
- Ena – Sveriges digitala infrastruktur - ska byggas med gemensamma standarder och hög säkerhet för att möjliggöra AI- och datadriven utveckling, säkerställa effektiv datadelning, skapa en gemensam väg in till den offentliga förvaltning en samt främja samverkan mellan offentliga och privata aktörer. I strategin framhålls att ett system av innovativa lösningar

kan skapas genom att man öppnar för tredjepartsleverantörer att utveckla tjänster baserade på öppna data, t.ex. med hjälp av tydliga riktlinjer och öppna API:er.

I strategin uppger regeringen vidare att när det gäller de statliga myndigheterna bör behovet av strategisk digital kompetens beaktas vid förordnande av ledamöter i myndighetsstyrelser, nämnder och insynsråd. Vid tillsättning av nya ledamöter i styrelser för bolag med statligt ägande bör digitaliseringsens möjligheter och utmaningar beaktas. Regeringen framhåller att det behövs en ökad digital kompetens på alla nivåer i offentlig sektor. Det är regioner och kommuner som tillhandahåller merparten av de offentliga välfärdstjänsterna och svarar för majoriteten av kontakterna mot individer. Digital kompetens och mognad är kritiskt för att skapa förtroende för de tjänster som tillhandahålls.

Av budgetpropositionen för 2026 framgår att användningen av offentliga digitala tjänster fortsätter att öka. Andelen användare av digitala tjänster i Sverige ökade enligt Desi (kommissionens indikatorer inom digital ekonomi och digitalt samhälle) från 93 till 96 procent mellan 2022 och 2024. Andra länder har ökat sin användning mer, vilket förklarar att Sverige fått en något lägre placering än 2022, trots att en hög andel av befolkningen använder sig av digitala tjänster.

Digitaliseringsrådet

År 2017 inrättades Digitaliseringsrådet med uppgiften att ge råd och bidra med kunskap för att nå de övergripande målen i digitaliseringspolitiken. Vidare ska Digitaliseringsrådet bidra till bättre samordning av regeringens arbete i allmänna frågor om digitalisering och ett effektivt genomförande och utveckling av regeringens strategiska digitaliseringsarbete. Rådets uppdrag är tidsbegränsat till den 31 december 2026.

Under 2019 och 2020 utvärderade Statskontoret, på regeringens uppdrag, Digitaliseringsrådet och presenterade rapporten *Fortsatta former för digitaliseringspolitiken (2020:3)*. Statskontoret bedömde att Digitaliseringsrådet har förbättrat regeringens förutsättningar att genomföra och utveckla digitaliseringspolitiken.

Digg

En gemensam digital ingång

I oktober 2025 gav regeringen Digg i uppdrag att undersöka hur en gemensam digital ingång kan skapas för medborgare och företag. Syftet är att samla viktiga tjänster på ett ställe så att det blir enklare, tryggare och mer användarvänligt att sköta ärenden hos olika myndigheter.

Med en gemensam digital ingång kan medborgare och företagare hantera ärenden hos olika myndigheter samlat på ett ställe.

Uppdraget är en del av regeringens digitaliseringsstrategi och ska redovisas senast den 1 april 2026.

En digital identitetsplånbok

En digital identitetsplånbok är en tjänst, i form av en app, som gör det möjligt för användare att identifiera sig, dela information och signera digitalt. Allt sker med hög säkerhet och användaren har full kontroll över sina egna uppgifter. Det innebär att inga personuppgifter delas i onödan och användaren väljer exakt vilken information som ska delas när och med vem.

En digital identitetsplånbok, även kallad EU Digital Identity Wallet, är ett viktigt steg i EU:s arbete för att göra digitala tjänster enklare, säkrare och mer tillgängliga över landsgränserna. Målet är att varje medlemsland senast 2026 ska erbjuda minst en digital identitetsplånbok – en tjänst där invånare och företag enkelt och säkert kan identifiera sig, dela information och signera digitalt.

Regeringen har gett Digg i uppdrag att se över hur den kommande digitala identitetsplånboken kan användas när medborgare och företagare har kontakt med myndigheter. Plånboken skulle kunna innehålla exempelvis körkort, examensbevis, läkarintyg, fullmakter, biljetter eller personuppgifter som behövs för att göra ärenden. Den ska kunna fungera både i Sverige och inom hela EU.

Särskilt om data

EU:s direktiv om öppna data från 2019 syftar till att öka takten och kvaliteten på den offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande, för att främja innovation och transparens. Direktivet inkluderar även offentliga företag och forskningsdata. I en genomförandeförordning till direktivet listas kategorier och datamängder som anses vara särskilt värdefulla och som ska uppfylla särskilda krav, t.ex. när det gäller maskinläsbarhet och avgiftsfrihet. Direktivet om öppna data är genomfört i svensk rätt genom lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Lagen syftar till att öka mängden öppna data från den offentliga sektorn.

Digg ansvarar för den nationella förteckningen över datamängder (Sveriges dataportal) och det finns enligt lagen en skyldighet för offentliga aktörer att lämna beskrivningar av sina datamängder till Digg. I oktober 2021 tog den dåvarande regeringen ett beslut om en svensk datastrategi, Data – en underutnyttjad resurs för Sverige: En strategi för ökad tillgång av data för bl.a. artificiell intelligens och digital innovation. I strategin konstaterade regeringen att god tillgång till data var en allt viktigare förutsättning för innovation, hållbar tillväxt och minskad resursåtgång. Regeringen menade att utvecklingen mot allt större dataflöden hade skett gradvis genom ökad digitalisering av processer, nya digitala tjänster och spridning av mobila enheter och sensorer som alla genererade ett kontinuerligt flöde av data. Detta hade successivt ökat tillgången till data, och efter en gradvis ökning höll ett paradigmskifte på att ske. Enligt regeringen innebar detta att data gick från att

vara en del av stödverksamheten till att inta en central roll i kärnverksamheten. Tillgång till data utgjorde därför en drivkraft inte bara för utvecklingen inom viktiga samhällsområden som hälsa, tillverkning och hållbarhet utan även för utvecklingen av hela världsekonomin.

Tio myndigheter fick inom ramen för strategin i uppdrag att utveckla förutsättningarna för tillgängliggörande av data och digital information om utbildning och arbetsmarknad samt att etablera former för förvaltning av en sammanhållen datainfrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande. Målet med de insatser som ingick i uppdraget var att stärka förutsättningarna för myndigheter och andra aktörer att skapa och tillhandahålla digitala tjänster som skulle stärka individers ställning på arbetsmarknaden samtidigt som den privata och offentliga sektorns kompetensbehov skulle tillgodoses.

EU-kommissionen presenterade i februari 2020 en datastrategi för EU som innehöll förslag till åtgärder som syftade till att göra EU till den mest attraktiva, säkraste, mest dynamiska och mest snabbväxande datadrivna ekonomin i världen. Under 2022 trädde också lagen om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data i kraft. EU:s dataförvaltningsförordning började tillämpas den 23 september 2023 och är den första EU-förordning som har sin grund i EU:s datastrategi. Förordningen syftar till att förbättra villkoren för datadelning på den inre marknaden genom att skapa en harmoniserad ram för utbyte av data och föreskriva vissa grundläggande krav på dataförvaltning, med särskild omsorg om att underlätta samarbetet mellan medlemsstaterna.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2026 att Sverige placerade sig på plats 9 av 36 i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings ranking OUR Data Index för 2023, som mäter tillgången till data, vilket var en uppgång från plats 32 vid förra mätningen 2019.

Sveriges dataportal är en gemensam plattform för att göra data till en strategisk resurs för att hantera samhällsutmaningar och innovation. Mängden data på dataportal.se har ökat kraftigt till stor del tack vare att Statistiska centralbyrån börjat tillgängliggöra data via portalen.

Särskilt om API:er

Ett applikationsprogrammeringsgränssnitt (application programming interface, API) är en uppsättning definitioner och protokoll för att bygga och integrera applikationsprogramvaror. Utvecklingen av API:er är en central fråga för att den offentliga sektorn ska kunna bidra till utvecklingen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur som främjar innovation och bred samhällsnytta genom bättre förutsättningar för en effektiv datadelning och dataanvändning. Att använda vedertagna, gemensamma, väl beskrivna standarder underlättar både för verksamheter som ska producera API:er och för konsumenterna som ska använda dem. För att främja detta har ett arbete påbörjats med att ta fram olika stöd för API-hantering.

Sveriges dataportal är en nationell, förvaltningsgemensam infrastruktur för datamängder, tjänster, specifikationer och begrepp. Till den förvaltningsgemensamma infrastrukturen kopplas nu också rekommendationer och vägledningar för API-hantering i form av Utvecklarportalen. En API-profil har sedermera tagits fram i ett samarbete mellan Digg, Bolagsverket, Arbetsförmedlingen, Lantmäteriet och E-hälsomyndigheten som en rekommendation till offentliga organisationer.

Sveriges digitala infrastruktur

För att data ska kunna hanteras och utbytas mellan aktörer på ett säkert och effektivt sätt behöver både gemensamma överenskommelser och tekniska komponenter utvecklas. Ena är namnet på den digitala infrastruktur som tolv myndigheter utvecklar tillsammans för att information ska kunna utbytas på ett säkert och effektivt sätt. Arbetet samordnas och leds av Digg. Lösningar för legitimering, meddelanden och ombudshantering är alla exempel på delar som ingår i Ena. Syftet är bl.a. att det ska bli billigare och effektivare att utveckla digitala tjänster och att de dessutom ska kunna utvecklas snabbare och fungera över landsgränser. Inom offentlig förvaltning kommer ledtider att kunna förkortas och överblicken att bli bättre samtidigt som tryggheten ökar för medborgarna.

Inom Ena ingår bl.a. tjänsterna Mina ombud och Mina ärenden. Mina ombud är en tjänst för digital fullmaktshantering för privatpersoner och företag. Tjänsten lanserades för privatpersoner under 2024 och i juni 2025 var 28 statliga myndigheter och 5 kommuner anslutna. Mina ärenden är ett system som gör det möjligt att samla information och ärenden från olika offentliga aktörer och ge en samlad och standardiserad digital återkoppling till privatpersoner och företag.

I februari 2025 överlämnade Digg en rapport om hur Sveriges digitala infrastruktur kan utvecklas för att göra det enklare för medborgare och företag att använda offentliga tjänster. Rapporten visar hur myndigheter kan samarbeta och dela information på ett säkert och effektivt sätt. Detta kan medföra att handläggningstider förkortas, byråkratin minskar och e-tjänster blir mer tillgängliga. Rapporten innehåller en färdplan för Ena fram till 2030, kopplad till EU:s program för det digitala årtiondet. Färdplanen beskriver hur fler digitala tjänster kan samlas på en plats och nås genom en gemensam digital ingång, hur anslutningen till Ena kan förenklas och hur digitaliseringen kan stärka totalförsvaret.

I rapporten identifieras även processer inom offentlig verksamhet som kan effektiviseras genom automatisering, AI och bättre datadelning. Arbetet ska bidra till långsiktiga besparingar för staten. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Molnpolicy

I digitaliseringsstrategin framför regeringen att den avser att ta fram en molnpolicy som ska bidra till att stärka den offentliga förvaltningens användning av molntjänster, med beaktande av såväl säkerhetsaspekter som funktionalitetsfrågor och innovation.

Regeringen uppger att civilminister Erik Slottner (KD) träffade representanter från flera svenska molntjänstleverantörer den 24 juni 2025. Under mötet diskuterades bl.a. hur aktörerna ser på marknadsläget och efterfrågan av molntjänster från svenska eller europeiska leverantörer.

EU-kommissionen har även i sitt arbetsprogram aviserat ett kommande lagstiftningsförslag om moln och AI (EU Cloud and AI Development Act). Det berör bl.a. frågan om datacenter, vilket är en förutsättning för molntjänster. Utöver detta avser EU-kommissionen att presentera en rekommendation om en gemensam EU-omfattande molnpolicy för offentliga förvaltningar och offentlig upphandling. De båda förslagen avses presenteras i början av 2026. Denna kombinerade strategi syftar till att främja tillväxten av europeiska molnleverantörer.

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen granskade 2023 om statens insatser för att utveckla myndigheternas digitala tjänster riktade till privatpersoner hade varit tillräckligt effektiva (RiR 2026:3). Granskningen avgränsades till digitala tjänster som syftade till att anmäla eller ansöka om någonting, och som därmed ledde till ett ärende hos myndigheten. Riksrevisionen konstaterade att det i flera olika statliga utredningar hade lyfts fram att existerande regelverk försvårade eller direkt hindrade uppfyllandet av de högt uppsatta målen för digitaliseringspolitiken. Riksrevisionen konstaterade också att Digg hade fått ett stort antal nya uppdrag i regleringsbrev och genom regeringsbeslut under sin första tid. Enligt Riksrevisionens bedömning visade uppdragens skilda karaktär att regeringens syn på vilken typ av myndighet Digg skulle vara inte var helt konsekvent. Riksrevisionen ansåg att det fanns en otydlighet i vad Ena skulle innehålla och att Digg saknade verktyg för att få myndigheter att ansluta sig till Ena. Vidare ansåg Riksrevisionen att leveranserna från Ena av tjänster riktade till privatpersoner dittills hade varit få, liksom leveranserna av andra delar av Ena. Riksrevisionen bedömde att såväl styrningen som finansieringen av Ena hade varit ryckig, med många regeringsuppdrag som hade avlöst varandra.

Riksrevisionen lämnade följande rekommendationer till regeringen:

- Intensifiera arbetet med att undanröja rättsliga hinder för att utveckla digitala tjänster.
- Klargör den roll som Digg ska ha och säkerställ att styrningen ligger i linje med rollen.
- Förtydliga regeringens förväntningar på myndighetens arbete med tillsyn och främjande inom digital tillgänglighet, styr myndigheten främst genom

instruktion och mindre genom regeringsuppdrag och överväg att ge myndigheten föreskriftsrätt inom ramen för Ena.

I skrivelse 2023/24:7 Riksrevisionens rapport om digitala tjänster till privatpersoner framhöll regeringen bl.a. att det var viktigt att förbättra de rättsliga förutsättningarna för att till fullo nyttja digitaliseringens möjligheter. Regeringen pekade på att den arbetade aktivt med att förbättra förutsättningarna för informationsutbyte mellan myndigheter.

Generativ AI inom offentlig förvaltning

I juli 2024 fick Digg och Integritetsskyddsmyndigheten i uppdrag av regeringen att ta fram vägledande riktlinjer för att främja användningen av generativ AI inom offentlig förvaltning. Uppdraget redovisades i januari 2025. I redovisningen framställs att generativ AI kan användas för att ta vara på potentialen med AI för behov i förvaltningens verksamheter, exempelvis till effektivisering och bättre kvalitet där tekniken möjliggör snabbare och bättre resultat än människan kan producera. Det krävs dock stor medvetenhet om gällande regelverk, risker och det ansvar användningen innebär, i synnerhet när känsliga data hanteras. Digg har också, enligt uppdraget, gjort kompetenshöjande insatser för att öka kunskapen om AI i offentlig förvaltning, särskilt riktat till små offentliga organisationer. Det har bl.a. resulterat i webbsända och inspelade webinarier om AI och offentlig sektor, som är tillgängliga även efter uppdragets slut. Även om riktlinjerna endast avser generativ AI är de också ett bra underlag för dem som befinner sig i början av sin AI-resa eller för dem som behöver fördjupa sina kunskaper om AI och dess tillämpning i offentlig förvaltning.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågan om digitalisering i offentlig verksamhet, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med hänvisning till pågående beredningsarbete. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att digitaliseringen är viktig för att öka den offentliga förvaltningens effektivitet och kvalitet, för att ge bättre service till medborgarna samt för att stödja utveckling och förmåga till innovation. Utskottet anser därför också att det är positivt med utvecklingen av den nationella digitala infrastrukturen Ena som ska byggas med gemensamma standarder och hög säkerhet för att möjliggöra AI- och datadriven utveckling.

Utskottet vill lyfta fram att det av regeringens redovisning med anledning av färdplanen för EU:s digitala decennium framgår att Sverige presterar väl på nationell nivå när det gäller EU:s mål om att tillgängliggöra viktiga offentliga

tjänster online. Det framgår dock samtidigt att det också finns utmaningar. Utskottet kan i sammanhanget konstatera att det pågår ett arbete med att förbättra förutsättningarna för informationsutbyte mellan myndigheter, vilket är en förutsättning för en fortsatt utveckling av mer individanpassade digitala tjänster.

Utskottet vill även peka på det uppdrag som Digg har fått att undersöka hur en gemensam digital ingång kan skapas för medborgare och företag. Syftet är att samla viktiga tjänster på ett ställe så att det blir enklare, tryggare och mer användarvänligt att sköta ärenden hos olika myndigheter.

Data är en strategisk resurs med stora möjligheter att bidra till en rad olika positiva värden för samhället. En god tillgång till data är också en allt viktigare förutsättning för utveckling och innovation inom många områden. Utskottet vill därför framhålla att det delar den uppfattning som regeringen framför om att tillgång till data och förmåga att dela data blir allt viktigare för bl.a. konkurrenskraften. Mot den bakgrunden ser utskottet positivt på de olika initiativ som tagits på området såväl i Sverige som inom EU och vill särskilt lyfta fram Sveriges dataportal som är en gemensam plattform för att göra data till en strategisk resurs för att hantera samhällsutmaningar och innovation. Sammanfattningsvis delar utskottet uppfattningen som flera motionärer framför att data är viktigt för innovation och teknikutveckling samt att det är viktigt att offentliga aktörer på ett rättssäkert sätt har förmåga att dela och nyttiggöra data.

Utskottet vill avslutningsvis påminna om att regeringen i digitaliseringsstrategin framför att den avser att ta fram en molnpolicy.

Mot bakgrund av pågående arbete både i Sverige och inom EU anser utskottet att det inte finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionsförslagen. Motionerna 2025/26:311 (SD) yrkande 5, 2025/26:450 (S), 2025/26:2832 (C) yrkandena 4, 5 och 8, 2025/26:3652 (S) yrkandena 10 och 11 samt 2025/26:3842 (C) yrkandena 2 och 3 avstyrks därmed.

Statliga strategiska digitaliseringsprojekt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår motionsyrkanden om statliga strategiska digitaliseringsprojekt. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 5 (C).

Regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om statliga strategiska digitaliseringsprojekt

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen har i rapporten Statliga strategiska digitaliseringsprojekt – stora gemensamma utmaningar (RiR 2005:8) granskat statens arbete med strategiska digitaliseringsprojekt samt regeringens styrning och det stödjande arbete som utförs av Digg, Upphandlingsmyndigheten och Kammarkollegiet.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att det finns flera effektivitetsbrister i statens arbete med strategiska digitaliseringsprojekt. Myndigheterna anses ha återkommande problem med att leverera resultat inom utsatt tid och budget, ofta på grund av brist på it-kompetens och bristande kravställning.

Det konstateras att många projekt inte har utvärderats, vilket försvårar en samlad bedömning av måluppfyllelsen i de strategiska digitaliseringsprojekt som omfattas av granskningen. Vissa stora och kostsamma projekt har avbrutits i förtid, vilket resulterat i stora ekonomiska förluster för staten.

Riksrevisionen noterar också att många myndigheter under den under sökta perioden valde att göra egna upphandlingar utan att avropa från de befintliga ramavtal som Kammarkollegiet har upphandlat.

Enligt Riksrevisionen är problem med försenade eller misslyckade upphandlingar ett av de främsta skälen till att digitaliseringsprojekt blir försenade eller dyrare än tänkt.

Riksrevisionen konstaterar att brist på it-kompetens är en stor utmaning för både myndigheter och företag. Många myndigheter saknar, enligt Riksrevisionen, en strategisk plan för sin it-kompetensförsörjning, trots att de har relativt många och kostsamma digitaliseringsprojekt. Eftersom behovet av digitalisering ökar anser Riksrevisionen att det är viktigt att statliga myndigheter arbetar strategiskt för att möta dessa kompetensbehov på både kort och lång sikt.

Riksrevisionens rekommendationer till regeringen

Med anledning av den genomförda granskningen lämnar Riksrevisionen följande rekommendationer till regeringen:

- Utveckla mätbara mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och följ systematiskt upp hur myndigheternas arbete bidrar till att uppnå dessa mål.
- Inför krav på att myndigheter ska arbeta strukturerat och systematiskt med nyttorealiserings inom strategiska digitaliseringsprojekt.
- Se till att statliga myndigheters samverkan och erfarenhetsutbyte inom digitaliseringsfrågor fungerar mer effektivt.
- Säkerställ att statliga myndigheter utvecklar sitt strategiska arbete med it-kompetensförsörjning.
- Utred förutsättningarna för att införa en statlig funktion som ger anpassad rådgivning till myndigheter i deras strategiska digitaliseringsprojekt.
- Ge lämplig myndighet i uppdrag att
 - utveckla generella stöd till myndigheter i samband med it-upphandling, exempelvis inom kravställning,
 - redovisa hur ramavtalen kan utvecklas i syfte att bättre motsvara myndigheternas faktiska behov inom it-upphandling och
 - utreda om kraven för när statliga myndigheter får göra avsteg från de statliga ramavtalen bör skärpas.

Regeringens bedömning och åtgärder

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen välkomnar i skrivelse 2025/26:33 Riksrevisionens granskning och konstaterar att den är ett viktigt bidrag i det kontinuerliga förbättringsarbetet när det gäller regeringens styrning av myndigheterna generellt och av digitaliseringen av myndigheterna specifikt. Regeringen framhåller att grunden för regeringens politik för styrningen av myndigheterna och för myndigheternas digitalisering är de mål som riksdagen beslutat om för detta område.

Regeringen framför att den delvis instämmer i Riksrevisionens iakttagelser att det riksdagsbundna målet för digitaliseringspolitiken är svårt att uppnå och följa upp samt att den håller med Riksrevisionen om att det bör finnas mätbara mål för förvaltningens digitalisering.

I skrivelsen anför regeringen att den delvis instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att myndigheternas arbete med strategiska digitaliseringsprojekt under 2013–2024 inte var tillräckligt effektivt.

I likhet med Riksrevisionen anser regeringen att myndigheternas ledningar har ett särskilt ansvar för att följa upp genomförandet av strategiska digitaliseringsprojekt med anledning av sitt ansvar för verksamheten inför regeringen samt att myndigheterna, liksom för allt annat arbete inom sina respektive verksamhetsområden, ansvarar för att bedriva strategiska digitaliseringsprojekt på ett effektivt sätt för att fortlöpande utveckla verksamheten.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer

I skrivelsen framför regeringen att den anser att Sverige behöver tillvarata digitaliseringens möjligheter bättre och att den därför den 28 maj 2025 beslutade om en ny digitaliseringsstrategi och tillhörande mål.

Regeringen pekar vidare på att den i budgetpropositionen för 2026 framförde att Diggs uppgifter bör överföras till och inordnas i PTS.

I skrivelsen lyfter regeringen fram att Upphandlingsmyndighetens förutsättningar att effektivt främja den utveckling som behövs för att åstadkomma mer effektiva offentliga affärer behöver stärkas. I budgetpropositionen för 2026 anförde regeringen därför att den avser att överföra uppgiften att upphandla samordnade ramavtal från Kammarkollegiet till Upphandlingsmyndigheten. Regeringen framhåller också att den avser att flytta Diggs uppgifter inom området elektronisk inköpsprocess inklusive uppgifter kopplade till e-faktura och europeiska infrastrukturen för elektroniska inköp till Upphandlingsmyndigheten.

I skrivelsen informerar regeringen om att den beslutade den 2 oktober 2025 om en färdplan för offentliga affärer och att Upphandlingsmyndigheten har fått i uppdrag att främja och följa upp genomförandet av färdplanen. Inom ramen för uppdraget ska myndigheten bl.a. inrätta ett forum som ska samordna upphandlingsstöd kopplat till it och bidra till att främja måluppfyllelsen för de upphandlande myndigheterna och enheternas it-inköp.

I skrivelsen framför regeringen vidare att den kontinuerligt följer upp myndigheternas resultat och verksamhet, bl.a. vid den årliga myndighetsdialogen där myndigheternas löpande arbete med verksamhetsutveckling och effektivitet behandlas.

Sammantaget bedömer regeringen att de planerade och genomförda åtgärder som redovisas i skrivelsen innebär förbättrade förutsättningar för myndigheternas arbete med strategiska digitaliseringsprojekt. Mot denna bakgrund avser regeringen för närvarande inte utreda förutsättningarna för att införa en statlig funktion som ger anpassad rådgivning till myndigheter i deras strategiska digitaliseringsprojekt.

I och med skrivelsen anför regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C) framförs i yrkande 1 att det bör inrättas en haverikommission för statliga it-projekt i syfte att systematiskt utreda misslyckanden och sprida lärdomar. Motionärerna framhåller i yrkande 4 att regeringen måste säkerställa att den nya sammanslagna myndigheten (PTS och Digg) får ett tydligt uppdrag att främja öppenhet och användarcentrering och att stötta kommuner och regioner i deras upphandlingar av stora it-projekt. I yrkande 5 framförs att regeringen bör ge i uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att stärka

kunskapen om innovationsupphandlingar och stötta andra myndigheter i deras arbete med detsamma. Motionärerna framhåller i yrkande 6 att regeringens digitaliseringsstrategi tydligt bör peka ut hur myndigheterna ska förbättra sin upphandling av digitaliseringsprojekt.

Bakgrund och pågående arbete

Digitaliseringsstrategin syftar till att ange en tydlig inriktning för regeringens digitaliseringspolitik genom att identifiera utmaningar och ange målsättningar inom ett antal strategiskt viktiga områden, bl.a. digitaliseringen inom den offentliga förvaltningen. I strategin aviserar regeringen att den avser att inrätta en samordningsfunktion inom Regeringskansliet med uppgift att följa investeringar i digitala infrastrukturer och andra prioriterade sektorsövergripande digitaliseringsfrågor inom den offentliga förvaltningen som exempelvis interoperabilitet, AI och datadriven förvaltningsutveckling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens ambition att Sverige behöver tillvarata digitaliseringens möjligheter bättre och ser därför positivt på att den har beslutat om en ny digitaliseringsstrategi och tillhörande mål. Utskottet vill framhålla att regeringen i strategin bl.a. aviserar att den avser att inrätta en samordningsfunktion inom Regeringskansliet med uppgift att följa investeringar i digitala infrastrukturer och andra prioriterade sektorsövergripande digitaliseringsfrågor inom den offentliga förvaltningen.

Utskottet påminner också om att regeringen i budgetpropositionen för 2026 framförde att Diggs uppgifter bör överföras till och inordnas i PTS. Utskottet förutsätter att den sammanslagna myndighetens verksamhet kommer att bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

När det gäller frågan om upphandlingar konstaterar utskottet att regeringen i skrivelsen framför att Upphandlingsmyndighetens förutsättningar att effektivt främja den utveckling som behövs för att åstadkomma mer effektiva offentliga affärer behöver stärkas. Regeringen framhåller också att den avser att flytta Diggs uppgifter inom området elektronisk inköpsprocess till Upphandlingsmyndigheten. I skrivelsen informerar regeringen vidare om att den i oktober 2025 beslutade om en färdplan för offentliga affärer och att Upphandlingsmyndigheten har fått i uppdrag att främja och följa upp genomförandet av färdplanen. Inom ramen för uppdraget ska myndigheten bl.a. inrätta ett forum som ska samordna upphandlingsstöd kopplat till it och bidra till att främja måluppfyllelsen för de upphandlande myndigheternas och enheternas it-inköp.

Mot bakgrund av det pågående arbetet finner utskottet sammanfattningsvis att det inte finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionsförslagen som därmed avstyrks. Utskottet föreslår även att skrivelse 2025/26:33 läggs till handlingarna.

Digital autentisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digital autentisering. Utskottet hänvisar till pågående arbete och understryker att frågan om digital autentisering är av samhällskritisk betydelse.

Jämför reservation 6 (S), 7 (V) och 8 (C).

Motionerna

Aylin Nouri m.fl. (S) anser i kommittémotion 2025/26:3652 yrkande 14 att staten bör ta nästa steg för att införa ett statligt nationellt övergripande elektroniskt identifieringssystem. Motionärerna framhåller att det innebär en sårbarhet när stora delar av samhällets funktioner vilar på ett system som ägs och kontrolleras av privata aktörer. I yrkande 15 framför motionärerna att tillgången till digitala betaltjänster behöver ses över för att garantera att grupper inte exkluderas.

Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) framför i kommittémotion 2025/26:972 yrkande 15 att regeringen bör utreda möjligheten för gode män att använda e-legitimation för de personer de har förvaltare för.

I kommittémotion 2025/26:2832 yrkande 12 framför Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) att staten behöver tillgodose ett digitalt id som är funktionellt och tillgängligt men som inte konkurrerar ut privata aktörer.

I motion 2025/26:1165 anför Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S) att man bör se över hur Sverige kan få en e-legitimation som är säker och som står under mer statlig kontroll än i dag. Motionärerna anser att Sverige behöver en e-legitimation som är robust och säker även i tider av kris och oro och som klarar de säkerhetskrav som ställts av EU.

Erik Hellsborn (SD) framför i motion 2025/26:590 att gode män bör tillåtas att skapa mobilt bank-id för de personer de ansvarar för. Motionären pekar på att banker kräver att den berörda personen själv ansöker om bank-id, vilket ställer till det för personer som till följd av intellektuell funktionsnedsättning inte klarar av detta på egen hand.

Markus Wiechel (SD) efterfrågar i motion 2025/26:2391 ett obligatoriskt biometriskt nationellt register. Ett sådant register skulle öka säkerheten och effektiviteten i brottsbekämpningen och även ge bekvämlighet och administrativ effektivitet för medborgarna.

Kjell-Arne Ottosson (KD) anser i motion 2025/26:3670 att det bör införas en gemensam e-legitimation inom Norden. Detta skulle enligt motionären främja rörlighet och integration i regionen.

I motion 2025/26:689 av Malin Danielsson (L) framförs att för personer med funktionsnedsättning har de tekniska framstegen betytt oerhört stora förbättringar. Men när det gäller digitalt bank-id får inte människor med funktionsnedsättning detta. Motionären anser att de tekniska lösningarna

borde finnas för att säkerställa att alla med en funktionsnedsättning själva, eller med hjälp av god man eller personlig assistent, ska kunna använda digitalt bank-id eller annan e-legitimation.

Lina Nordquist och Malin Danielsson (båda L) framför i motion 2025/26:955 att en spårbar, kontrollerad digital närståendebehörighet bör utredas. En sådan skulle innebära att den som vill kan ge någon de litar på en spårbar och väl kontrollerad digital tillgång till myndigheter, banktjänster och viss läsning på 1177.

Bakgrund och pågående arbete

Gällande rätt

Den 1 januari 2024 trädde lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post i kraft. Genom auktorisationssystem kan offentliga aktörer skaffa tjänster för elektronisk identifiering och digital post. Syftet med auktorisationssystem är att ge alla utförare av offentligt finansierad verksamhet möjlighet att erbjuda digitala tjänster på lika villkor. Digg ansvarar för att inrätta auktorisationssystem som leverantörer och offentliga aktörer kan ansluta sig till.

Inom EU har Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG (e-IDAS-förordningen) tagits fram i syfte att skapa ett förutsägbart regelverk. Dess främsta mål var att skapa förtroende för elektroniska transaktioner över gränserna och samtidigt öka onlinetjänsters och e-handelsplattformars effektivitet. Förordningen är särskilt inriktad på elektronisk identifiering (e-id) och tillhandahållare av betrodda tjänster som syftar till att undanröja befintliga hinder för sömlös användning av betrodda tjänster och e-id-användning i EU:s medlemsstater. Rutinerna för identifiering och underskrifter i samband med användning av digitala tjänster bör fungera på ett enkelt sätt för användaren, oavsett om han eller hon befinner sig i Sverige eller i något annat land. Utgångspunkten, enligt e-IDAS-förordningen, är att e-legitimationer på den högsta tillitsnivån bör utfärdas vid en statlig myndighet. En e-legitimation på den högsta nivån kan användas för växling till en annan e-legitimation på samma nivå eller en e-legitimation på en lägre nivå. För att en e-legitimation ska kunna användas behövs en bakomliggande digital infrastruktur mot vilken e-legitimationen kan verifieras.

E-legitimationer i Sverige

Det finns tre etablerade e-legitimationer som privatpersoner kan skaffa i Sverige: Bank-id (som ges ut av bankerna och som kan användas av bankkunder med ett svenskt personnummer), Freja e-id Plus (som ges ut av Freja e-id Group AB) och AB Svenska Pass (som ges ut av Skatteverket). Alla

dessa tre e-legitimationer har fått kvalitetsmärket Svensk e-legitimation, som visar att de har granskats och godkänts av staten genom Digg.

Enligt rapporten *Svenskarna och internet 2025* använde nästan hela befolkningen – 95 procent – e-legitimation 2025, och i princip alla använder mobilt bank-id. Mobilt bank-id står också för den mindre ökning som skett bland andelen användare av e-legitimation sedan föregående år. Praktiskt taget alla som inte använder sig av e-legitimation är 65 år eller äldre.

Digitaliseringsstrategin

I digitaliseringsstrategin anges att en stor andel av Sveriges befolkning i dag har en e-legitimation, men det är enligt strategin viktigt att alla som behöver det kan få tillgång till enkla och säkra e-legitimationer. Det offentliga måste enligt digitaliseringsstrategin säkerställa att lösningarna uppfyller högt ställda krav på säkerhet och användbarhet och att nödvändig samordning mellan inblandade aktörer sker.

En statlig e-legitimation

EU har som nämnts ovan infört nya regler som i praktiken innebär en skyldighet för alla medlemsländer att tillhandahålla en e-legitimation på högsta tillitsnivå. Denna e-legitimation kan sedan användas i andra EU-länders digitala tjänster.

Regeringen har beslutat att Polismyndigheten ska utforma och utfärda en statlig e-legitimation på högsta tillitsnivå. Uppdraget sker i enlighet med e-IDAS-förordningen. Syftet är att stärka identitetsförvaltningen och garantera en trygg och tillgänglig elektronisk identifiering för medborgarna. Polismyndigheten ska samarbeta med Digg och tillvarata det arbete som Digg redan påbörjat med att utveckla av den statliga e-legitimationen. I uppdraget anges att e-legitimationen ska bidra till att minska det digitala utanförskapet och därför utformas så att den blir tillgänglig för så många som möjligt, utan att kraven på säker identifiering förbigås. Polismyndigheten ska i detta arbete hämta in synpunkter från relevanta myndigheter. Polismyndigheten ska redovisa uppdraget senast den 2 november 2026. E-legitimationen ska vara redo att utfärdas vid denna tidpunkt.

Gode män och förvaltare

I december 2025 överlämnade regeringen propositionen *Ett ställföreträderskap att lita på till riksdagen* (prop. 2025/26:92). I propositionen föreslår regeringen ett flertal åtgärder som syftar till att stärka den enskildes ställning, höja ställföreträdarverksamhetens kvalitet och skapa bättre möjligheter för att rekrytera och behålla kompetenta ställföreträdare. Regeringen föreslår bl.a. att det införs ett nationellt ställföreträdarregister som kommer att göra det lättare för ställföreträdare att visa sin behörighet i kontakter med bl.a. myndigheter och banker. De flesta av lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Grundläggande betaltjänster

Målet för politiken för de grundläggande betaltjänsterna är att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser.

Av budgetpropositionen för 2026 framgår att kontantbaserade betaltjänster till största delen har ersatts av digitala betaltjänster, och Sverige är ett av de mest digitaliserade länderna i fråga om betalningar.

Länsstyrelserna understryker i rapporten Bevakning av grundläggande betaltjänster 2024 att digitala betaltjänster har underlättat för många människor, men även medfört utmaningar för vissa grupper. I rapporten framförs att det liksom 2023 finns brister i tillgången till kontantbaserade och manuella betaltjänster. Under 2024 gjorde länsstyrelserna insatser för att öka den digitala delaktigheten med fokus på grupperna äldre, utrikes födda samt personer med funktionsnedsättning. Länsstyrelserna bedömer att behovet av sådana insatser fortfarande är stort och att genomförda insatser bidrar till att minska det digitala utanförskapet.

Av PTS årsredovisning för 2024 framgår att infrastrukturen för kontant-tjänster upprätthålls, dvs. att platser för kontantuttag och dagskasse-insättningar tillhandahålls i betryggande utsträckning i hela landet, och att tillgången till kontanttjänster har förbättrats något. Genom en nyetablerad tjänst har PTS och länsstyrelserna möjlighet att återigen bevilja stöd för att finansiera betalningsförmedling, något som inte har varit möjligt under ett par år då det har saknats marknadsaktörer.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågan om digital autentisering, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med hänvisning till pågående beredningsarbete. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

I takt med att digitala tjänster fyller en alltmer central funktion i såväl offentlig som privat service ökar också människors behov av att kunna styrka sin identitet och behörighet digitalt för att kunna använda dem. Utskottet vill därför understryka att frågan om digital autentisering är av samhällskritisk betydelse och att säkra och tillförlitliga elektroniska legitimationstjänster som är enkla att använda är av stor vikt. Utskottet anser därför att det är positivt att en stor andel av Sveriges befolkning i dag har en e-legitimation. Utskottet välkomnar också att det i digitaliseringsstrategin anges att det är viktigt att alla som behöver det också ska kunna få tillgång till enkla och säkra e-legitimationer. Utskottet ser därför också positivt på att det i digitaliseringsstrategin framhålls att det offentliga måste säkerställa att lösningarna uppfyller högt ställda krav på säkerhet och användbarhet och att nödvändig samordning mellan inblandade aktörer sker och utskottet välkomnar det utredningsarbete som pågår och beräknas vara färdigt under 2026 för att utforma och

tillhandahålla statliga e-legitimationer på högsta tillitsnivå. Enligt utskottets mening kan en statlig e-legitimation bidra till samhällets säkerhet och robusthet, motverka bedrägerier och underlätta digital inkludering.

Utskottet är samtidigt medvetet om att digitala betaltjänster kan vara en utmaning för vissa grupper. Utskottet har dock tagit del av att det pågår ett utredningsarbete på området och att regeringen arbetar aktivt för att leva upp till målet att alla ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga kostnader.

Utskottet vill också särskilt framhålla att när det gäller personer med gode män och förvaltare handlar det om att skydda några av de allra mest utsatta människorna i vårt samhälle och det är därför viktigt att regleringen lever upp till högt uppställda krav. Utskottet välkomnar därför de förslag som regeringen nyligen lämnat i den ovan redovisade propositionen och som kommer att göra det lättare för ställföreträdare att visa sin behörighet i kontakter med bl.a. myndigheter och banker.

Mot bakgrund av det pågående arbetet både i Sverige och inom EU avstyrker utskottet motionerna 2025/26:590 (SD), 2025/26:689 (L), 2025/26:955 (L), 2025/26:972 (V) yrkande 15, 2025/26:1165 (S), 2025/26:2391 (SD), 2025/26:2832 (C) yrkande 12, 2025/26:3652 (S) yrkandena 14 och 15 samt 2025/26:3670 (KD).

Tillgång till elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgång till elektronisk kommunikation. Utskottet framhåller frågans stora betydelse, hänvisar till pågående arbete och förutsätter att arbetet fortsätter i hög takt.

Jämför reservation 9 (S), 10 (V), 11 (C) och 12 (MP).

Motionerna

I partimotion 2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) efterfrågas i yrkande 29 ett bredare arbete för bättre mobiltäckning likt det roamingssystem som finns i Europa. Detta gäller enligt motionärerna särskilt i glesbefolkade områden där marknaden inte löser uppgiften.

Aylin Nouri m.fl. (S) framför i kommittémotion 2025/26:3652 i yrkande 6 att regeringen behöver fortsätta beakta att stöd för utbyggnad av bredband i områden där marknadskrafterna inte räcker till. Enligt motionärerna behöver därför bl.a. stödet för bredbandsutbyggnad finnas kvar och utvecklas. I yrkande 9 framhåller motionärerna att utbyggnaden av 5G och utvecklingen av 6G och 7G måste vara en högt prioriterad fråga. I yrkande 22 framhåller motionärerna stadsnätens stora betydelse för medborgare, företag och samhället i stort.

Malin Östh m.fl. (V) framför i kommittémotion 2025/26:2370 yrkande 8 att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fast boende befolkningen. Motionärerna pekar bl.a. på att när marknaden har fått styra etableringar av mobilstationer har storstadsborna fått flera mobiloperatörer att välja mellan, medan hela byar saknar grundläggande mobiltäckning. I yrkande 9 framför motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag på en uppdaterad bredbandsstrategi som tar sikte både på gles- och landsbygdens behov och de hinder som finns för att hushåll och företag ska ansluta sig till bredband.

I kommittémotion 2025/26:2832 yrkande 1 framför Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) att utbyggnaden av fiber och bredband behöver underlättas. I motionen anförs att tillgången till modern teknik och infrastruktur är av avgörande betydelse för Sveriges landsbygder, städer och förorter. I yrkande 2 anser motionärerna att åtgärder behöver vidtas för att stötta lantbruket och mindre företag på landsbygden i den kommande övergången från 2G och 3G till 5G-nätet. Motionärerna framför i yrkande 3 att utbyggnaden av 5G behöver underlättas och det internationella samarbetet om framtidens telekommunikation behöver utvecklas.

I kommittémotion 2025/26:3179 framför Christofer Bergenblock m.fl. (C) i yrkande 24 att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att identifiera nödvändiga författningsändringar för att säkerställa jämlik tillgång till avancerad hemsjukvård i hela landet. Motionärerna framhåller vikten av tillgång till snabbt bredband om det ska bli verklighet.

Katarina Luhr m.fl. (MP) framhåller i kommittémotion 2025/26:3282 yrkande 12 att den digitala infrastrukturen behöver fungera i hela landet och att uppkoppling behöver vara robust och säker för att verksamhet ska kunna fungera.

I kommittémotion 2025/26:3405 yrkande 22 framför Emma Berginger m.fl. (MP) att fiber och snabbt mobilnät bör byggas ut i hela Sverige genom att staten tar ett ökat ansvar för finansiering av utbyggnaden i glesbygd.

I motion 2025/26:1082 anför Markus Kauppinen m.fl. (S) i yrkande 6 att det bör säkerställas att hela landet får tillgång till snabbt och stabilt bredband för att minska digitala klyftor och öka tillgången till digitala samhälls-, utbildnings- och företagstjänster. Motionärerna understryker att alla hushåll, oavsett bostadsort, ska ha tillgång till snabbt, stabilt och pålitligt bredband.

Marléne Lund Kopparklint (M) framför i motion 2025/26:2880 att regeringen ska överväga att säkerställa att alla delar av Sverige, även gles- och landsbygd, får tillgång till likvärdig digital infrastruktur. Motionären framför att en stärkt digital infrastruktur inte enbart är en teknisk fråga utan också en rättvisefråga och en grundläggande del av Sveriges framtida konkurrenskraft.

Thomas Ragnarsson (M) framhåller i motion 2025/26:3028 att man bör se över möjligheterna att säkerställa att landets teleoperatörer inte stänger ned fungerande mobilnät innan ny teknik finns på plats.

I motion 2025/26:2615 av Richard Nordin (C) efterfrågas i yrkande 1 krav på att konsumenter enkelt ska kunna se tillgängliga bredbandsleverantörer och

priser för en specifik adress, oavsett om man redan bor där eller inte. I yrkande 2 anser motionären att det bör införas krav på att fakturor för bredbandsabonnemang tydliggör hur stor del av priset som går till nätägare, kommunikationsoperatör och tjänsteleverantör. Motionären framför i yrkande 3 att PTS bör få i uppdrag att skapa en nationell och lättillgänglig plattform för jämförelse av bredbandsutbud och kostnader på adressnivå. Motionären pekar bl.a. på att en mer öppen och lättillgänglig marknad för bredband gynnar både konsumenter och samhällets digitala utveckling och stärker vår konkurrenskraft.

I motion 2025/26:3638 av Mathias Bengtsson (KD) framförs att en självkostnadsprincip för bredband i flerbildshus bör utredas. Motionären anser att det är bekymmersamt att bredbandspriserna i hyresrätter har stigit kraftigt de senaste åren, med omkring 70 procent sedan 2017, samtidigt som kostnaden i bostadsrätter legat mer eller mindre stilla.

I motion 2025/26:3659 av Kjell-Arne Ottosson (KD) efterfrågas en strategi för mobiltäckning. Motionären framhåller att det måste finnas möjlighet till god mobiltäckning till hela Sveriges befolkning, oavsett var man bor.

Bakgrund och pågående arbete

Gällande rätt

Lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, syftar dels till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer, dels till att alla ska få största möjliga utbyte av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet. Syftet ska enligt lagen uppnås främst genom att konkurrens, innovation, internationell harmonisering samt säkerhet i nät och tjänster främjas. Samhällsomfattande tjänster ska därutöver alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Med en samhällsomfattande tjänst avses en adekvat internetanslutnings tjänst eller en talkommunikationstjänst i en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande bostad eller i ett fast verksamhetsställe.

Vidare anges det i lagen att Sveriges säkerhet liksom elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet särskilt ska beaktas vid tillämpningen.

PTS ska även enligt förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen främja utbyggnad och tillgång till bredband och mobiltäckning. PTS kan vidare dela ut stöd i enlighet med förordningen (2018:20) om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet.

I mervärdesskattelagen (1994:200) anges vilka uppgifter som ska framgå av en handling för att den ska kunna betecknas som en faktura. I normalfallet ska en s.k. fullständig faktura utfärdas och en sådan ska bl.a. innehålla uppgifter om datum för utfärdandet av fakturan, löpnummer, säljarens registreringsnummer till mervärdesskatt samt säljarens och köparens namn och adress.

Mål och bredbandsstrategi

Som tidigare nämnts i betänkandet är målet för digitaliseringspolitiken att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. För det målet finns även två delmål:

- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden.
- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Den nuvarande bredbandsstrategin togs fram 2016 och innehåller tydliga mål för alla medborgare och företag i Sverige. De viktigaste målen i strategin är följande:

- År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Målet för 2025 består av tre delmål som alla måste vara uppfyllda för att det övergripande målet ska anses vara uppfyllt.

Det första delmålet är att 98 procent av alla hushåll och företag i Sverige antingen ska vara anslutna till eller ha bredbandsinfrastruktur i sin absoluta närhet som medger minst 1 Gbit/s.

Det andra delmålet är att 1,9 procent av resterande hushåll och företag ska ha tillgång till bredbandsinfrastruktur som medger minst 100 Mbit/s.

Det tredje delmålet är att de sista 0,1 procenten av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredbandsinfrastruktur som medger minst 30 Mbit/s.

Enligt bredbandsstrategin är utgångspunkten för såväl fasta som mobila nät i Sverige en marknadsdriven utbyggnad som sker i samklang med det ansvar som det offentliga har. I delar av Sverige finns utmaningar när det gäller lönsamhet, vilka medför att det krävs offentliga insatser. Exempel på sådana insatser, som också genomförs redan i dag, är täckningskrav i frekvenstillstånd, stöd till bredbandsutbyggnad till hushåll och företag i områden där förutsättningar för kommersiell utbyggnad saknas samt upphandling av telefoni och grundläggande bredband till hushåll som saknar detta.

EU:s medlemsländer har beslutat om en färdplan mot en digital omställning inom unionen fram till 2030. Beslutet innehåller bl.a. tolv uppföljningsbara mål inom fyra områden, bl.a. digitala infrastrukturer. EU:s mål för digitala infrastrukturer innebär att alla hushåll i EU ska vara anslutna till ett gigabitnät samt att alla befolkade områden ska täckas av 5G-nät 2030.

Tillgång till fast och mobil bredbandsinfrastruktur

PTS kartlägger varje år den geografiska tillgången till fast och mobil bredbandsinfrastruktur. I PTS senaste kartläggning, som redovisades i april 2024, konstaterades att yttäckningen för 5G-nät i oktober 2023 var 29,71 procent, en ökning med ca 19 procentenheter sedan oktober 2022. Ökningen kan i huvudsak förklaras av utbyggnad av 5G i 700 MHz-bandet. Vidare framgår det att 90 procent av alla hushåll i oktober 2023 hade möjlighet att ansluta sig till fast bredband via 5G-nätet. Föregående period var motsvarande andel 57 procent. År 2023 hade 67,8 procent av hushållen i gles bebyggda områden möjlighet att ansluta sig till bredband via 5G. Föregående period hade 29 procent av alla hushåll i glesbygd möjlighet att ansluta sig till bredband via 5G. Detta innebär att möjligheten att ansluta sig utanför tätorter och småorter hade dubblats.

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2026 att Sverige i en internationell jämförelse har en mycket väl utbyggd bredbandsinfrastruktur. Regeringen framhåller även att en fortsatt utbyggnad av 5G och utveckling av 6G är viktig för att uppnå målet om effektiva och säkra elektroniska kommunikationer som motsvarar användarnas behov.

Tillgång till funktionellt internet och telefoni

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2026 att tillgången till funktionellt internet och telefoni i Sverige är mycket god. Regeringen pekar på att PTS vid sidan av att tilldela stöd har en viktig roll i fråga om att vägleda hushåll och företag så att de kan hitta de lösningar som på en aktuell plats ger tillgång till funktionellt internet och telefoni. PTS framför vidare att de allra flesta människor i Sverige kan få tillgång till telefoni och internet genom något av de alternativ som erbjuds på marknaden.

Grundläggande internet innebär att det finns en fast nätslutningspunkt som gör att man kan ta emot data med en hastighet om lägst 10 Mbit/s. En förutsättning för att PTS ska bevilja stöd är att bostaden eller verksamhetsstället saknar möjlighet att få en anslutning för grundläggande internet eller telefoni för 5 000 kronor eller mindre via marknadsaktörernas erbjudanden. Detta gäller oavsett teknik, dvs. det ska inte gå att få en anslutning via vare sig fasta nät (fiber eller kabel-tv), de mobila näten eller satellit (även med utrustning som riktantenn eller parabol).

PTS uppföljning av regeringens bredbandsstrategi

PTS presenterar årligen en uppföljning av regeringens bredbandsstrategi. I den senaste från 2024 bedömer PTS att det övergripande målet om att hela Sverige ska ha tillgång till snabbt bredband 2025 sannolikt inte kommer att uppnås. För att det övergripande målet ska anses vara uppfyllt måste alla tre delmålen vara uppfyllda. Delmålet om att 98 procent av alla hushåll och företag i Sverige antingen ska vara anslutna till eller ha bredbandsinfrastruktur som medger minst 1 Gbit/s är uppfyllt sedan 2023, och även delmålet om att de

sista 0,1 procenten av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredbandsinfrastruktur som medger minst 30 Mbit/s kan i praktiken redan ses som uppfyllt, enligt PTS. PTS beräknar att det skulle kosta mellan 15 och 20 miljarder kronor att ansluta de hushåll och företag som saknar 100 Mbit/s till fibernätet 2025.

Stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur

PTS ska verka för att främja bredbandsutbyggnad i alla delar av landet i enlighet med bredbandsstrategin. Inom ramen för detta uppdrag ska PTS även vidta åtgärder för att underlätta bredbandsutbyggnad, ge stöd till relevanta myndigheter och affärsverk samt vid behov lämna förslag till åtgärder. PTS ska även fördela ett stöd för utbyggnad av elektroniska kommunikationer. Vid genomförandet av uppdraget som ges i regleringsbrevet ska PTS säkerställa att samtliga Sveriges län med stödberättigade byggnader kan komma in fråga för fördelning av stödmedel. Stödet är utformat så att det främst kan användas för att ansluta byggnader till snabbt bredband i områden utanför tätorter där marknaden inte kan bygga ut på marknadsmässiga grunder. Utdelningen av stödet påbörjades 2020 och ska preliminärt pågå t.o.m. 2027. PTS uppger att det sedan början av november 2025 pågår 885 projekt runt om i landet som har tilldelats PTS bredbandsstöd.

Av PTS uppföljning av bredbandsstrategin 2024 framgår att bredbandsstöd har varit en förutsättning för utbyggnaden av trådbundet bredband utanför tätorter och småorter under många år. PTS anger att bredbandsutbyggnaden når längre ut i Sveriges glesbygd varje år och att det därför kan finnas större möjlighet att tilldela bredbandsstöd till kostsamma projekt nu än tidigare år. PTS påminner samtidigt om att det även finns faktorer som specifikt påverkar operatörernas utbyggnad av mobilnät, bl.a. tillgången till radiofrekvenser och täckningskrav i samband med frekvenstilldelning.

Inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa beviljas medel för utveckling av europeisk digital infrastruktur (FSE Digital). Det fanns 323 miljoner euro totalt för 2024 års utlysning av medel ur fonden. EU-kommissionen beviljade i samband med 2023 års utlysning 53 europeiska projekt EU finansiering på upp till 274 miljoner euro. Svenska aktörer tilldelades 16 procent av utlysningens budget. För 2023–2027 finns det 5,1 miljarder kronor aviserade för stöd till bredbandsutbyggnad.

Uppdrag till PTS att främja bredbandsutbyggnad

I november 2021 fick PTS i uppdrag att främja tillgången till bredband. Myndigheten skulle analysera åtgärder som syftade till att effektivt öka utbyggnaden av infrastruktur för fast- och mobilkommunikation som tillät snabbt bredband och därmed i så hög utsträckning som möjligt skulle täcka de s.k. vita fläckarna, dvs. områden samt hushåll och företag som ännu saknade tillgång till snabbt bredband. Uppdraget redovisades i mars 2022 i rapporten Satellit – en möjlighet till snabbt bredband 2025. I rapporten gjorde PTS

bedömningen att satellitlösningar skulle vara avgörande för att nå regeringens bredbandsmål för 2025 när det gällde delmålen om 30 och 100 Mbit/s. PTS framhöll samtidigt att man behövde utgå från att lösningar med satellit, fast bredband via mobilnätet och fiber skulle komplettera varandra i uppfyllelsen av 2025-målet. Det skulle enligt PTS behövas en palett av insatser och åtgärder för att hantera de många olika typer av utmaningar som fanns för att nå alla i Sverige med snabbt bredband, oavsett geografiska, sociala och ekonomiska omständigheter.

I maj 2022 fick PTS ett nytt uppdrag att analysera åtgärder för ökad bredbandsutbyggnad. Myndigheten skulle analysera åtgärder som syftar till att effektivt öka utbyggnaden av infrastruktur för fast och mobil kommunikation som tillåter snabbt bredband och därmed i så hög utsträckning som möjligt skulle täcka de s.k. vita fläckarna.

Den 15 december 2022 presenterade PTS sin rapport Bredband till allt – Åtgärder för ett helt uppkopplat Sverige. I rapporten konstaterade PTS att det fanns ett stort behov av att Sverige skulle få en ny bredbandsstrategi som tog vid senast när den dåvarande strategin nådde sitt slut. Myndigheten föreslog att den nya strategin skulle utgå från förändrade samhällsbehov, liksom de behov som kunde förväntas komma att uppstå under det närmaste decenniet. Vidare borde strategin möta de nya utmaningar som Sverige stod inför med fortsatt utbyggnad och långsiktig förvaltning av infrastrukturen för bredband. Strategin och det övergripande målet behövde kvalitativt beskriva den förväntansbild som staten hade av infrastrukturen.

I mars 2023 fick PTS i uppdrag att se över möjligheten att påskynda utbyggnaden av bredband på landsbygden och i glesbygd. Bakgrunden till uppdraget var att regeringen eftersträvade att alla skulle ha tillgång till bredband för att kunna dra nytta av digitaliseringen och ha likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd oavsett var i landet de bor och att tillgången till elektroniska kommunikationstjänster är ojämnt fördelad över landet. Dessutom hade pandemin lett till förändrade arbetsmönster och en större efterfrågan på att kunna arbeta på andra platser än kontoret. Uppdraget redovisades den 15 september 2023. I redovisningen bedömde PTS att en separat stödåtgärd som kompletterade den befintliga stödmodellen kunde vara möjlig. PTS konstaterade dock att myndigheten behövde utreda och konkretisera förutsättningarna för utlysning och tilldelning om ett kompletterande stöd skulle införas.

I februari 2025 gav regeringen PTS i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa ett statligt stöd för utbyggnad, förvaltning och drift av infrastruktur för mobila tjänster i områden där befintliga mobilnät inte erbjuder nödvändig täckning eller kapacitet och där kommersiella förutsättningar för sådan utbyggnad saknas. I uppdraget ingår att

- analysera hur stödet kan utformas för att komplettera befintliga åtgärder som exempelvis täcknings- eller kapacitetskrav i spektrumtillstånd

- redogöra för vilken nivå på förbättring av täckning respektive kapacitet i mobilnät som ska åstadkommas för att ge rätt till stöd
- redogöra för hur kartläggningen av befintliga och planerade mobilnät bör genomföras
- bedöma marknadsaktörernas förmåga att bygga och underhålla sådan infrastruktur som finansieras genom stödet
- redogöra för vilka krav som bör ställas på stödmottagare
- analysera utifrån vilka principer ett krav på grossisttillträde bör utformas ta ställning till och redovisa om tjänsterna helt eller delvis i stället bör upphandlas av PTS
- redovisa om andra åtgärder kan vidtas för att uppnå motsvarande effekt som ett statligt stöd.

Bakgrunden till uppdraget är enligt regeringen bl.a. att mobiluppkoppling blir allt viktigare för att verksamheter och privatpersoner ska kunna använda och utveckla de digitala möjligheterna i samhället till fullo. Regeringen understryker att kraven ökar på mobilnätens täckning, kapacitet och tillförlitlighet. Utöver täckning är kapacitet och kvalitet på uppkopplingen betydelsefullt för att tjänster och applikationer ska fungera på ett tillfredsställande sätt. En tillförlitlig mobiluppkoppling kan t.ex. vara avgörande för arbetspendlare, areella näringar, självkörande fordon och drönare samt industriella tillämpningar. Regeringen konstaterar att mobiloperatörerna genomför betydande investeringar för att uppgradera befintlig infrastruktur till 5G-tekniken men att användarnas och samhällets förväntningar på täckning och kapacitet inte uppfylls av det som erbjuds på kommersiella grunder i vissa geografiska områden. Uppdraget ska redovisas senast i januari 2026.

Bredbandsforum

Bredbandsforum arbetar för att uppfylla de nationella bredbandsmålen genom att exempelvis främja samverkan om bredbandsutbyggnad med olika intressenter och genom att ta fram underlag och rapporter. Bredbandsforums verksamhet påbörjades 2010 och skulle pågå t.o.m. 2025. Bredbandsforums kansli har i samverkan med övriga berörda organisationer tagit fram en handlingsplan för Bredbandsforums verksamhet 2022–2025. Handlingsplanen består av fokusområden som behandlar olika ämnen för att öka användningen av bredband.

I digitaliseringsstrategin framförde regeringen att konnektivetsinfrastrukturen behöver utvecklas. Regeringen beslutade därför i november 2025 att ersätta Bredbandsforum med Konnektivetsrådet när det upphörde vid årsskiftet. Det nya rådet ska bidra till att uppnå målen för regeringens digitaliseringspolitik genom att

- arbeta för att hela landet får tillgång till säker och tillförlitlig konnektivitet
- identifiera och undanröja hinder för utbyggnad av infrastruktur
- lyfta fram goda exempel

- skapa förutsättningar för ökad inkludering och användning av digitala tjänster
- bidra till regeringens strategiska arbete på konnektivitetområdet.

Gigabitutredningen

EU:s förordning om gigabitinfrastruktur (2024/1309) antogs 2024. Syftet med förordningen är att bidra till en kostnadseffektiv och snabb utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation inom unionen. För att uppnå detta innehåller förordningen bestämmelser om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur och information om infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och information om projekten, krav på viss fysisk infrastruktur i byggnader och tillträde till den samt mer effektiva tillståndsprocesser.

Regeringen beslutade den 29 augusti 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå vilka anpassningar och kompletteringar som behöver göras i svensk lagstiftning med anledning av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Utredaren fick också i uppdrag att analysera om och i så fall föreslå hur tillträde till viss kritisk infrastruktur skulle kunna underlättas med bibehållen säkerhet samt att lämna förslag på åtgärder som syftar till att underlätta för operatörer vid gränsöverskridande tillståndsprocesser. Den s.k. Gigabitutredningen redovisade sitt betänkande i november 2025 (SOU 2025:110). Utredningen föreslår bl.a. stärkt rätt för byanät, underlättande av tillträde till exempelvis vattentorn samt underlättad utbyggnad av sjökablar till grannländer. För att möta EU:s nya regler om utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet föreslår Gigabitutredningen en central informationspunkt anpassad efter svenska förutsättningar. En remiss av betänkandet förbereds inom Regeringskansliet.

Övergången till modernare nät

Bakgrunden till nedstängningen av 2G- och 3G-näten i Sverige är att de inte längre uppfyller det digitala samhällets höga krav på säkerhet. Genom att stänga de äldre näten frigörs också kapacitet till att erbjuda snabbare, stabilare och säkrare tjänster via 4G och 5G. Planerna på att fasa ut 2G- och 3G-näten i Sverige kommunicerades av operatörerna redan i oktober 2020 och sedan 2021 har PTS vid flera tillfällen anordnat särskilda informationsmöten om detta. Av PTS årsredovisning för 2024 framgår att vid årets början startades en gemensam informationskampanj om avvecklingen av 2G- och 3G-näten (Bytnät.nu). Telia beslutade i början av sommaren 2024 att skjuta fram sin 2G-avveckling till 2027, men övriga nätägare har inte valt att skjuta fram den utan planerar för en 2G-avveckling i slutet av 2025. Samtidigt pågår avvecklingen av 3G-nätet i takt med att 5G byggs ut, och den avvecklingen väntas vara slutförd i slutet av 2025 för samtliga nätägare. Det är operatörerna som i huvudsak ansvarar för att informera om avvecklingen av 2G- och 3G-nät. PTS

följer dock operatörernas arbete med att uppgradera kommunikationsnäten och genomför vissa informationsinsatser.

För att sprida kunskap om teknikskiftet arrangerade PTS ett informationsmöte där nätägarna deltog. Tillsammans med Konsumentverket publicerade PTS också ett dokument för att förtydliga myndigheternas syn på avvecklingen. Dokumentet innehöll även förslag på åtgärder för en ansvarsfull avveckling av 2G- och 3G-näten. Denna information, tillsammans med information på PTS webbplats, ska bidra till att fler kan förbereda sig för teknikskiftet och undvika problem. Myndigheten framhåller att avvecklingen ska ske i sådan takt att ansvariga operatörer hinner uppmärksamma och åtgärda om användarna råkar ut för problem. PTS pekar på att täckningen bör vara lika bra eller bättre än tidigare efter nedstängningen.

PTS ska enligt sitt regleringsbrev följa och redovisa hur avvecklingen av koptarnäten samt 2G- och 3G-näten fortlöper. För att stötta användare och aktörer inför avvecklingen av 2G- och 3G-näten har regeringen också gett PTS ett uppdrag som syftar till att öka kunskapen om teknikskiftet. PTS ska kartlägga genomförandet av teknikskiften och hur dessa kan driva på innovation, ansvarsfull utveckling och digitalisering. PTS får också i uppdrag att sammanställa erfarenheter och analysera konsekvenserna av avvecklingen. Vidare ska PTS redogöra för vilka konsekvenser som uppstått, både i Sverige och i andra jämförbara länder.

PTS ska lämna en delredovisning den 15 maj 2026 och slutredovisa uppdraget den 19 maj 2028.

Digital infrastruktur i hälso- och sjukvården

Regeringen har skapat ett råd med representanter för regioner, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), myndigheter och organisationer som ska underlätta samarbete och införande av en kommande nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården. Rådet möttes för första gången i april 2024. Målet är att hälsodata ska bli tillgängliga i hela vårdkedjan för all vård, såväl kommunal som regional, och för tandvård oavsett huvudman. Regeringen har vidare utsett en samordnare för en nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården. Samordnaren ska informera om regeringens arbete med nationell digital infrastruktur. Dessutom ska samordnaren förbereda för införandet av en nationell digital infrastruktur, genom nära dialog med kommuner, regioner, privata utförare av hälso- och sjukvård och tandvård samt SKR, patientföreträdare och andra berörda aktörer.

I digitaliseringsstrategin framhåller regeringen att för att möta framtidens utmaningar och uppnå samma nivå av välfärd i hela landet behöver välfärdstjänster ges förutsättningar att bli mer förebyggande, personcentrerade och platsberoende. Platsberoende välfärdstjänster går att använda oberoende av vilken plats användaren befinner sig på, exempelvis i hemmet. Data behöver kunna delas och tillgängliggöras på ett säkert sätt, som gör att den kan användas för utveckling av mer proaktiv välfärd. Välfärdstjänster

behöver också kunna utgå från den unika personens förmågor, behov och förutsättningar, som exempelvis vid precisionsmedicin. Regeringen har därför också gett E-hälsomyndigheten flera regeringsuppdrag för att vidare utreda och påbörja utvecklingen av nödvändiga komponenter och strukturer för genomförandet av regeringens målsättning om en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvård.

Bredbandsjämförelse

Det finns flera tjänster som erbjuder gratis jämförelse av bredband. Exempelvis erbjuder bredbandsval.se en oberoende jämförelsetjänst som gratis jämför bredband på olika adresser. Tjänsten jämför 20 olika leverantörer. Bredband.nu är också en kostnadsfri tjänst för att jämföra bredband, fiber eller mobilt bredband.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om tillgången till elektronisk kommunikation, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå yrkandena. Riksdagen beslutade i linje med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Ett av målen för Sveriges digitaliseringspolitik är att Sverige ska ha bredband i världsklass och att alla hushåll och företag ska ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Enligt utskottets mening är tillgången till elektroniska kommunikationer av mycket stor betydelse för att bl.a. öka användningen av digital teknik, vilket i sin tur är en kritisk faktor för Sveriges konkurrenskraft och en hållbar samhällsutveckling. Utskottet anser därför att det är positivt att Sverige i en internationell jämförelse har en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur, och utskottet välkomnar de många initiativ som har tagits för att främja bredbandsutbyggnaden och mobiltäckningen i landet. Utskottet förutsätter att utbyggnaden av denna infrastruktur också fortsätter i högt tempo och inte minskar i takt. Samtidigt är utskottet införstått med de utmaningar som finns med den fortsatta utbyggnaden av bredband, framför allt på landsbygden och välkomnar därför de olika uppdrag som PTS har fått för att främja utbyggnaden liksom det bredbandsstöd som PTS ansvarar för. Utskottet vill också lyfta fram att en fortsatt utbyggnad av 5G och en utveckling av 6G är viktig för att uppnå målet om effektiva och säkra elektroniska kommunikationer som motsvarar användarnas behov.

Utskottet har tagit del av att när det gäller övergången från 2G- och 3G-nät till modernare nät har användarna i stor utsträckning redan flyttat till de nya näten. I takt med att mobiloperatörerna stänger ned 2G- och 3G-näten bygger de också ut täckningen och ökar kapaciteten i både 4G- och 5G-nätet, vilket

på sikt betyder att mobiltäckningen blir bättre än tidigare. Utskottet välkomnar övergången till modernare nät och vill i sammanhanget påminna om det tidigare nämnda uppdrag som regeringen har gett PTS för att stötta användare och aktörer inför avvecklingen av 2G- och 3G-näten och som syftar till att öka kunskapen om teknikskiftet. I uppdraget ingår bl.a. att PTS ska kartlägga genomförandet av teknikskiftet och hur dessa kan driva på innovation, ansvarsfull utveckling och digitalisering.

När det gäller motionsförslagen om en ny bredbandsstrategi konstaterar utskottet att regeringen har aviserat att det pågår ett arbete med att se över digitaliseringspolitiken.

Utskottet vill också lyfta fram att regeringen i digitaliseringsstrategin framhåller att för att möta framtidens utmaningar och uppnå samma nivå av välfärd i hela landet behöver välfärdstjänster ges förutsättningar att bli mer förebyggande, personcentrerade och platsberoende. Utskottet ser positivt på att regeringen har gett E-hälsomyndigheten flera regeringsuppdrag för att vidare utreda och påbörja utvecklingen av nödvändiga komponenter och strukturer för genomförandet av regeringens målsättning om en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvård. Utskottet vill i sammanhanget även peka på det arbete som bedrivs inom myndigheterna när det gäller samutnyttjande av statlig infrastruktur som något mycket positivt.

När det slutligen gäller motionsförslagen om bredbandsleverantörer och kostnadsinformation påminner utskottet om att det finns flera tjänster som erbjuder gratis jämförelse av bredband och anser därför inte att det finns skäl att vidta åtgärder på området.

Sammanfattningsvis vill utskottet understryka att frågor om tillgång till elektronisk kommunikation är av mycket stor betydelse och utskottet ser därför positivt på det stora arbete som pågår på området inom Regeringskansliet, myndigheterna och branschen. Utskottet förutsätter att arbetet fortsätter i hög takt och finner för närvarande inte att det finns anledning att ta något initiativ i dessa frågor. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2025/26:1082 (S) yrkande 6, 2025/26:2370 (V) yrkandena 8 och 9, 2025/26:2615 (C) yrkandena 1–3, 2025/26:2832 (C) yrkandena 1–3, 2025/26:2880 (M), 2025/26:3028 (M), 2025/26:3179 (C) yrkande 24, 2025/26:3185 (C) yrkande 29, 2025/26:3282 (MP) yrkande 12, 2025/26:3405 (MP) yrkande 22, 2025/26:3638 (KD), 2025/26:3652 (S) yrkandena 6, 9 och 22 samt 2025/26:3659 (KD).

Artificiell intelligens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om artificiell intelligens. Utskottet hänvisar till det omfattande arbete som bedrivs på området.

Jämför reservation 13 (S), 14 (V), 15 (C) och 16 (MP).

Motionerna

Säker och tillförlitlig AI

I kommittémotion 2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) anförs i yrkande 69 att användningen av AI bör regleras globalt. Motionärerna framför att en av de främsta utmaningarna med AI är att den har potentialen att påverka alla aspekter av samhället. Utan adekvat global reglering kan det därför uppstå en snedvriden användning av AI.

Aylin Nouri m.fl. (S) framhåller i kommittémotion 2025/26:3652 yrkande 12 att en uppdatering av AI-strategin måste innehålla perspektiven klass och rättvisa.

I kommittémotion 2025/26:2832 lyfter Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i yrkande 6 upp att man bör se över genomförandet av dataskyddsförordningen (GDPR) i svensk lag i syfte att främja AI-utvecklingen.

Malin Östh m.fl. (V) anser i kommittémotion 2025/26:2370 yrkande 11 att regeringen behöver säkerställa att offentliga aktörer får det stöd och de förutsättningar som krävs för att kunna hantera risker kring rättssäkerhet, transparens, personlig integritet, diskriminering, felaktiga data osv. i samband med användningen av AI.

Emma Berginger m.fl. (MP) framför i kommittémotion 2025/26:3405 yrkande 11 att AI-kommissionens förslag bör genomföras och ytterligare åtgärder inom AI-området vidtas med fokus på att värna säkerhet liksom personlig integritet samt med beaktande av risker för samhället.

I kommittémotion 2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) framförs i yrkande 1 att regeringen bör verka för och stödja utvecklingen av lösningar för större transparens och möjligheter till ansvarsutkrävande, såväl på nationell som på europeisk nivå. I yrkande 2 framhåller motionärerna betydelsen av ett samordnat arbete i fråga om data- och AI-användning inom svensk förvaltning för att säkerställa att AI används på ett sätt som inte kränker mänskliga rättigheter och personlig integritet. Motionärerna anför vidare i yrkande 3 att Sverige i EU ska verka för en säker användning av AI som inte kränker integritet och rättigheter och att AI inte används för utveckling av vapensystem. I yrkande 6 anför motionärerna att Sverige i EU och inom ramen för EU:s AI Acts fortsatta utveckling bör verka för en säker utveckling av AI, även inom områden som s.k. transformativa AI. I yrkande 7 pekar motionärerna på betydelsen av att uppmärksamma de möjligheter tekniken ger

att exempelvis analysera och nyttiggöra stora datamängder inom klimatområdet. I yrkande 8 lyfter motionärerna frågan om de stora klimat- och miljökostnader som AI-utvecklingen för med sig och vikten av att verka för att begränsa skadeverkningar och gynna återvinning av elektronik.

Aylin Nouri och Eva Lindh (båda S) framför i motion 2025/26:1815 att en lagstiftning behöver utredas som säkerställer att bilder och rörligt material som produceras med hjälp av AI alltid innehåller en vattenstämpel eller motsvarande spårbar märkning.

Rashid Farivar (SD) framhåller i motion 2025/26:311 yrkande 7 vikten av att motverka tillämpning av AI för brottsliga ändamål. I yrkande 8 framför motionären att allmänhetens medvetande om AI och cyberresiliens måste stärkas.

Jan Ericson m.fl. (M) framför i motion 2025/26:1774 att det i dag saknas en allsidig analys av risker och möjligheter med AI och att regeringen därför bör ta initiativ till en sådan.

I motion 2025/26:3137 av Emma Ahlström Köster (M) anförs att man bör se över behovet av att Sverige tar fram en nationell strategi för AI som kombinerar innovation, rättssäkerhet, etik och internationell konkurrenskraft.

I motion 2025/26:3320 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP) framförs i yrkande 1 att det bör införas krav på oberoende säkerhetsgranskning av de mest kraftfulla AI-systemen. I yrkande 2 framför motionärerna att det bör säkerställas att AI-system alltid har en robust nödavstängning (off-switch) som kan stänga av tekniken i nödsituationer. Motionärerna framför i yrkande 3 att man bör göra miljökonsekvensbedömningar obligatoriska för stora AI-system. I yrkande 4 framhålls att det bör krävas att datacenter använder förnybar energi och hållbar vattenhantering. Motionärerna framför i yrkande 5 att det bör tas fram klimatcertifiering för AI-system som används i offentlig sektor. I yrkande 6 anför motionärerna att transparensen behöver stärkas så att medborgare alltid vet när de interagerar med AI och hur deras data används, oavsett riskklass. I yrkande 7 anför motionärerna att det bör införas tydliga regler för ansvar om AI orsakar skada.

Främjande av AI-användning

Aylin Nouri m.fl. (S) framhåller i kommittémotion 2025/26:3652 yrkande 4 vikten av att staten ser till att undanröja hinder för utveckling och genomförande av AI-lösningar till följd av kompetensbrist, resursbrist samt oklara tolkningar av EU-direktiv och lagar. I yrkande 13 framförs att man behöver se över möjligheten till utbildning i AI för medborgare samt möjligheten till omställning när arbetsuppgifter förändras.

I kommittémotion 2025/26:2832 lyfter Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i yrkande 17 fram betydelsen av statliga initiativ för att främja utvecklingen av AI. I yrkande 18 anser motionärerna att det behövs ett nationellt kunskapslyft om användningen av AI.

I kommittémotion 2025/26:3729 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) anför motionärerna i yrkande 48 att det behövs ett vidare nordiskt samarbete när det gäller AI.

I kommittémotion 2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) framför motionärerna i yrkande 4 vikten av en kraftfull satsning på utbildning, inklusive fort- och vidareutbildning för yrkesverksamma, för ökad förståelse och kompetens inom AI-området för breda grupper.

Rashid Farivar (SD) framför i motion 2025/26:311 yrkande 1 att det bör inrättas en nationell AI kommitté för att stärka det politiska ledarskapet och kunskapen inom AI i Sverige. I yrkande 2 anser motionären att en nationell ”AI task force” bör inrättas vid Statsrådsberedningen inom Regeringskansliet. I yrkande 3 efterfrågar motionären en nationell AI-plan i Sverige för att säkerställa att regeringens AI-politik genomförs effektivt. I yrkande 4 framhåller motionären betydelsen av att det införs en nationell gemensam AI-infrastruktur för den offentliga förvaltningen. I yrkande 6 framför motionären att Sverige bör arbeta för en konkurrenskraftig och teknikneutral AI-politik inom EU som kan följas upp årligen.

Helena Gellerman (L) anför i motion 2025/26:3808 att regeringen bör utreda en hemchatt-reform i form av t.ex. skatteavdrag, för att öka människors AI-kunskap och skapa en AI-kultur i Sverige och därigenom stimulera innovation och tillväxt.

Bakgrund och pågående arbete

AI

AI kan kortfattat och enklast beskrivas som en maskins förmåga att visa människoliknande drag, t.ex. att resonera, planera och utföra vissa typer av uppgifter. AI-system är alltså system som är utformade för att utföra uppgifter som normalt kräver mänsklig intelligens. AI-system kan användas i allt från uppgifter som röstigenkänning och bildigenkänning, till mer komplexa uppgifter som att lösa problem, fatta beslut och lära sig från erfarenheter. De allra flesta AI-system är beroende av tillgång på bra data för att fungera väl. Ju mer relevanta och mångsidiga data ett AI-system har tillgång till, desto bättre brukar det kunna generalisera och utföra uppgifter.

Svenskarnas användning av AI

I rapporten Svenskarna och internet 2025 framhålls att fyra av tio svenskar som är åtta år eller äldre använde AI-verktyg 2025. De som är födda på 00-talet dominerar i användningen av AI-verktyg. Nästan dubbelt så många 00-talister använder AI jämfört med genomsnittet av befolkningen. Det dominerande AI-verktyget är Chat GPT. År 2025 ställde drygt var femte svensk frågor till ett AI-verktyg som de istället skulle kunna använda en sökmotor som Google eller Bing för att besvara. Bland AI-användarna är det

drygt hälften som frågar AI istället för att googla. Mest benägna att använda AI-verktyg istället för Google är 00-talisterna.

Drygt en fjärdedel av de som förvärvsarbetar och mer än fyra av tio tjänstemän har använt AI i jobbsammanhang. I arbetslivet upplevs den största fördelen vara att AI-verktyg snabbt kan sammanfatta och hitta relevant information i rapporter eller datamängder.

Två tredjedelar av de studerande som är 18 år eller äldre använder AI-verktyg i sina studier. Deras största upplevda nytta med AI-verktyg i studier är att AI snabbt kan sammanfatta långa artiklar, forskningsrapporter eller kursmaterial, vilket frigör tid åt det faktiska lärandet.

Nationell inriktning för AI

Den dåvarande regeringen tog 2018 fram en nationell inriktning för AI. I inriktningsdokumentet konstaterades att AI hade potential att bidra med betydande nytta inom en mängd områden genom ökad ekonomisk tillväxt såväl som lösningar på miljömässiga och sociala samhällsutmaningar. Regeringen pekade på att det redan då fanns exempel på att AI kunde bidra till att bättre identifiera sjukdomar, minska energianvändningen, reducera trafikolyckor, skapa nya tjänster, effektivisera industriell produktion, utveckla nya läkemedel och förkorta handläggningstider. För att AI ska kunna bidra på bästa sätt till stärkt svensk konkurrenskraft och bättre välfärd måste rätt förutsättningar finnas i landet.

Regeringen pekade samtidigt på att det fanns utmaningar förknippade med AI som det var av vikt för Sverige att hantera. AI kommer att påverka hur människor arbetar när vissa arbetsuppgifter kan automatiseras och nya arbetsuppgifter växer fram. Det kan finnas oönskade eller oförutsedda konsekvenser av att använda AI, t.ex. vinklade eller manipulerade data, bristande transparens, missbruk eller fientlig användning. Det kan leda till diskriminering, minskad tillit, ekonomisk skada och påverkan på demokratins funktionssätt. Regeringen ansåg därför redan då att det var viktigt att Sverige arbetade proaktivt med de frågor som AI aktualiserar.

Digitaliseringsstrategin

I den i betänkandet tidigare nämnda digitaliseringsstrategin finns ett strategiskt horisontellt mål om AI och ny teknik: I Sverige ska AI och framväxande tekniker användas och utvecklas för att driva samhällsnytta, hållbar utveckling, konkurrenskraft och innovation. I digitaliseringsstrategin framför regeringen att den avser att lägga fram en AI-strategi tidigt 2026. Regeringen anförde vidare i december 2025 att den för att snabbt och samordnat kunna driva AI-frågorna framåt har tillsatt flera nya grupper och funktioner, bl.a. ett nytt AI-sekretariat, en statssekreterargrupp för AI-frågor och en AI-samordnare som är placerad i Statsrådsberedningen och håller samman en departementsöverskridande arbetsgrupp som speglar statssekreterargruppen på tjänstemannanivå.

AI-förordningen

AI-förordningen, som trädde i kraft den 1 augusti 2024, ska skapa en enhetlig reglering av utveckling och användning av AI-system inom EU. Förordningen främjar människocentrerad och tillförlitlig AI, samtidigt som den säkerställer en hög skyddsnivå för hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter. Genom att man harmoniserar reglerna för AI inom EU minskar man risken för fragmentering av den inre marknaden och ökar rättssäkerheten för leverantörer och tillhandahållare av AI-system. AI-förordningen bygger på ett riskbaserat förhållningssätt; ju större risk ett AI-system innebär, desto striktare regler behöver det uppfylla för att få förekomma på EU:s marknad. Förordningen använder sig av olika kategorier: begränsad risk, hög risk och oacceptabel risk. För de AI-system som utgör en minimal eller ingen risk för medborgarnas rättigheter eller säkerhet gäller inga särskilda skyldigheter. Till kategorin hög risk hör AI-system som potentiellt kan orsaka betydande skada för hälsa, säkerhet, grundläggande rättigheter, miljö, demokrati eller rättsstatsprincipen. Högrisksystem behöver godkännas innan de kan få tillträde till EU:s marknad.

De AI-system som utgör klara hot mot människors grundläggande rättigheter klassas inom kategorin oacceptabel risk och förbjuds i EU. Det rör sig t.ex. om AI-system för

- a) känsligenkänning på arbetsplatser och skolor
- b) social poängsättning av medborgare
- c) kognitiv beteendemanipulation
- d) oriktad skrapning av ansiktsbilder från internet eller övervakningskameror
- e) biometrisk kategorisering för att härleda känsliga uppgifter, såsom sexuell läggning eller religion.

För att den rättsliga ramen ska fortsätta att vara innovationsvänlig finns det bestämmelser om s.k. regulatoriska sandlådor. Inom ramen för dessa bestämmelser kan innovativa AI-system utvecklas, testas och valideras i en kontrollerad miljö. För att övervaka de mest avancerade AI-modellerna och verkställa de gemensamma reglerna i medlemsländerna innebär överenskommenheten att ett nytt AI-kontor ska inrättas i EU-kommissionen.

AI-förordningen gäller som svensk lag men förutsätter kompletterande nationella bestämmelser. Regeringen har därför tillsatt en utredning för att se över behovet av nationella anpassningar till följd av AI-förordningen. Utredningen slutredovisade uppdraget hösten 2025 i betänkandet *Anpassningar till AI-förordningen* (SOU 2025:101), och det är nu föremål för remissbehandling. Utredningen föreslår bl.a. ett system för marknadsövervakning, marknadskontroll, styrning och kontroll av efterlevnad som består av elva marknadskontrollmyndigheter och två anmälände myndigheter. Vidare föreslår utredningen att PTS ska få ett huvudsakligt ansvar för marknadskontroll enligt AI-förordningen.

I kommissionens nya Digital Omnibus paket föreslås att införandet av högriskreglerna skjuts upp. Reglerna ska börja gälla först sex månader efter

att relevanta standarder och vägledningar publicerats, men senast den 2 december 2027.

Kommissionens meddelande om en handlingsplan för AI-kontinenten

Den 9 april 2025 presenterade kommissionen ett meddelande om en handlingsplan för AI-kontinenten (COM(2025)165). I handlingsplanen åtar sig kommissionen ett tydligt, enkelt och innovationsvänligt genomförande av AI-förordningen. Handlingsplanen innefattar fem huvudområden med åtgärder, utbyggd infrastruktur, förbättrad datakvalité och tillgång, tillämpning och algoritmer, utvecklad kompetens samt förenkling.

EU-strategin om tillämpning av AI

Kommissionen presenterade den 8 oktober 2025 en strategi om tillämpning av AI (COM(2025) 723). Strategin syftar till att öka användningen av AI, särskilt hos små- och medelstora företag, och underlätta AI-integrering för att öka konkurrenskraften hos europeisk industri, med särskilt fokus på strategiskt viktiga områden. Strategin uppmuntrar till att använda en AI först-policy på områden där AI bedöms ha potential att förändra hur företag och offentlig sektor arbetar med problemlösning och på så sätt stärka EU:s AI-förmåga. Strategin bygger på kommissionens handlingsplan för AI-kontinenten och EU:s åtagande att främja människocentrerad och tillförlitlig AI i enlighet med AI-förordningen.

Strategin är uppbyggd kring tre delar: införande av sektorsspecifika flaggskeppsinitiativ, hantering av övergripande utmaningar och inrättande av en gemensam styrningsmekanism. I strategins bilaga listas de sektorsvisa möten som kommissionen har genomfört inför framtagandet av strategin, kommissionens interna AI-relaterade initiativ och en sammanfattning av de olika insatser som kommissionen planerar för att genomföra strategin.

Kommissionen bedömer vidare att AI kommer att vara en avgörande teknik inom bl.a. försvarssektorn och avser att påskynda utvecklingen och driftsättningen av AI-verktyg för lägesuppfattning och ledning samt kontroll inom ramen för Europeiska försvarsfonden. Det kommer också att etableras en europeisk infrastruktur för säker beräkningsförmåga, t.ex. AI- och gigafabriker, för att kunna träna AI-modeller inom bl.a. försvarsområdet. I strategin konstaterar kommissionen också att AI blir ett allt viktigare verktyg för att säkerställa inre säkerhet och cybersäkerhet, vilket kräver anpassade lösningar. Kommissionen avser därför att bl.a. främja utveckling och användning av AI-lösningar för inre säkerhet, finansiera projekt för att utveckla och sprida AI-baserade verktyg för cybersäkerhet, samt stödja interoperabilitet och säker integration av AI i exempelvis cybersäkerhetsarkitektur.

AI-kommissionens färdplan för Sverige

Den 7 december 2023 beslutade regeringen att tillsätta en AI-kommission för att identifiera behov av och lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka utvecklingen och användningen av AI i Sverige på ett hållbart och säkert sätt. I direktiven framhölls att AI har stor potential att bidra till ökad innovationsförmåga, högre effektivitet och bättre konkurrenskraft samt till en effektivare offentlig förvaltning. Syftet med uppdraget är att säkerställa att Sverige som ledande forskningsnation, avancerad industrination och ambitiös välfärdsnation bättre ska tillvarata möjligheterna och hantera riskerna med AI, inklusive att bidra till att identifiera en nisch inom AI där Sverige kan bli en viktig partner för andra.

Den 26 november 2024 presenterades rapporten AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12). Rapporten syftar till att ge Sverige en tydligare riktning framåt när det gäller AI och till att inspirera hela det svenska samhället att tillsammans anta den gemensamma utmaning och möjlighet som AI-utvecklingen innebär. AI-kommissionen har gjort bedömningen att en av de största utmaningarna för det svenska AI-ekosystemet i dag är det politiska ledarskapet, där avsaknad av strategisk planering och samordning saktar ned och hindrar utveckling. För att råda bot på detta valde AI-kommissionen att tidigarelägga rapporteringen till regeringen och att presentera arbetet genom att ta fram grunden till en nationell AI-strategi som kommissionen anser att regeringen bör anta för att ta ett helhetsgrepp kring frågan. Denna grund, AI-kommissionens Färdplan för Sverige, består av en kombination av resonemang om hur Sveriges väg framåt bör se ut, konkreta förslag på åtgärder som ska stärka det svenska AI-ekosystemet samt visioner om mål som skulle kunna nås i framtiden. Tanken med färdplanen är att regeringen ska kunna införa den som en AI-strategi för att ange en riktning och visa på det ledarskap som efterfrågas av näringslivet, den offentliga sektorn och det svenska samhället i stort. Totalt presenterar kommissionen 75 olika förslag på åtgärder som exempelvis berör nya utredningar, uppdrag till myndigheter och ett utökat statligt åtagande i form av finansiering. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I budgetpropositionen för 2026 framhåller regeringen att den under 2025 presenterade ett stort antal AI-reformer och avser att genomföra ytterligare åtgärder som föreslås i betänkandet för att stärka AI i Sverige. Det gäller bl.a. uppdragen till ett antal myndigheter att redovisa sin användning av AI och uppdraget till Försäkringskassan och Skatteverket att utreda förutsättningar för en AI-verkstad för offentlig förvaltning. Uppdraget skulle redovisas senast den 12 januari 2026.

AI Sweden

AI Sweden är det nationella centret för tillämpad AI och samlar mer än 120 partner från offentlig och privat sektor samt akademien. AI Sweden finansieras av den svenska staten och sina partner, både offentliga och privata. Syftet är

att generera verktyg och resurser för att accelerera användningen av AI för att stärka Sveriges välfärd och konkurrenskraft, och förbättra livet för alla som bor i Sverige. AI Sweden driver projekt av nationellt intresse tillsammans med partner inom områden som t.ex. informationsdriven vård, decentraliserad AI, s.k. edge learning och språkmodeller för det svenska språket. AI Sweden har tagit fram en AI-strategi för Sverige som ska ses som en grundläggande analys och ett strategiskt fundament för beslutsfattare i alla sektorer. Målet är att främja åtgärder från ledare i regeringen, politiska partier, företag, den offentliga sektorn och akademien.

Strategin innehåller en vision för Sverige, sex utgångspunkter som utgör analysen samt sex strategiskt bärande principer för framgångsrik och storskalig användning av AI för att lösa centrala samhälls- och affärsutmaningar, i enskilda företag och organisationer, samt på ett regionalt och nationellt plan. Förslag på ett antal indikatorer för att mäta den övergripande utvecklingen presenteras också. Genomgående i strategin finns en stark uppmaning till svenska beslutsfattare att konkretisera, omsätta och målsätta strategin utifrån den egna organisationens perspektiv.

Strategi för ökad tillgång till data

Mot bakgrund av EU:s datastrategi beslutade regeringen 2021 om en strategi för ökad tillgång till data till bl.a. AI och digital innovation. Målet med strategin är att Sverige ska vara en ledande datadelningsnation inom AI och digital innovation med syftet att stärka välfärden, konkurrenskraften och ett hållbart samhälle. Enligt strategin skulle de statliga förvaltningsmyndigheter som kan effektivisera verksamheten och förenkla för företag och medborgare med hjälp av delade data, AI och datadriven analys påbörja sådant arbete senast 2025. Offentligt finansierade forskningsdata ska, där så är lämpligt, vara öppna och tillgängliga till 2026 och svenska företag ska vara ledande aktörer på den inre marknaden för data. Krav på informations- och cybersäkerhet, skydd för den personliga integriteten och nationell säkerhet samt respekt för immateriella rättigheter och företags legitima intresse av att inte dela vissa data ska integreras i arbetet. Strategin fokuserar på datadelning endast mellan organisationer och behandlar därmed inte delning mellan individer. Ett viktigt ingångsvärde är att datadelning och dataanvändning har säkerhetspolitiska dimensioner som behöver beaktas. Strategin omfattar inte data eller s.k. aggregerade data med bäring på allmän säkerhet, försvar eller Sveriges säkerhet.

Några övriga uppdrag

Regeringen har gett Digg, E-hälsomyndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att erbjuda kompetenshöjande insatser till kommuner som stöd för att de på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt ska kunna använda AI inom socialtjänsten. Uppdraget redovisades 2023 och resulterade bl.a. i att webbplatsen digg.se/ai togs fram för att samla befintliga exempel, verktyg och stöd. Målet

var att höja kunskapsnivån i kommunerna och ge dem konkret hjälp att komma igång med AI som en del av digitaliseringen inom socialtjänsten. Uppdraget visade även att det fanns en stor efterfrågan på kunskap och behov av kompetenshöjande insatser inom AI.

Regeringen har vidare gett Diskrimineringsombudsmannen i uppdrag att fördjupa kunskapen om risker för diskriminering vid användandet av AI och annat automatiserat beslutsfattande inom arbetslivet. Uppdraget redovisades hösten 2023 och visade bl.a. på att det finns stora forskningsluckor om risker för diskriminering vid användandet av AI och annat automatiserat beslutsfattande i arbetslivet. Dessutom riskerar mänskliga beslutsfattare att bli mindre noggranna och kritiska när de använder AI, annat automatiserat beslutsfattande och system baserade på AI, och annat automatiserat beslutsfattande kan leda till konsekvent och systematisk diskriminering.

Det nationella AI-uppdraget

Under 2019 publicerade Digg rapporten Främja den offentliga förvaltningens förmåga att använda AI, i vilken den potentiella nyttan av AI inom offentlig sektor beräknades till 140 miljarder kronor årligen. Mot bakgrund av rapporten och för att de kunskaper, lösningar och verktyg som dittills utvecklats inom offentlig sektor skulle komma fler till gagn gav regeringen Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Digg och Skatteverket i uppdrag att stödja offentlig förvaltnings förmåga att främja AI för att stärka Sveriges välfärd och konkurrenskraft. Uppdraget redovisades den 20 januari 2023 och resulterade bl.a. i en guide för förvaltningar för att ta fram AI-stödda tjänster, två AI-byggblock (en översättnings- och en transkriberingstjänst) och ett policylabb med syftet att undersöka hur den europeiska AI-förordningen som nu har trätt i kraft skulle kunna påverka AI-arbetet i praktiken.

Europeiska AI-fabriker

I december 2024 valdes Sverige som värd för en av sju europeiska AI-fabriker. Syftet med satsningen är att stärka EU:s konkurrenskraft inom området. Ansvarig för den svenska AI-fabriken, som kommer att kallas Mimer, blir Nationell akademisk infrastruktur för superdatorer (NAISS) med Linköpings universitet som värd och Research Institutes of Sweden som samarbetspartner.

Myndigheternas användning av AI

I januari 2025 gav regeringen ett stort antal myndigheter i uppdrag att redogöra för sin användning av AI. Regeringen framhöll att den snabba AI-utvecklingen medför goda möjligheter att förbättra myndigheternas tjänster, men att det i dag saknas en samlad bild av hur användningen av AI ser ut. I uppdraget ingår att redogöra för vilka samarbeten som finns med andra myndigheter och vilka utbildningar eller andra kompetenshöjande insatser personalen erbjudits. Myndigheterna ska också redovisa vilka utmaningar som finns kopplade till etik, juridik och säkerhet. Uppdragen ska ge regeringen en bättre bild av både

hur myndigheter använder AI i dagsläget och hur man planerar för att använda AI i framtiden. Regeringen framhöll att detta är en förutsättning för att kunna dra nytta av möjligheterna och samtidigt hantera riskerna med tekniken. Myndigheterna skulle återrapportera uppdraget före sommaren 2025.

Regeringen gav vidare i februari 2025 Tillväxtverket i uppdrag att utreda hur AI kan användas i statliga myndigheters arbete för att förenkla för företag. Regeringen underströk att genom ökad kunskap om hur AI kan användas i förenklingsarbetet kan arbetet med att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader effektiviseras. Enligt uppdraget ska Tillväxtverket ta fram ett kunskapsunderlag och utreda statliga myndigheters möjlighet att använda AI för att exempelvis identifiera dubbelreglering, onödigt komplicerande faktorer och teknikinlåsning samt för att utreda konsekvenser för företag av ny lagstiftning. Uppdraget ska även belysa goda exempel från andra länder. Tillväxtverket ska under uppdraget samarbeta med Digg, Verket för innovationssystem (Vinnova), Ekonomistyrningsverket och andra relevanta myndigheter. Kunskap och erfarenheter ska även samlas in från akademien, näringslivet och andra aktörer som bedöms vara relevanta.

Nordiskt samarbete

Hösten 2025 lanserades Nordisk-baltiskt AI-center med bas i Stockholm. Initiativet finansieras bl.a. av Nordiska ministerrådet och är ett nytt center som ska stimulera samarbete, utveckla regionens konkurrenskraft och accelerera användningen av AI i den nordisk-baltiska regionen. Centret ska bidra till att förverkliga gemensamma nordisk-baltiska ambitioner. De första gemensamma projekten är bl.a. ett nätverk för införandet av EU:s AI-förordning, en samordningsinsats för stora språkmodeller och ett projekt om AI och energi.

Särskilt om kompetens

I digitaliseringsstrategin framför regeringen att digital kompetens på alla nivåer – bas, bredd och spets – är nödvändig för Sveriges förmåga att tillvarata den tekniska utvecklingens möjligheter och hantera dess risker. Det är också en grundförutsättning för i princip all digital verksamhetsutveckling, som i sin tur kan leda till ökad välfärd och medborgarnytta, effektivitet och ökad konkurrenskraft. I strategin framhåller regeringen att såväl näringslivet som offentlig förvaltning kommer att ha ett stort behov av generell digital kompetens de närmaste tio åren, inte minst med tanke på möjligheterna att använda AI och annan framväxande digital teknik. Regeringen pekar även på att för vissa arbetsuppgifter kan dock kompetenströskeln komma att sänkas i och med utvecklingen inom t.ex. AI-området. Exempelvis kan det redan i dag med hjälp av AI vara tillräckligt med en lägre nivå av digital kompetens för att utföra uppgifter som tidigare krävde specialistkunskaper inom t.ex. programmering. Det behöver finnas goda möjligheter till kompetensutveckling, och regeringen framhåller att arbetsmarknadens parter och

omställningsorganisationer en viktig roll i den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Skriftlig fråga

Utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M) framförde i sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:263) den 30 oktober 2024 bl.a. att den snabba utvecklingen av AI och annan ny teknik medför både möjligheter och risker i fråga om mänskliga rättigheter. Hon framförde bl.a. att Sverige stödjer civilsamhällesorganisationer som arbetar med AI och frågor som bl.a. rör mänskliga rättigheter och övervakningsteknologi samt internetnedstängningar. Regeringen kommer att fortsätta följa frågan noga och verka för att mänskliga rättigheter respekteras i utvecklingen av AI och annan ny teknik.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågor om AI behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå motionsyrkandena och riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Säker och tillförlitlig AI

Utskottet vill inledningsvis framhålla att AI är en del av samhällets digitalisering och har potential att bidra med betydande nytta inom flera områden. Utskottet kan konstatera att utvecklingen av AI går mycket snabbt och kan komma att bidra till lösningar på många samhällsutmaningar. Utskottet instämmer med de motionärer som lyfter fram vikten av internationellt samarbete på området och anser att det är positivt att det nyligen har beslutats om EU-gemensamma regler för AI-system. AI-förordningen ger ett rättsligt ramverk för AI-system i syfte att stödja deras användning och utveckling inom EU. Utskottet välkomnar att ett syfte med de nya gemensamma reglerna är att AI-system som placeras på den inre marknaden är säkra och utformade med respekt för de mänskliga rättigheterna.

Utskottet vill betona att det är medvetet om riskerna med utvecklingen och användningen av AI, inte minst risken för kränkningar av grundläggande rättigheter, liksom etiska risker samt hälso- och säkerhetsrisker. Utskottet vill därför särskilt framhålla de uppdrag som regeringen har gett olika myndigheter och som bl.a. rör risker för diskriminering vid användandet av AI. Utskottet kommer att fortsätta att följa utvecklingen av AI mycket noga och välkomnar det omfattande arbete som pågår inom Regeringskansliet, myndigheter och branschen för att bidra till nyttan med AI och till att balansera dess risker. Mot denna bakgrund finner utskottet inte skäl att för närvarande ta något initiativ med anledning av motionsförslagen, och utskottet avstyrker därmed motionerna 2025/26:311 (SD) yrkandena 7 och 8, 2025/26:1774 (M),

2025/26:1815 (S), 2025/26:2370 (V) yrkande 11, 2025/26:2832 (C) yrkande 6, 2025/26:3137 (M), 2025/26:3320 (MP) yrkandena 1–7, 2025/26:3405 (MP) yrkande 11, 2025/26:3425 (MP) yrkandena 1–3 och 6–8, 2025/26:3623 (S) yrkande 69 och 2025/26:3652 (S) yrkande 12.

Främjande av AI-användning

Utskottet kan konstatera att utvecklingen av AI går mycket snabbt och kan komma att bl.a. förändra många yrken samt bidra till lösningar på många samhällsutmaningar och effektivisering av vissa verksamheter inte minst inom den offentliga förvaltningen. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att såväl näringslivet som offentlig förvaltning kommer att ha ett stort behov av generell digital kompetens de närmaste tio åren, med tanke på möjligheterna att använda AI. Därför välkomnar utskottet det som regeringen lyfter fram om att digital kompetens på alla nivåer – bas, bredd och spets – är nödvändig för Sveriges förmåga att tillvarata den tekniska utvecklingens möjligheter och hantera dess risker. Utskottet vill även lyfta fram att det behöver finnas goda möjligheter till kompetensutveckling.

Utskottet välkomnar i sammanhanget även de uppdrag som myndigheterna har fått, inte minst det uppdrag som Tillväxtverket har fått att utreda hur AI kan användas i statliga myndigheters arbete för att förenkla för företag. Utskottet vill även påminna om att regeringen har aviserat att den avser att lägga fram en AI-strategi tidigt 2026.

Utskottet är också positivt till det arbete som har bedrivits av bl.a. AI-kommissionen. Utskottet välkomnar att AI-kommissionens arbete samlade många aktörer inom såväl privat som offentlig sektor för att genomlysna förutsättningarna för AI inom stora delar av samhället. Utskottet har tagit del av att AI-kommissionens rapport med 75 olika förslag på åtgärder bereds inom Regeringskansliet. Utskottet vill vidare framhålla att Sverige är utvalt som värd för en av sju europeiska AI-fabriker för att stärka EU:s konkurrenskraft inom området, liksom att ett nordisk-baltiskt AI-center har lanserats.

Mot denna bakgrund finner utskottet inte skäl att för närvarande ta något initiativ med anledning av motionsförslagen, och utskottet avstyrker därmed motionerna 2025/26:311 (SD) yrkandena 1–4 och 6, 2025/26:2832 (C) yrkandena 17 och 18, 2025/26:3425 (MP) yrkande 4, 2025/26:3652 (S) yrkandena 4 och 13, 2025/26:3729 (C) yrkande 48 och 2025/26:3808 (L).

Robusta och säkra kommunikationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om robusta och säkra kommunikationer. Utskottet understryker vikten av säkra och robusta elektroniska kommunikationer och välkomnar det arbete som pågår.

Jämför reservation 20 (S) och 21 (MP).

Motionerna

Aylin Nouri m.fl. (S) framför i kommittémotion 2025/26:3652 yrkande 7 att den nationella bredbandsstrategin behöver uppdateras och anpassas till det förändrade säkerhetsläget.

I kommittémotion 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) anförs i yrkande 23 att beredskapsavgifterna bör höjas så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och PTS.

I motion 2025/26:2591 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) framförs att kraven på identifiering eller liknande bör skärpas och därmed också säkerheten vid användning av olika appar. Motionärerna föreslår bl.a. att det ska finnas krav på att geodata ska registreras för att en app ska kunna fungera.

Hanna Westerén (V) framhåller i motion 2025/26:634 vikten av att stärka Sveriges digitala suveränitet och bygga en mer robust digital beredskap för samhällsviktig infrastruktur. En sådan inriktning menar motionären gör Sverige mindre sårbart, stärker självständigheten och ökar tryggheten för både medborgare och företaget.

I motion 2025/26:2661 av Cecilia Rönn (L) framförs ett önskemål om att utreda om mobiloperatörer ska få utökade krav på reservkapacitet vid strömavbrott för att säkerställa mobilnätets funktion i kris. Motionären anser att ett robust mobilnät är avgörande för krisberedskap, trygghet och säkerhet i hela landet.

Bakgrund och pågående arbete

Beredskapsavgift

Den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt lagen om elektronisk kommunikation betalar en beredskapsavgift som ska finansiera åtgärder som stärker de elektroniska kommunikationerna mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på var och en av dem som bedriver den anmälda verksamheten. Medlen används för att skapa robusta elektroniska kommunikationer som ska fungera vid allvarliga hot och påfrestningar, exempelvis vid terrorism och sabotage. Medlen används

både i förebyggande syfte och för att bibehålla och utveckla krishanteringsförmågan inom sektorn. Det årliga avgiftsuttaget från operatörerna för att finansiera åtgärder mot allvarliga hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation har under många år uppgått till högst 100 miljoner kronor.

Mot bakgrund av att krisberedskapen behövde förstärkas ytterligare inom sektorn elektronisk kommunikation delgav den dåvarande regeringen i budgetpropositionen för 2021 sin avsikt att med början 2022 höja beredskapsavgiften. Den höjdes sedermera såväl 2022 som 2023. Storleken på den nuvarande beredskapsavgiften framgår av föreskrifter som har tagits fram av PTS och som trädde i kraft den 1 januari 2024. Av föreskrifterna framgår att den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § LEK och som har en årsomsättning om 30 000 000 kronor eller mer, ska betala en årlig avgift om högst 0,187 procent av årsomsättningen.

Robusta kommunikationer

Ett av delmålen under målet för digitaliseringspolitiken fastslår att elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta.

I lagen om elektronisk kommunikation anges att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till riskerna. Åtgärder ska vidtas särskilt för att förebygga och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster.

I budgetpropositionen för 2026 framhåller regeringen att PTS fortsätter arbetet med att stärka säkerheten i elektroniska kommunikationsnät, bl.a. genom nationellt tillsynsarbete, samverkan med privata och offentliga aktörer samt deltagande i arbetsgrupper inom EU, Nato och andra forum för internationellt samarbete. Regeringen framhåller att prioritering av upprustning av totalförsvaret och Sveriges inträde i Nato har präglat beredskapssektorn elektronisk kommunikation och post. Efter förslag i budgetpropositionen för 2025 har omfattande och långsiktig finansiering avsatts för beredskapsarbetet i sektorn. Medlen är avsatta under totalförvarsperioden 2025–2030 för en robust och redundant infrastruktur för elektronisk kommunikation och en resilient beredskapssektor. Regeringen pekar på att satsningarna har möjliggjort ökade investeringar i robust och redundant kritisk infrastruktur samt förstärkta förmågor hos PTS. Myndigheten har bl.a. kunnat öka arbetet med robustethetshöjande åtgärder, övningsverksamhet och samverkan med näringslivet och inom staten, samt stärkt funktionen tjänsteman i beredskap för att utveckla den operativa hanteringen av situationer som uppstår inom beredskapssektorn. Regeringen har även i regleringsbrevet för 2025 gett PTS i uppdrag att arbeta med förmågeutveckling i beredskapssektorn.

Digitaliseringsstrategin

Regeringen framhåller i den digitaliseringsstrategi som beslutades i maj 2025 att beroendet av digital kommunikation, digitala tjänster och verktyg har inneburit att infrastruktur för konnektivitet och digitalisering har utvecklats till att utgöra kritisk infrastruktur. Det betyder att infrastrukturen betraktas som både samhällsviktig och viktig för totalförsvaret. Tillförlitlighet och säkerhet innebär bl.a. enligt regeringen att funktionalitet ska kunna upprätthållas trots olika typer av påfrestningar, inklusive under fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig. I digitaliseringsstrategin finns tre delmål när det gäller robusthet, resiliens och redundans.

- Digital infrastruktur och digitala tjänster ska vara robusta för att motstå påfrestningar i syfte att upprätthålla funktionalitet.
- Digital infrastruktur och digitala tjänster ska kunna återställas snabbt efter påfrestningar som leder till störningar.
- Digital infrastruktur och samhällsviktiga digitala tjänster ska vara redundanta och diversifierade för att kunna fortsätta fungera vid bortfall av någon del.

Uppdrag till PTS

PTS har fått i uppdrag av regeringen att särskilt arbeta med förmågeutveckling när det gäller

- samverkan och ledning inom beredskapssektorn, exempelvis genom att effektivt kunna utbyta information, inklusive information som omfattas av säkerhetsskydd, inför och under höjd beredskap
- säkerställande av en uthållig reparationsberedskap.

Åtgärderna syftar till att utveckla och stärka det civila försvaret och därmed bidra till en högre samlad förmåga inom totalförsvaret. Uppdraget ska redovisas senast den 22 februari 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om beredskapsavgifter, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå yrkandena. Riksdagen beslutade i linje med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Väl fungerande elektroniska kommunikationer är en grundförutsättning för dagens digitala samhälle, och många kritiska tjänster är beroende av digital infrastruktur. Det är därför angeläget att denna infrastruktur kan säkras mot tekniska, organisatoriska och rättsliga förhållanden som kan hota säkerhet, integritet och tillgänglighet. Utskottet vill därför lyfta fram att PTS har fått i uppdrag att särskilt arbeta med åtgärder som syftar till att utveckla och stärka

det civila försvaret och därmed bidra till en högre samlad förmåga inom totalförsvaret. Vidare vill utskottet peka på det som regeringen framför i den nyligen framtagna digitaliseringsstrategin om att digital infrastruktur betraktas som både samhällsviktig och viktig för totalförsvaret. I digitaliseringsstrategin finns tre delmål när det gäller robusthet, resiliens och redundans och regeringen understryker även att funktionalitet ska kunna upprätthållas trots olika typer av påfrestningar, inklusive fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig.

När det gäller medlen från beredskapsavgifterna vill utskottet framhålla att de används för att skapa just robusta elektroniska kommunikationer som ska fungera vid allvarliga hot och påfrestningar. Utskottet finner inte skäl att ifrågasätta att en väl avvägd bedömning är gjord när det gäller storleken på beredskapsavgiften.

Utskottet vill understryka vikten av säkra och robusta elektroniska kommunikationer och välkomnar därmed de åtgärder som redovisas ovan för att bl.a. stärka robustheten och beredskapen på området. Därmed anser inte utskottet att det finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker motionerna 2025/26:634 (S), 2025/26:2591 (SD), 2025/26:2661 (L), 2025/26:3405 (MP) yrkande 23 och 2025/26:3652 (S) yrkande 7.

Digital kompetens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digital kompetens. Utskottet framhåller att frågan är av mycket stor vikt och förutsätter att regeringen bedriver ett aktivt arbete för att främja utbildning på området.

Jämför reservation 22 (S) och 23 (V).

Motionerna

Aylin Nouri m.fl. (S) framför i kommittémotion 2025/26:3652 yrkande 2 att teknikutveckling som bidrar till att öka hållbarheten måste bejakas. Motionärerna framhåller att i en alltmer digitaliserad värld blir det nödvändigt att människor får tillgång till de färdigheter som krävs. I yrkande 8 menar motionärerna att kompetensbristen inom bl.a. systemutveckling, AI, it-säkerhet och användbarhetsdesign måste åtgärdas. Motionärerna pekar på att kompetens är centralt både för näringslivets utveckling och för den offentliga sektorns digitala omställning.

Malin Östh m.fl. (V) framför i kommittémotion 2025/26:2370 yrkande 10 att regeringen bör återkomma med förslag på hur behovet av god digital kompetens och grundläggande kunskap om integritet, källkritik och AI hos befolkningen ska tillgodoses.

I motion 2025/26:1897 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S) efterfrågas ett högnivåforum om digital spetskompetens och digital utveckling. Motionärerna pekar på att det behövs konkreta och effektiva åtgärder för att ta ett helhetsgrepp om den digitala utvecklingen.

Bakgrund och pågående arbete

Digitaliseringsstrategin

Digital kompetens är ett av fem strategiska områden i digitaliseringsstrategin. Regeringen framhåller att bas-, bredd- och spetskompetensen hos medborgarna behöver stärkas för att öka den digitala inkluderingen, öka användningen av ny teknik på arbetsmarknaden och förbättra innovations- och konkurrenskraften. Regeringen understryker att detta är nödvändigt för Sveriges förmåga att tillvarata den tekniska utvecklingens möjligheter och hantera dess risker. För att dra nytta av den digitala omställningen och möta behovet av digital kompetens inom både näringsliv och offentlig förvaltning måste, enligt regeringen, framför allt bredd- och spetskompetensen på arbetsmarknaden öka. Bristande tillgång till rätt kompetens är i många sektorer ett av de största hindren för att svenska företag ska kunna växa, ställa om och attrahera utländska investeringar.

I strategin framhåller regeringen att det livslånga lärandet är avgörande, särskilt mot bakgrund av den snabba teknikutvecklingen som innebär att kravet på digitala färdigheter kontinuerligt höjs. I digitaliseringsstrategin finns det två delmål när det gäller digital kompetens:

- Yrkesverksamma ska ha möjlighet att kontinuerligt utveckla sin digitala kompetens
- Tillgången till digital spetskompetens ska öka för fortsatt stark innovations- och konkurrenskraft.

Digital kompetens i Sverige

Det framgår av budgetpropositionen för 2026 att Sverige när det gäller digital kompetens placerar sig högt jämfört med EU:s övriga medlemsstater. (prop. 2025/26:1, utg.omr. 22). EU har bestämt ett mål om att 80 procent av EU:s befolkning i åldern 16–79 år ska ha grundläggande digitala färdigheter 2030. I Sverige uppgick andelen till 66 procent 2023, vilket var över EU-genomsnittet om 55 procent. Den andel av befolkningen som hade mer än grundläggande digital kompetens uppgick till 36 procent i Sverige, medan genomsnittet i EU var 27 procent.

Det fanns fortfarande skillnader mellan kvinnor och män när det gäller andelen it-specialister av arbetskraften. Totalt sett beräknades 9 procent av arbetskraften i åldern 15–74 i Sverige vara it-specialister. Av dessa var 22 procent kvinnor, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet om 19 procent.

En STEM-strategi för Sverige

I februari 2025 presenterade regeringen ett samlat paket med åtgärder som syftar till att stärka den svenska kompensförsörjningen inom naturvetenskap och teknik. Som ett led i arbetet har regeringen satt upp långsiktiga mål för att få fler utbildade inom dessa områden. Målen tar sikte på resultat inom grundskolan, gymnasieskolan och den högre utbildningen. Genom tydliga och uppföljningsbara mål ges förutsättningar för ett långsiktigt och målinriktat arbete för att stärka tillgången till kompetens inom naturvetenskap och teknik i Sverige. Regeringen framhåller att tekniskt ledarskap är av stor betydelse för att bygga ekonomiskt välstånd och säkerhet. Teknisk kompetens och kapacitet möjliggör nya lösningar och innovation inom exempelvis klimat- och miljöområdet samt för den digitala omställningen inklusive AI. Regeringen har vidare tillsatt en kommitté – en STEM-delegation – för att stärka förutsättningarna för att fler personer ska utbildas inom naturvetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik. STEM står för science, technology, engineering and mathematics.

Avancerad digitalisering

Vinnova har fått i uppdrag att stärka innovations- och forskningsprogrammet Avancerad digitalisering, som syftar till att stärka Sveriges position internationellt när det gäller nästa generations avancerade och kraftfulla digitala lösningar. Uppdraget ska genomföras i nära samverkan med aktörer från näringsliv, forskningsfinansiärer, institut och lärosäten.

En svensk nationell färdplan för EU:s digitala decennium

Av den svenska nationella färdplanen för EU:s digitala decennium från oktober 2023 framgår att en ökad användning av AI är nära kopplad till tillgången till digital kompetens, till förmågan att förstå nyttan och till kompetensen att införa och använda AI i verksamheten. Därför bedöms insatser inom det aktuella kompetensområdet ha betydelse för att öka AI-användningen inom såväl den offentliga förvaltningen som näringslivet. Det kan t.ex. röra sig om kompetenshöjande insatser för bl.a. kommuner i fråga om användningen av AI och Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program (WASP) som är ett nationellt initiativ för strategiskt motiverad grundforskning, forskarutbildning och rekrytering av akademisk kompetens.

Breda partnerskap mellan näringslivet och den offentliga förvaltningen lyfts också fram som bidrag till digital omställning av näringslivet i Sverige.

Övriga satsningar på kompetens inom digitalisering

Regeringen har gett Universitetskanslersämbetet och Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att analysera vilken påverkan AI kan få för högskolans respektive yrkeshögskolans utbildningsutbud i relation till

arbetsmarknadens framtida kompetensbehov. Uppdraget redovisades i april 2024. Av redovisningen framgår bl.a. att de flesta yrkesroller kommer att påverkas på så sätt att uppgifter som kan automatiseras sannolikt kommer att bli automatiserade. Flera yrkesroller kommer att försvinna och andra kommer att tillkomma, medan sådana yrkesroller som ställer krav på mänsklig interaktion kommer att påverkas i mindre grad. Hur snabbt denna utveckling kommer att gå ser olika ut för olika yrkesroller och påverkas av en rad faktorer. Utöver den rent tekniska utvecklingen kommer lagstiftning på området att spela stor roll, även om användare av tjänster accepterar att dessa genomförs på ett automatiserat sätt. Detta ställer höga krav på yrkeshögskolans förmåga att snabbt anpassa utbudet och att kontinuerligt bevaka hur yrken utvecklas för att kunna stödja och erbjuda relevanta och i möjligaste mån framtidssäkrade utbildningar.

Av redovisningen framgår vidare att högskolorna behöver anpassa sitt utbildningsutbud för att svara mot nya kompetensbehov. Det handlar om specialisterna inom AI som behöver både bli fler och delvis lära sig nya saker för att driva utvecklingen framåt. För att AI ska kunna införas och tillämpas behövs ytterligare kompetenser. Det handlar om att stora grupper domänexperter behöver lära sig något grundläggande om AI-tekniken och få en generell AI-kompetens. Grupperna behöver också utveckla en tvärdisciplinär förståelse och förståelse för de frågor som uppstår i skärningspunkten mellan teknik och samhälle, framför allt när det gäller etik och juridik. I redovisningen görs bedömningen att lärosätena behöver integrera AI-inslag i en lång rad utbildningar såsom lärarutbildningen, socionomutbildningen och juristutbildningen. Lärosäten har också en viktig roll att spela i utbildningen av specialister som driver utvecklingen framåt.

Under 2015–2031 tillförs WASP resurser för forskning inom AI, autonoma system och mjukvara vid ett flertal universitet. Forskningen bedrivs ofta i samverkan med näringslivet och inom programmet finansieras även doktorandstudier.

AI-kommissionens färdplan för Sverige

I den tidigare nämnda AI-kommissionens direktiv lyfts bl.a. att utbildning och forskning är avgörande för Sveriges möjligheter att förverkliga potentialen med AI. I AI-kommissionens färdplan för Sverige föreslås bl.a. att medlen för folkbildningsinsatser till folkhögskolorna, Mediemyndigheten, PTS och studieförbunden ska förstärkas med 100 miljoner kronor per år under 2025–2029. Syftet med satsningen är att minska och förebygga de klyftor som kan öka i samhället vid stora tekniskiften samt att öka kunskapen om de möjligheter och risker som AI kan medföra. Därmed bedömer AI-kommissionen att legitimiteten och acceptansen för den omställning som sker kan öka. AI-kommissionen föreslår också en satsning på folkbiblioteken för att stärka deras uppdrag att främja användningen av informationsteknik för kunskapsinhämtning och lärande. Staten bör också överväga att ge elever,

studenter och lärare kostnadsfri tillgång till AI-tjänster under en längre period. AI-kommissionen framhåller att det är helt centralt att Sverige har forskningsmiljöer i världsklass liksom att Sverige lyckas att både locka hit och behålla spetskompetens. Kommissionen föreslår därför en bred satsning på att stärka våra forskningsmiljöer och vår internationella attraktionskraft.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om digital kompetens, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå motions yrkandena bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen beslutade i linje med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är väl införstått med de kompetensbehov som finns inom digitaliseringsområdet. Utskottet påminner om att digital kompetens också är ett av fem strategiska områden i den digitaliseringsstrategi som regeringen beslutade om under förra året. I strategin framhåller regeringen att bas-, bredd- och spetskompetensen hos medborgarna behöver stärkas för att öka den digitala inkluderingen, öka användningen av ny teknik på arbetsmarknaden och förbättra innovations- och konkurrenskraften. Utskottet delar regeringens uppfattning att detta är nödvändigt för Sveriges förmåga att tillvarata den tekniska utvecklingens möjligheter och hantera dess risker. Inte minst AI kommer att påverka de framtida kompetensbehoven i samhället, och utbildningsinstitutioner behöver därför följa med i utvecklingen för att anpassa såväl utbildningsinnehåll som utbildningsutbud. Utskottet välkomnar därför de uppdrag som Myndigheten för yrkeshögskolan och Universitetskanslers-ämbetet har fått att analysera AI:s påverkan på utbildningsutbudet.

Av regeringens redovisning med anledning av EU:s policyprogram för det digitala decenniet 2030 framgår att många medlemsstater och andra länder gör omfattande investeringar i forskning, utveckling och innovationer. Utskottet anser att det är glädjande att Sverige fortfarande presterar över snittet i EU och rankas högt i internationella mätningar på området. Utskottet välkomnar även de ansträngningar som görs inom myndigheterna och näringslivet för att komma till rätta med kompetensbristen. I sammanhanget vill utskottet också uppmärksamma AI-kommissionens rapport där det framhålls att utbildning och forskning är avgörande för Sveriges möjligheter att förverkliga potentialen med AI.

Enligt utskottets mening är frågan om kompetens av mycket stor vikt för Sveriges möjligheter att nå bl.a. det övergripande målet för digitaliseringspolitiken att vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att bedriva ett aktivt arbete för att främja utbildning inom området. Därmed avstyrker utskottet motionerna

2025/26:1897 (S), 2025/26:2370 (V) yrkande 10 och 2025/26:3652 (S) yrkandena 2 och 8.

Mobiltäckning längs järnvägsnätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mobiltäckning längs järnvägsnätet. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 24 (V) och 25 (MP).

Motionerna

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) framför i partimotion 2025/26:2780 yrkande 45 att regeringen bör vidta åtgärder för att skapa förutsättningar för en bra och fungerande uppkoppling på tåget. Motionärerna anför att för många människor är tågpendling en återkommande del av vardagen och möjligheten att arbeta på tåget är en viktig del i att hela Sverige ska kunna leva.

I kommittémotion 2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP) understryks i yrkande 11 vikten av att säkerställa snabb internetuppkoppling på tåg. Motionärerna framhåller att digital teknik och hållbart resande behöver kunna kombineras.

Bakgrund och pågående arbete

Gällande rätt

Med stöd av förordningen (2021:975) om statligt stöd för bättre mobil uppkoppling för resenärer i fjärrtågstrafik kan PTS dela ut medel till stödåtgärder. Med stöd av förordningen delade PTS under 2022 ut 22,5 miljoner kronor för åtgärder för att förbättra mobiltäckningen i vissa tunnlar.

Bredbandsstrategin

Av bredbandsstrategin följer att regeringens mål för de mobila näten var att alla i hela Sverige 2023 skulle ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där de normalt befann sig. De områden som var aktuella var t.ex. vägar, järnvägar samt områden med närhet till bostäder, företag och fritidshus. PTS uppger att 95 procent av dessa utvalda områdens yta hade en mobil täckning som uppfyllde målet 2023. Målet för mobila tjänster hade därmed inte uppnåtts. Ytor längs större vägar och högtrafikerade järnvägar stod för den största delen av den yta som återstod. Det var samtidigt på dessa ytor som täckningen ökade snabbast – med nästan 10 procentenheter under 2023.

Myndigheternas uppdrag

Den 13 februari 2023 redovisade PTS rapporten Bättre mobil uppkoppling för tågresenärer i hela Sverige – Uppdrag att förbättra möjligheterna till god mobil uppkoppling på tåg. PTS lämnar i rapporten en lägesbild av täckningen längs med Sveriges järnvägar 2023 och beskriver hur valet av teknisk lösning kan påverka användarupplevelsen. PTS lämnar också förslag på åtgärder som kan främja en god mobil uppkoppling ombord på tåg. Förslagen delas in i tre områden: politisk styrning, förbättrad täckning och förbättrad samordning. PTS föreslår således att en ny politisk inriktning och förväntansbild tas fram för uppkoppling ombord på tåg och att nya uppföljningsbara indikatorer knyts till denna. PTS föreslår också ett antal åtgärder för att förbättra täckningen, bl.a. i tågtonnlar, och att Trafikverket ges ett tydligt uppdrag att ta på sig en aktivare roll i frågan. Slutligen föreslås att PTS ska utreda hur samverkan bland berörda aktörer ser ut i dag och ge förslag till hur en sådan samverkan kan öka om brister identifieras.

PTS genomförde under hösten 2023 en auktion för att tilldela nationella blocktillstånd i 900 MHz-, 2,1 GHz- och 2,6 GHz-banden. Några av de villkor som ställdes på tillståndshavare gällde täckning och utbyggnad längs högtrafikerad järnväg för att förbättra möjligheten till uppkoppling för tågresenärer.

I regleringsbrevet för 2026 har Trafikverket fått i uppdrag av regeringen att fram t.o.m. 2027 vidta åtgärder för att utveckla och öka sin förmåga att tillhandahålla sådana tjänster som mobiloperatörer efterfrågar för att kunna erbjuda bättre mobiltäckning till tågresenärer. I regleringsbrevet anges att det avser tjänster på platser där mobiloperatörer normalt inte kan uppnå mobiltäckning med installationer utanför spårområdet, t.ex. i anslutning till och i statliga tågtonnlar eller i djupa bergskärningar. Trafikverket ska senast den 31 mars varje år 2026–2028 lämna en redogörelse för det arbete som myndigheten bedrivit föregående år till Regeringskansliet.

Telia uppger på sin webbplats att företaget tillsammans med SJ och mätföretaget Umlaut har identifierat områden med dålig täckning som nu ska åtgärdas. Telia uppger att satsningen är Telias största järnvägsprojekt någonsin och att ca 50 mobila basstationer, både befintliga och nya, längs sträckorna Stockholm–Göteborg och Stockholm–Malmö kommer att förses med 4G- och 5G-nät. Telia uppger vidare att motsvarande uppgraderingar kommer att göras på sträckor som bl.a. Södertälje–Katrineholm på Västra stambanan och Boxholm–Älmhult på Södra stambanan. Till 2030 är siktet inställt på avbrottsfri uppkoppling längs alla järnvägssträckor i Sverige.

Digitaliseringsstrategin

Ett av delmålen i regeringens digitaliseringsstrategi är att allmänna vägar och järnvägar ska ha sammanhängande täckning av nät för mobila tjänster med god kvalitet. Regeringen konstaterar att sammanhängande täckning längs vägar och järnvägar har stor betydelse för användarupplevelsen. Regeringen

pekar på att pågående uppgraderingar av mobilnät till 5G och att fler frekvensband används för mobil kommunikation har stor betydelse för utvecklingen de närmaste åren. Regeringen framhåller vidare att Trafikverket t.o.m. 2030 ska göra betydande investeringar för att uppgradera järnvägs-kommunikationssystemet GSM-R till FRMCS (Future Rail Mobile Communications System). Regeringen framför att Trafikverket på eget initiativ har erbjudit mobiloperatörerna att ansluta sig till de läckande kablar som installeras i längre tunnlar, för att operatörerna i sin tur ska kunna erbjuda sammanhängande mobiltäckning längs järnvägsnätet. Eftersom det endast är Trafikverket som har rätt att göra arbeten inom spårområdet är samverkan med mobiloperatörerna avgörande för att möjliggöra sammanhängande mobiltäckning för tågresenärer. En förutsättning för täckning är även att tågoperatörerna utrustar tågen för att släppa in eller återsända radiosignaler.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om mobiltäckningen på tåg, senast i betänkande 2024/25:TU16. Utskottet föreslog då att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till tagna initiativ. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner inledningsvis om att hela Sverige enligt ett av bredbandsstrategins mål bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet. Målet gäller områden där människor normalt befinner sig. Det kan exempelvis vara längs järnvägsnätet, vilket är av stor betydelse för bl.a. alla de som pendlar till arbetet och arbetar under resan. Utskottet vill vidare påminna om att ett av delmålen i regeringens digitaliseringsstrategi är att allmänna vägar och järnvägar ska ha sammanhängande täckning av nät för mobila tjänster med god kvalitet. Utskottet välkomnar det uppdrag som Trafikverket har fått att bidra till att mobiltäckningen för tågresenärer blir bättre och ser också mycket positivt på det arbete som utförs av aktörerna på området för att det ska finnas en avbrottsfri uppkoppling längs alla järnvägssträckor i Sverige. Utskottet vill också påminna om att pågående uppgraderingar av mobilnät till 5G och att fler frekvensband används för mobil kommunikation har stor betydelse för utvecklingen de närmaste åren.

Mot bakgrund av det arbete som pågår finner inte utskottet att det finns anledning att ta något initiativ i frågan. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2025/26:2780 (V) yrkande 45 och 2025/26:3274 (MP) yrkande 11.

Samarbete med rättsvårdande myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samarbete med rättsvårdande myndigheter. Utskottet hänvisar till det arbete som bedrivs för att motverka bedrägerier och för att öka människors digitala kompetens.

Motionerna

I motion 2025/26:1474 av Eric Westroth (SD) framförs att ett regelverk för att göra mobiloperatörer skyldiga att samarbeta med rättsvårdande myndigheter i samband med brottsutredningar bör utredas.

Rickard Nordin (C) anser i motion 2025/26:2616 yrkande 1 att regeringen ska ge PTS i uppdrag att införa en nationell ”scam report” funktion i svenska telesystem, där användare enkelt kan rapportera misstänkta scam-samtal via en kort kod, t.ex. *55#. I yrkande 2 anför motionärerna att det bör säkerställas att rapporterade samtal automatiskt skickas till en central databas som är kopplad till polisens arbete med att utreda och stoppa telefonbedrägerier. I yrkande 3 framför motionärerna att tekniska och juridiska möjligheter att samla in tillgänglig information om samtal (exempelvis nummer, tidpunkt och nätverk) i syfte att underlätta brottsutredning bör utredas.

Bakgrund och pågående arbete

Telefonbedrägerier

PTS uppger att telefonbedrägerier har blivit vanligare i Sverige. En stor del använder s.k. spoofing, vilket innebär att telefonnummer eller avsändarnamn på sms manipuleras och gör att det ser ut som om samtalet kommer från någon annan än det faktiskt gör. Spoofing används ofta som en del i ett försök att lura av någon personlig information som kan användas i ett bedrägligt syfte. PTS föreskrifter innebär bl.a. att operatörer ska stoppa samtal från utlandet till Sverige som ser ut att komma från svenska fastnät-nummer och att operatörer ska stoppa samtal från utlandet som ser ut att komma från svenska mobilnummer efter att de har kontrollerat att mobilnumret inte används i utlandet.

Utlämnande av uppgifter

Kraven på att lämna ut av uppgifter till brottsbekämpande myndigheter regleras i bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation. I lagen regleras bl.a. vad som gäller för telekomoperatörer i fråga om att ge de rättsvårdande myndigheterna tillgång till trafikuppgifter, hemlig övervakning eller avlyssning av elektronisk kommunikation samt tekniskt bistånd med

sådan avlyssning. I lagen finns vidare regler om kostnadsfördelning mellan tillhandahållare och det allmänna när det gäller utlämnande av uppgifter om elektronisk kommunikation. Bestämmelserna innebär att tillhandahållarna ska stå för kostnaderna för anpassning, drift och underhåll. Tillhandahållarna ska däremot ersättas av de brottsbekämpande myndigheterna för kostnader som hänför sig till utlämnanden av uppgifter i enskilda ärenden.

För uppgifter som lagras för brottsbekämpande ändamål fanns en uttrycklig reglering av ersättning i lagen om elektronisk kommunikation med innebörden att den som är lagringsskyldig har rätt till ersättning för kostnader som uppstår när lagrade uppgifter lämnas ut. Kravet på skyndsamhet utvidgades den 1 augusti 2022 och omfattar uppgifter som lagrats för brottsbekämpande ändamål, historiska uppgifter som lagrats för egna ändamål, uppgifter som omfattas av föreläggande om bevarande samt uppgifter som hämtas in i realtid och som kan avse både innehållet i ett meddelande och uppgifter om ett meddelande. Enligt lagen kan vidare t.ex. polisen, domstolar och vissa andra myndigheter begära att få ta del av uppgifter om abonnemanget om det finns en misstanke om brott, oavsett det misstänkta brottets svårighetsgrad. Exempel på abonnemangsuppgifter är innehavarens namn, adress och telefonnummer.

Datalagring och åtkomst till elektronisk information

Den 31 maj 2023 överlämnade 2021 års datalagringsutredning sitt betänkande Datalagring och åtkomst till elektronisk information, SOU 2023:22, till regeringen. Utredningen har haft i uppdrag att se över lagstiftningen som innebär skyldigheter för kommunikationsleverantörer att lagra viss information i brottsbekämpande syfte. Utredningen har även sett över reglerna som innebär att sådan verksamhet ska utformas så att hemliga tvångsmedel kan användas. I betänkandet presenteras förslag som bl.a. kan få betydelse för brottsbekämpande myndigheters möjligheter att använda hemliga tvångsmedel för att bekämpa grov brottslighet. Utredningen har lämnat ett flertal förslag på lagändringar, t.ex. möjlighet att besluta om en mer omfattande s.k. nationell säkerhetslagring om Sverige står inför ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten, hur s.k. riktad lagring, baserad på bl.a. geografisk brottsstatistik, skulle kunna utformas samt att s.k. OTT-tjänster, dvs. många kommunikationsappar, ska omfattas av lagrings- och anpassningsskyldigheten. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling och hösten 2024 utarbetades en lagrådsremiss.

I oktober 2023 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att se över grundlagsskyddet för vissa söktjänster som offentliggör personuppgifter. Syftet var att stärka skyddet för den personliga integriteten när personuppgifter offentliggörs på internet och i andra liknande sammanhang, detta för att bl.a. göra det svårare för kriminella nätverk att kartlägga personer i olika söktjänster. I juni 2023 presenterade EU-kommissionen ett förslag om ändringar i regelverket för betaltjänster som bl.a. är avsedda att bekämpa bedrägerier på betalningsmarknaden. Det föreslås t.ex. ett nytt krav på

betaltjänstleverantörer att använda sig av s.k. transaktionsmonitorering och en möjlighet för betaltjänstleverantörer att utbyta uppgifter med varandra för att kunna upptäcka och motverka bedrägerier. Förhandlingar om förslagen pågår på EU-nivå.

Digitaliseringen av rättsväsendet

Rättsväsendets myndigheter bedriver ett långsiktigt arbete med att effektivisera brottmålshanteringen genom att införa ett digitalt informationsutbyte mellan myndigheterna. Samarbetet regleras genom förordningen (2019:1283) om rättsväsendets digitalisering. Den operativa samordningen av arbetet leds av ett råd, bestående av myndighetscheferna eller deras ställföreträdare för de elva myndigheter som deltar i samverkan. Brottsförebyggande rådet (Brå) ansvarar för rådets kanslifunktioner och generaldirektören vid Brå är ordförande i rådet.

PTS uppdrag

PTS fick i december 2023 ett uppdrag från regeringen att motverka tillvägagångssätt där elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier. PTS slutredovisade uppdraget i december 2024. I redovisningen har PTS kartlagt och motverkat användningen av elektroniska kommunikationstjänster vid bedrägerier, t.ex. i form av spoofing och sms-bedrägerier. De åtgärder och förslag som PTS avser att arbeta vidare med är:

- införa ett samlat och offentligt register för avsändarnamn
- etablera en branschöverenskommelse alternativt vägledning med regler kring kundkänedom
- införa samverkansforum med experter inom bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster
- analysera eventuella åtgärder som rör nummertillstånd och s.k. global title.

Regeringen har därefter tagit fram en promemoria med förslag på bestämmelser som syftar till att förhindra förfaranden där elektroniska kommunikationstjänster används för bedrägerier eller annat vilseledande av en vidare krets av mottagare. Regeringen föreslår bl.a. att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster inte ska överföra ett elektroniskt meddelande om de har anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. Promemorian med förslag är föremål för remissbehandling.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om samarbete med rättsväsendets myndigheter, senast i betänkande 2023/24:TU12. Utskottet föreslog att

riksdagen skulle avslå yrkandet med hänvisning bl.a. till pågående utredningsarbete. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser mycket allvarligt på att bedrägeribrotten har ökat och att elektroniska kommunikationstjänster som innebär snabbare och smidigare sätt att göra inköp, betalningar och bankärenden även har underlättat för kriminella. Utskottet anser därför att det arbete som görs både för att motverka bedrägerier och för att öka människors digitala kompetens i syfte att minska risken för att de utsätts för bedrägeri är mycket viktigt. Utskottet understryker även betydelsen av att de rättsvårdande myndigheterna har de verktyg som krävs för att lösa samhällsproblemen med kriminalitet och förutsätter att regeringen arbetar mycket aktivt för att säkerställa detta. Utskottet välkomnar därför också det arbete som bedrivs av rättsväsendets myndigheter med att effektivisera brottmålshanteringen genom att införa ett digitalt informationsutbyte mellan myndigheterna.

Utskottet anser inte att det finns skäl att ta några initiativ med anledning av motionsyrkandena. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2025/26:1474 (SD) och 2025/26:2616 (C) yrkandena 1–3.

Postservice i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om postservice i hela landet. Utskottet anför att de frågeställningar som tas upp i motionsyrkandena är väl beaktade men framhåller samtidigt vikten av att människor kan bo och verka i hela landet.

Jämför reservation 26 (S), 27 (V) och 28 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3652 yrkande 23 anför Aylin Nouri m.fl. (S) att tillgången till posttjänster ska gälla i hela landet, såväl stad som landsbygd, samt att postväsendet i sin helhet inte bör få överlätas till marknaden.

Malin Östh m.fl. (V) framför i kommittémotion 2025/26:2370 yrkande 3 att regeringen bör säkerställa att Postnord har förutsättningar för och ges i uppdrag att tillhandahålla god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet. I yrkande 6 anser motionärerna att regeringen bör återkomma med en fördjupad analys av lands- och glesbygdens förutsättningar och behov samt förslag på hur lantbrevbäringen kan utvecklas.

I kommittémotion 2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59 efterfrågas ett mer samlat grepp, inom ramen för Postfinansieringsutredningen, om hur postverksamheten och Postnord ska utvecklas framöver.

Marie Olsson (S) anser i motion 2025/26:603 att postservice i hela landet bör säkerställas. Motionären lyfter fram att för de människor som är i behov av att använda fysisk post och ur beredskaps- och säkerhetssynpunkt behöver det säkerställas att det finns postservice över hela landet.

I motion 2025/26:3404 av Lars Püss och Helena Storckenfeldt (båda M) framförs ett önskemål om att regelverket för postutdelning ses över för att säkerställa fastighetsägares och boendes rätt till post på rimligt avstånd.

Bakgrund och pågående arbete

Gällande rätt

Den samhällsomfattande posttjänsten regleras i postlagen (2010:1045). Där definieras posttjänsten som att den ska finnas i hela landet och vara av god kvalitet, vilket innebär att alla användare ska kunna ta emot postförsändelser och till rimliga priser lämna sådana försändelser.

Merparten av postlagens krav på den samhällsomfattande posttjänsten härstammar från EU:s postdirektiv. Enligt detta direktiv ska medlemsstaterna säkerställa att användarna har tillgång till samhällsomfattande tjänster som inbegriper stadigvarande tillhandahållna posttjänster av fastställd kvalitet inom hela territoriet till rimliga priser för samtliga användare. Skyldigheten gäller adresserade försändelser som väger högst två kilo och paket som väger upp till 10 kilo. Den samhällsomfattande posttjänsten omfattar bl.a. adresserade brev, paket, dagstidningar och tidskrifter. Vidare är det medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att den samhällsomfattande tjänsten som huvudregel garanteras minst fem arbetsdagar i veckan och innebär minst en insamling samt ett överlämnande vid varje fysisk eller juridisk persons bostad respektive lokal. Om den samhällsomfattande posttjänsten inte är självfinansierande, finns det dessutom möjlighet för medlemsstaterna att finansiera den genom upphandling eller statsstöd. Postnord är genom bolagets tillståndsvillkor skyldigt att tillhandahålla denna posttjänst.

Den 1 april 2023 trädde PTS regleringspaket med nya föreskrifter och allmänna råd om utdelning av post vid tillhandahållande av den samhällsomfattande posttjänsten och tillståndsvillkor i kraft. Reglerna syftar till att trygga och säkra servicen för de som har störst behov samt att tydliggöra vilken nivå av service den utsedda tillhandahållaren av samhällsomfattande posttjänster ska säkra och vad postmottagarna kan förvänta sig. Föreskrifterna säkerställer exempelvis att de som har längst avstånd till sin postanordning inte ska få ett längre avstånd än vad de har i dag.

Mål för posttjänsten

Det riksdagsbundna målet för postsektorn är att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som anges i postlagen. I budgetpropositionen för 2026 framför regeringen att den noga har övervakat utvecklingen på den svenska postmarknaden och konstaterar att Postnord och

övriga delar av marknaden står inför stora utmaningar. Regeringen framför att målen för postsektorn till stor del uppfylls men att den svenska postmarknaden fortsätter att förändras. Samhällets digitalisering har lett till stora förändringar i användarnas kommunikationsvanor och därmed även deras behov av posttjänster. Den ökande e-handeln innebär att postutdelningen i allt större utsträckning handlar om att dela ut paket i stället för brevfrösendelser. Regeringen konstaterar att det medför utmaningar för tillhandahållaren och därmed även för användarna av den samhällsomfattande posttjänsten. Regeringen framför vidare att den fortsätter att övervaka utvecklingen i strävan att uppnå en balanserad och välfungerande postmarknad som gynnar hela landet i linje med de gällande politiska målen. Vidare framhåller regeringen att det är viktigt att säkerställa en välfungerande posttjänst, bl.a. med beaktande av behov under höjd beredskap.

Svensk postmarknad

Av PTS rapport Svensk postmarknad 2025 framgår att postmarknaden omformats radikalt i takt med digitaliseringen av samhället. Sedan 2000 har i princip två av tre fysiska brev ersatts av digital kommunikation i Sverige. Samhällets digitalisering har lett till stora förändringar i användarnas kommunikationsvanor, med en ökande grad av övergång från skriftlig till digital kommunikation. År 2022 var första gången Postnord inte nådde upp till befordringstidskravet för helåret. Under 2023 försämrades helårsresultatet ytterligare, då Postnord delade ut i genomsnitt 93,1 procent av de tvådagars befordrade breven i tid på nationell nivå (jämfört med 94,7 procent 2022). För 2021 var siffran 97,9 procent. Det innebär alltså att Postnord inte lyckades leva upp till befordringskraven på nationell nivå under vare sig 2022 eller 2023. Under 2024 har Postnord rapporterat till PTS att operatören vidtagit kvalitetshöjande åtgärder, vilket har fått effekt under andra halvåret. För helåret 2024 landade mätresultatet på 94,9 procent, precis under 95-procentsgränsen.

Av rapporten Svensk postmarknad 2025 framgår vidare att PTS bedömning är att befordringstidskravet bör ses över. Postnord har även lämnat önskemål om att kvalitetskravet, att 95 procent av breven ska delas ut i tid, ska sänkas till 85 procent. Syftet med önskemålet uppges vara att sänka kostnaderna, utan att minska antalet utdelningar per vecka, bl.a. genom att reducera flygtransporterna.

Tillståndsvillkor för Postnord

PTS har beslutat om nya tillståndsvillkor för Postnord som sträcker sig från den 1 april 2025 till den 31 mars 2027. Beslutet innebär att Postnord ska fortsätta att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten. Postnord ska enligt tillståndsvillkoren beakta totalförsvarets behov av posttjänster under höjd beredskap. En nyhet i Postnords tillståndsvillkor är att bolaget inte längre är skyldigt att leverera paket över hela landet eftersom paketmarknaden

kännetecknas av god konkurrens i hela landet. PTS framhåller att det finns vissa utsatta grupper som t.ex. befinner sig i digitalt utanförskap eller bor långt från ett utlämningsställe, och Postnord ska därför i dessa särskilda fall fortsätta att tillhandahålla posttjänster för försändelser som väger upp till 20 kilo, inkluderat paket. PTS framhåller att det genom tillståndsvillkoren säkerställs att det finns en posttjänst i hela landet som håller god kvalitet och möter samhällets behov samt att de beslutade tillståndsvillkoren är proportionerliga och tar hänsyn till förutsättningarna.

Postfinansieringsutredningen

Regeringen beslutade den 1 oktober 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten. Utredningen tog namnet Postfinansieringsutredningen (dir. 2020:101). Syftet var att klargöra hur den samhällsomfattande posttjänsten ska finansieras när den inte längre kan vara fullt ut självfinansierad. Utredningens betänkande Posttjänst för hela slanten – Finansieringsmodeller för framtidens samhällsomfattande posttjänst (SOU 2023:4) överlämnades till regeringen i januari 2023. I betänkandet föreslår utredningen att den samhällsomfattande posttjänsten ska ha samma omfattning som när betänkandet skrevs, dvs. att det ska finnas en posttjänst i hela landet, som är av god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot postförsändelser och till rimliga priser för befördran kan lämna sådana försändelser. Utredningen föreslår vidare en möjlighet för tillhandahållaren att, under vissa förutsättningar, få ersättning för tillhandahållandet av den samhällsomfattande posttjänsten. Det ska också finnas en möjlighet att tillförsäkra den samhällsomfattande posttjänsten genom upphandling. Vidare föreslår utredningen att beföringstidskravet i postförordningen, som innebär att minst 95 procent av de inrikes brev som har lämnats in för tvådagarsbefördran före angiven senaste inlämningstid ska ha delats ut inom två påföljande arbetsdagar, ska ändras till att breven ska delas ut inom tre arbetsdagar.

Postfinansieringsutredningen fick genom tilläggsdirektiv (dir. 2023:7) också i uppdrag att utreda möjligheterna att införa en skyldighet för privatpersoner och företag att ta emot digital post och en skyldighet för myndigheter, kommuner och regioner att skicka digital post. Dessa nya delar av uppdraget redovisades till regeringen den 14 juni 2024. Båda uppdragen bereds inom Regeringskansliet.

Driftssäkerhet och robusthet för posttjänster

Inom Regeringskansliet har det tagits fram en promemoria som innehåller förslag som innebär att det införs en möjlighet för företag inom postområdet att söka stöd för åtgärder som syftar till att höja driftssäkerheten och robustheten för posttjänster. I promemorian framhålls att verksamheter som innefattar distribution av brev och paket fortfarande fyller en viktig funktion och att distributionen kan komma att öka under tider av höjd beredskap och

krig. Denna distribution är samtidigt sårbar för elavbrott, sabotage och störningar i väg- och järnvägsnäten. Vidare framhålls att medier har en viktig funktion för samhällets förmåga att hantera kriser och höjd beredskap. Distribution av brev, nyhetstidningar och paket fyller en viktig samhällsfunktion för att effektivt, både geografiskt brett och i tid, kunna sprida samhällsviktig information, budskap som kallelser till tjänstgöring och förnödenheter vid kriser, höjd beredskap och krig. Promemorian remissbehandlades till den 25 januari 2025 och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Skriftlig fråga

Civilministern Erik Slottner (KD) framhöll i sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:717) i februari 2025 att regeringen övervakar utvecklingen på den svenska postmarknaden och konstaterade att Postnord och övriga delar av marknaden står inför stora utmaningar. Civilministern underströk att man i en helhetsbedömning av postfrågorna bör beakta tillgänglighet, säkerhet, framtida behov och möjligheter samt kostnader. Vidare framhöll han att det är viktigt att människor har möjlighet att bo och verka i hela landet och att regeringen följer utvecklingen och har beredskap att vidta de åtgärder som behövs för att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis noterar utskottet de stora förändringar som i dag präglar postmarknadssektorn, med ett minskande antal brevfräsändelser samtidigt med en växande paketmarknad. Utskottet är införstått med att den pågående utvecklingen medför stora utmaningar på postmarknaden i närtid och vill samtidigt framhålla att det är av stor betydelse att det även i framtiden finns en samhällsomfattande posttjänst som svarar mot användarnas behov och de krav som användarna ställer på kvalitet och tillgänglighet. Utskottet vill vidare peka på behovet av en samhällsomfattande posttjänst ur ett beredskapsperspektiv och noterar det arbete som görs inom Regeringskansliet när det gäller åtgärder för att höja driftssäkerheten och robustheten för posttjänster. Utskottet konstaterar vidare att det i Postfinansieringsutredningens betänkande lämnas förslag om att den samhällsomfattande posttjänsten ska ha samma omfattning som i dag liksom förslag om att befordringstidskraven ska ändras. Utskottet instämmer även i det som civilminister Erik Slottner (KD) har framhållit om att det är viktigt att människor har möjlighet att bo och verka i hela landet och välkomnar att regeringen följer utvecklingen och har beredskap att vidta de åtgärder som behövs för att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet. Mot den bakgrunden konstaterar utskottet att de frågeställningar som tas upp i motionsyrkandena är väl beaktade och finner inte anledning att i dagsläget ta något initiativ med anledning av förslagen. Motionerna 2025/26:603 (S), 2025/26:2370 (V) yrkandena 3 och 6,

2025/26:3404 (M), 2025/26:3652 (S) yrkande 23 och 2025/26:3728 (C) yrkande 59 avstyrks.

Vissa konkurrensfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa konkurrensfrågor. Utskottet påminner bl.a. om EU-rättens grundläggande principer inom postlagstiftningen.

Jämför reservation 29 (V) och 30 (C).

Motionerna

Malin Östh m.fl. (V) framför i kommittémotion 2025/26:2370 yrkande 1 att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att Postnord kan använda sig av korsfinansiering när det behövs. I yrkande 2 anser motionärerna att regeringen bör utreda hur det kan genomföras en ökad återreglering av postmarknaden för att stärka den samhällsomfattande posttjänsten. I yrkande 7 anser motionärerna att regeringen genom sin ägarstyrning bör se till att Postnord antar skarpa miljö- och klimatmål, följer upp dem och tar fram en handlingsplan som styr mot dessa mål.

I kommittémotion 2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) framhåller motionärerna i yrkande 61 vikten av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar. I yrkande 62 efterfrågar motionärerna ett klagörande av konkurrenssituationen för paketedistribution i Sverige. I yrkande 63 anför motionärerna att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer.

Bakgrund och pågående arbete

Gällande rätt

Sedan den 1 januari 2013 ska alla postmarknader inom EU vara öppna för konkurrens enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster (det tredje postdirektivet). Inget medlemsland får upprätthålla ett lagstadgat monopol på någon del av den nationella postmarknaden. Postnord Group AB (Postnord) är genom PTS beslut om tillståndsvillkor utsedd att vara den postoperatör som tillhandahåller den s.k. samhällsomfattande posttjänsten, dvs. postservice till alla hushåll, företag och organisationer i hela Sverige.

PTS är utsedd av regeringen att vara tillståndsmyndighet enligt postlagen (2010:1045) och postförordningen (2010:1049) vilket gör att det är PTS som

ska bevilja tillstånd och tillståndsvillkor för landets postoperatörer samt bedriva tillsyn över dessa.

Enligt EU:s och svensk konkurrensrätt är det inte tillåtet att använda intäkter från en del av verksamheten för att underprissätta en annan del, s.k. korssubventionering.

Kommissionen meddelade i arbetsprogrammet för 2026 att den avser att presentera en uppdatering av reglerna om posttjänster. Som ett led i den EU-strategi för den inre marknaden som antogs i maj 2025 föreslås en ny EU-lag om postleveranser som under det tredje kvartalet 2026 ska ersätta direktivet om posttjänster och förordningen om gränsöverskridande paketleveranstjänster. Reformen av EU-reglerna om posttjänster ska fokusera på leverans som tjänst. Det kommer enligt kommissionen att garantera att privatpersoner och företag kan ta emot leveranser i hela EU till överkomliga priser och kommer samtidigt att främja rättvis konkurrens på leveransmarknaderna och stärka konsumentskyddet.

Statens ägarpolicy

Regeringen beslutade den 20 februari 2025 om en ny policy för bolag med statligt ägande. I ägarpolicyen anförts att verksamheterna ska arbeta för att riksdagsbeslutade nationella miljö- och klimatmål samt det s.k. Parisavtalet ska uppnås. För biologisk mångfald är det globala FN Kunming – Montréalramverket vägledande. Det innebär att bolag som har en väsentlig miljö- eller klimatpåverkan genom sin värdekedja ska fastställa ambitiösa mål och konkreta omställningsplaner. Detta arbete ska leda till faktiska förbättringar genom minskad negativ påverkan och ökat positivt bidrag. Bolagets mål ska vara relevanta för bolagets verksamhet och i största möjliga mån vetenskapligt baserade.

Postnords övergripande klimatmål är fossilfria transporter och verksamhet till 2030. Fokus ligger på att optimera logistiksystemet och de fordon som bolaget och transportleverantörerna kör på de nordiska vägarna.

Post- och paketmarknaderna

Med stöd av postlagen och lagen (2019:181) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gränsöverskridande paket- och leveranstjänster som kompletterar EU:s paketförordning har PTS befogenhet att samla in data från marknaden aktörer. I PTS rapport Svensk postmarknad 2025 konstateras att Postnord fortfarande är den största aktören i Sverige när det gäller utdelning av både traditionella brev och paketbrev (brev med varor i). PTS analys visar dock att både Postnords marknadsandel och marknadskoncentrationen har minskat över tid. Under 2024 delades det ut ca 1,19 miljarder brevfröskänningar på den svenska brevmarknaden, varav ca 1,1 miljarder utgjordes av traditionella brev och ca 63 miljoner var paketbrev. Jämfört med föregående år har det totala antalet brevfröskänningar minskat med 12 procent och omsättningen minskat med 4 procent. Totalsiffrorna döljer det

faktum att antalet paketbrev ökat med 15 procent och 26 procent i omsättning, medan traditionella brev har minskat med 13 procent och 10 procent i omsättning. Postnord är fortfarande den största aktören på brevmarknaden med en marknadsandel på 70–75 procent. Citymail är den största konkurrenten till Postnord med en marknadsandel på ca 25–30 procent.

Post- och paketmarknadernas konkurrensutsättning

Paketmarknaden i Sverige har inte tidigare varit närmare reglerad bortsett från Postnords skyldigheter som tillhandahållare av den samhällsomfattande posttjänsten. Orsaken är att det finns en väl utvecklad konkurrens på stora delar av marknaden. Med tanke på paketmarknadens snabba utveckling och annorlunda konkurrenssituation och dynamik jämfört med brevmarknaden ser PTS det som viktigt att återspegla denna skillnad i regleringsfrågor.

Som framgår av rapporten Svensk postmarknad 2025 är PTS utgångspunkt att reglering endast ska ske när den är motiverad av marknadsskäl och att den ska vara proportionerlig. Företag som är aktiva på paketmarknaden, oavsett om de är postoperatörer med tillstånd att bedriva postverksamhet eller endast bedriver paketverksamhet som inte är tillståndspliktig, ska principiellt ha så likartade regulatoriska förutsättningar som möjligt. Konkurrenssituationen på brevmarknaden kan delas in i två delsegment: marknaden för traditionella brev och marknaden för paketbrev. På båda delmarknaderna är Postnord fortfarande den största aktören, men jämfört med föregående år har Postnord tappat 1 procentenhet, medan Citymail har stärkt sin ställning med 1 procentenhet. Övriga aktörers marknadsandelar är mer eller mindre oförändrade. Sammanfattningsvis konstaterar PTS i rapporten 2025 att det fortfarande råder en relativt hög grad av marknadskoncentration på båda delmarknaderna, och särskilt på marknaden för traditionella brev. Den kraftigt växande e-handeln är en i högsta grad internationell företeelse, och Europeiska gruppen av tillsynsmyndigheter för posttjänster har slagit fast att konsumenternas önskemål gradvis får ett allt större genomslag på marknaden.

Postnummersystemet

Enligt postlagen garanteras alla operatörer tillgång till den postala infrastrukturen, inklusive postnummersystemet. För att säkerställa en effektiv förvaltning och tillgång till postnummersystemet har det s.k. Postnummerrådet inrättats. Rådet består av deltagare från Citymail, Fria Postoperatörers Förbund, Lantmäteriet, Postnord, PTS, Svensk Direktreklam och Skatteverket.

Skriftlig fråga

I sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2023/24:349) i december 2023 framförde civilminister Erik Slottnér (KD) att en effektiv konkurrens är en central faktor för att säkerställa ökad produktivitet, långsiktigt konkurrenskraftiga företag och rimliga priser för hushållen. En helhetsbedömning av postfrågorna bör

beakta tillgänglighet, säkerhet, framtida behov och möjligheter samt kostnader. Dialog med aktörerna på postmarknaden är en viktig del i regeringens arbete med frågorna.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om konkurrensen på post- och paketmarknaden, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till att det, enligt utskottets mening, råder en god konkurrens på paketmarknaden och att konkurrenssituationen på brevmarknaden fortsätter att utvecklas i positiv riktning. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om EU-rättens grundläggande principer inom postlagstiftningen om att bl.a. alla postmarknader inom EU ska vara öppna för konkurrens. Utskottet vill också peka på att kommissionen i arbetsprogrammet för 2026 meddelade att den avser att presentera en uppdatering av reglerna om posttjänster.

De svenska post- och paketmarknaderna befinner sig under ett stort förändringstryck till följd av samhällets ökade användning av digital kommunikation i kombination med ökad e-handel. Utskottet vill dock framhålla att det delar civilminister Erik Slottners (KD) uppfattning att effektiv konkurrens är en central faktor för att säkerställa ökad produktivitet, långsiktigt konkurrenskraftiga företag och rimliga priser för hushållen. Utskottet välkomnar också den relativt positiva utvecklingen av marknads-koncentrationen på både brev- och paketmarknaderna. När det gäller motionsyrkandet om postnummersystemet påminner utskottet om att alla operatörer enligt gällande bestämmelser har tillgång till den postala infrastrukturen, inklusive postnummersystemet. Utskottet anser att det saknas anledning att ta något initiativ i dessa frågor. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2025/26:2370 (V) yrkandena 1, 2 och 7 samt 2025/26:3728 (C) yrkandena 61–63.

Övriga postfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa övriga frågor inom postområdet, bl.a. samdistribution och fastighetsboxar. Utskottet hänvisar bl.a. till vidtagna åtgärder.

Jämför reservation 31 (V) och 32 (C).

Motionerna

Malin Östh m.fl. (V) framför i kommittémotion 2025/26:2370 yrkande 4 att regeringen bör vidta åtgärder för att bättre möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar.

I kommittémotion 2025/26:3728 yrkande 60 lyfter Ulrika Heie m.fl. (C) att man kan öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar.

I motion 2025/26:902 framför Mirja Räihä (S) att andelen fastighetsboxar i familjehusbeståndet ska öka. Motionären anser att den svenska infrastrukturen för post- och paketutdelning bör moderniseras och tydligare anpassas utifrån dagens behov.

Johnny Svedin (SD) anser i motion 2025/26:251 yrkande 2 att möjligheten för Postnord att få utökade befogenheter att ta fram och använda utrustning för igenkänning av olagligt innehåll bör utredas. Motionären pekar på att kontrollerna av postförsändelser är begränsade, vilket innebär att stora mängder olagliga varor kan passera obemärkt genom postsystemet.

Bakgrund och pågående arbete

Samdistribution av post, paket och tidningar

Efter ett tidigare tillkännagivande av riksdagen (bet. 2014/15:KU12 punkt 4, rskr. 2014/15:195) redogjorde regeringen i mars 2020 (skr. 2019/20:75) för vilka åtgärder som hade vidtagits med anledning av konstitutionsutskottets initiativ till försöksverksamhet med samdistribution av tidningar och post. Regeringen hänvisade i sin skrivelse bl.a. till PTS besked om att samdistribution av post och tidningar redan förekom på flera orter men att myndigheten inte hade några verksamma rättsmedel för att genomföra försöksverksamhet på ett sådant sätt som riksdagen hade förordat. Regeringen anförde vidare i skrivelsen att den inte hade möjlighet att använda rollen som ägare i Postnord för att genomdriva försök med samdistribution och hänvisade i sammanhanget till det rättsliga regelverkets begränsningar. Regeringen ansåg därmed att det aktuella tillkännagivandet var slutbehandlat men gjorde i likhet med myndigheten bedömningen att övergången till tvådagarsbefordran som införts genom en förordningsändring kunde underlätta samdistribution av post och tidningar.

I december 2020 fick Myndigheten för press, radio och tv i uppdrag att utreda distribution av nyhetstidningar i hela landet (Ku2020/02690). Myndigheten lämnade i mars 2021 ett förslag på ett nytt riktat stöd för att upprätthålla fortsatt distribution varje vardag i områden som påverkas av Postnords införande av varannandagsutdelning av post. Regeringen fattade beslut om förordningen (2021:1205) om stöd för tidningsdistribution med anledning av övergången till varannandagsutdelning av post, som trädde i kraft den 10 januari 2022 och medel fanns avsatta för 2021–2025. En väl fungerande distribution av nyhetstidningar i hela landet är angeläget ur ett demokratiskt perspektiv. Förordningen har därför justerats för att bli mer träffsäker. Ändringen innebär att stöd kan betalas ut för upp till fem dagar per vecka.

Fastighetsboxar i flerfamiljshus

PTS har fastställt riktlinjer för hur postförsändelser ska delas ut i Post- och telestyrelsens allmänna råd (PTSFS 2008:6) om utdelning av post vid tillhandahållande av samhällsomfattande posttjänst. Av dessa följer att i flerfamiljshus bör försändelser som huvudregel delas ut i fastighetsbox men att i flerfamiljshus där det ännu inte installerats fastighetsboxar bör försändelser delas ut i postinlägg i lägenhetsdörrar. Föreskriften är inte tvingande utan har utformats som ett allmänt råd vilket innebär att utdelning i fastighetsboxar inte är något krav för boende i flerfamiljshus utan en alternativ utdelningsform. Varken PTS, Postnord eller någon annan postoperatör kan därför kräva att en fastighet ska installera fastighetsboxar. Av byggnadstekniska skäl kan det också ibland vara svårt att installera fastighetsboxar, särskilt i det äldre fastighetsbeståndet.

PTS framhåller på sin webbplats att fastighetsboxar är ett säkert alternativ för postmottagning. Det finns i dag fastighetsboxar med säkra lås för varje postinlägg. PTS bedömer att säkerheten totalt sett blir större när lägenhetsdörrar inte längre utrustas med brevinkast. Det ger ökat skydd mot buller, inbrott och brand. Fastighetsboxar gör det också lättare för mottagarna att få större försändelser utburna direkt till hemadressen i stället för att dessa, efter avisering, måste hämtas hos ett postombud.

Postverksamhet och tystnadsplikt

Den som arbetar hos en postoperatör eller ett kurir- eller beforderingsföretag har enligt postlagen tystnadsplikt för de brev och paket som de kommer i kontakt med. Ett post- eller paketföretag är dock skyldigt att lämna ut uppgifter till en brottsbekämpande myndighet om den brottsbekämpande myndigheten begär det. Det gäller t.ex. i fråga om Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen, Skatteverket och Försvarsmakten. I januari 2023 trädde ändringar i postlagen i kraft som innebär att den som arbetar i postverksamhet nu har möjlighet att på eget initiativ bryta tystnadsplikten och lämna uppgifter som gäller

misstanke om brott till en brottsbekämpande myndighet, om fängelse är föreskrivet för det misstänkta brottet. Post- och paketföretag ska se till att de som arbetar på företaget får information och utbildning om detta. PTS granskar att post- och paketföretagen följer reglerna om tystnadsplikt. Polismyndigheten uppger i sin årsredovisning för 2024 att lagändringen har möjliggjort ett utökat samarbete med Postnord och andra postaktörer, vilket har lett till flera goda resultat. Antalet anmälda brott för innehav av narkotika ökade markant mellan 2023 och 2024, vilket i allt väsentligt bedöms bero på insatserna mot sorteringsterminalerna. Polismyndigheten uppger att stora mängder försändelser innehållande narkotika, dopningsmedel och läkemedel har tagits i beslag. Polismyndigheten framför att dessa insatser sammantaget har stört marknaden, och det går att se tendenser till att flödet av narkotika via post har minskat.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om samdistribution av post, paket och tidningar samt fastighetsboxar i flerfamiljshus, senast i betänkande 2024/25:TU12. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att samdistribution av post och tidningar redan förekommer på flera orter, vilket välkomnas eftersom samdistribution leder till effektivisering och minskad miljöpåverkan från transporterna.

Vidare noterar utskottet liksom tidigare år att utdelning i fastighetsboxar blir allt vanligare, särskilt i nyproduktion. Utskottet vill framhålla att fastighetsboxarna gör det enklare för de boende i flerfamiljshus att ta emot större postförsändelser, vilket enligt utskottets mening torde kunna bli en allt viktigare faktor med tanke på utvecklingen med stadigt minskande brev-volymer och ett kraftigt växande antal paket i postdistributionen. Utskottet anser dock att frågan om på vilket sätt de boende bör få sin post utdelad bäst löses av berörda parter och att statlig reglering på denna nivå inte är ändamålsenlig.

Utskottet ser vidare positivt på ändringen i postlagen som innebär att den som arbetar i postverksamhet under vissa förutsättningar kan lämna uppgifter som gäller misstanke om brott till en brottsbekämpande myndighet, men utskottet finner inte skäl att ta något initiativ i enlighet med motionsförslaget om ökade befogenheter för Postnord.

Mot bakgrund av vad som anförs ovan anser inte utskottet att det finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna 2025/26:251 (SD) yrkande 2, 2025/26:902 (S), 2025/26:2370 (V) yrkande 4 och 2025/26:3728 (C) yrkande 60. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Reservationer

1. Utgångspunkter för digitaliseringspolitiken, punkt 1 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3560 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 16 och
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 1 och 3 samt
avslår motion
2025/26:2297 av Markus Selin (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Vår ambition för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att utveckla digitaliseringens möjligheter. Det förutsätter fullgod konnektivitet, bredband i världsklass och tillgång till elektroniska samhällstjänster och service för alla hushåll och företag. Delning av data måste möjliggöras och underlättas, men alltid med respekt för den personliga integriteten. Vi anser att en bred digitalisering och användning av AI har potential att driva tillväxt, produktivitet och utveckling i alla sektorer. Vi vill lyfta fram att den offentliga sektorn behöver engagera sig för att i framtiden ha nödvändig kompetens för att leda utvecklingen och bygga säkra system som skapar förtroende. Vi anser att en socialt ansvarsfull digitalisering kräver både satsningar på digital infrastruktur och kompetens, liksom tydliga regler för datalagring, användning och integritetsskydd. Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Digital delaktighet, punkt 2 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 48 och

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 70 och
avslår motionerna

2025/26:862 av Magnus Manhammar (S) och

2025/26:1323 av Sanna Backeskog m.fl. (S).

Ställningstagande

Vi vill lyfta fram att digitaliseringen medför stora fördelar och fullständigt har förändrat vår tillgång till information och våra arbetssätt. Men det finns även utmaningar. För att överhuvudtaget kunna ta del av den digitala världen krävs tillgång till internet, och tillgång till digitala enheter något som skiljer sig kraftigt åt mellan länder och samhällsklasser och mellan stad och landsbygd men också mellan könen. Vi anser därför att bl.a. kvinnors tillgång till, och kunskap om, digitala verktyg behöver öka för att säkerställa digital delaktighet. Vi vill understryka att Sverige bör vara drivande i arbetet för en öppen, fri och säker digital framtid för alla.

3. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 10 och 11 samt
avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkande 5,

2025/26:450 av Serkan Köse (S),

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 8 samt

2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena
2 och 3.

Ställningstagande

Vi vill lyfta fram att företrädare för den offentliga sektorn ofta framhåller att tillgången till data behöver underlättas för att landets kommuner och regioner i större utsträckning ska kunna använda AI. Tyvärr innebär nuvarande

regelverk att det är svårt för det offentliga att få tillgång till den data som behövs. Vi anser därför att tillgången till data behöver öka då det är avgörande för teknikutvecklingen och att regeringen bör se till att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) främjar offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data.

4. Digitalisering i offentlig verksamhet, punkt 3 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 8 samt
2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna

2025/26:450 av Serkan Köse (S) och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 11 och
avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkande 5,

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 10 och

2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag vill understryka att data är grunden för den digitala utvecklingen. Genom att underlätta möjligheten att dela offentliga data kan det också skapas bättre tjänster för företag och konsument. I dag finns det tyvärr fortfarande problem med att dela data. Exempel på detta är bl.a. amorteringsunderlag som man vill dela med en annan bank eller sjukvårdsdata som man vill dela med en annan region. Jag anser att utgångspunkten för offentliga data ska vara att de är öppna. Därigenom skulle hela samhället kunna dra nytta av dem och de som skulle kunna användas för forskning eller för utbildning men även för entreprenörer som vill skapa nya produkter och tjänster. Tillgång till data är även central för utvecklingen av AI. Jag vill också framföra att staten bör ta ledarrollen i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och API:er i svensk offentlig sektor. Vidare vill jag peka på vikten av en gemensam virtuell infrastruktur där data kan lagras säkert och decentraliserat med möjlighet till tillgång till data från andra myndigheter. Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Statliga strategiska digitaliseringsprojekt, punkt 4 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena 1 och 4–6 samt lägger skrivelse 2025/26:33 till handlingarna.

Ställningstagande

Riksrevisionens rapport om statliga strategiska digitaliseringsprojekt målar upp en dystert bild av den svenska förvaltningens förmåga att hantera digitaliseringen: avsaknad av strategisk styrning, återkommande miljardförluster i misslyckade projekt och en oförmåga att samverka effektivt. Jag anser därför att det bör inrättas en permanent och oberoende haverikommission för statliga it-projekt. Haverikommissionens uppdrag ska vara att systematiskt utreda större misslyckanden, identifiera grundorsaker och publicera rekommendationer för att förhindra att misstagen upprepas. Jag menar att detta är avgörande för att bygga en lärande kultur inom statsförvaltningen. Jag anser vidare att det måste säkerställas att den nya sammanslagna myndigheten (PTS och Digg) får ett tydligt uppdrag att främja öppenhet och användarcentrering och att stötta kommuner och regioner i deras upphandlingar av stora it-projekt. Jag kan konstatera att det är uppenbart att den typen av stöd i dag är bristfälligt. Upphandlingskunskaperna inom det offentliga är ofta bristfälliga och leder till att kommuner, regioner och myndigheter låser in sig i långa och dyra kontrakt som är fast i gammal teknik och som inte lever upp till nya krav i en föränderlig värld. Jag anser därför att regeringen bör ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att stärka kunskapen om innovationsupphandlingar och stötta andra myndigheter i deras arbete med detsamma. Jag anser vidare att regeringens digitaliseringsstrategi tydligt bör peka ut hur myndigheterna ska förbättra upphandling av digitaliseringsprojekt. Jag vill understryka att detta är en utmaning inte bara för statliga myndigheter utan även för kommuner och regioner som har svårt att upphandla it-lösningar och andra digitaliseringsprojekt.

6. Digital autentisering, punkt 5 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 14 och 15,
bifaller delvis motionerna

2025/26:689 av Malin Danielsson (L) och

2025/26:1165 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S) samt
avslår motionerna

2025/26:590 av Erik Hellsborn (SD),

2025/26:955 av Lina Nordquist och Malin Danielsson (båda L),

2025/26:972 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15,

2025/26:2391 av Markus Wiechel (SD),

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 12 och

2025/26:3670 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Ställningstagande

Vi vill framhålla att det är positivt att Bank-id, initierat och ägt av de fyra storbankerna, har etablerats och fått en bred spridning. Samtidigt vill vi dock peka på att det innebär en sårbarhet när stora delar av samhällets funktioner vilar på ett system som ägs och kontrolleras av privata aktörer. Vi anser därför att staten bör ta nästa steg och införa ett nationellt statligt övergripande elektroniskt identifieringssystem för åtkomst och användning av digitala samhällsbärande funktioner.

Vi anser vidare att tillgången till digitala banktjänster behöver ses över för att garantera att grupper inte exkluderas. Alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. På de orter och den landsbygd där marknaden inte tillgodoser behovet av grundläggande betaltjänster anser vi att staten måste vara beredd att gå in med stödjande insatser. Därtill är det också viktigt att digitala tjänster utformas så att de är tillgängliga för alla, och det behöver säkerställas att också människor med funktionsvariationer kan använda digitala betalningsmedel. Det som vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Digital autentisering, punkt 5 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:972 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15, bifaller delvis motionerna

2025/26:590 av Erik Hellsborn (SD),

2025/26:689 av Malin Danielsson (L),

2025/26:955 av Lina Nordquist och Malin Danielsson (båda L) och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 15 och avslår motionerna

2025/26:1165 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S),

2025/26:2391 av Markus Wiechel (SD),

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 12,

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 14 och

2025/26:3670 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Ställningstagande

En av orsakerna till digitalt utanförskap är att människor inte kan, vill eller vågar använda e-legitimation. Det innebär tyvärr att man riskerar att få sämre och långsammare service av de myndigheter man måste ha kontakt med. Jag vill särskilt lyfta fram att det också gäller människor som exempelvis har en god man och inte får skaffa en e-legitimation på grund av en funktionsnedsättning. För en god man är det dessvärre omöjligt att använda digitala tjänster hos t.ex. Försäkringskassan och 1177 Vårdguiden om inte den person hen är god man för kan skaffa en e-legitimation. Jag vill framhålla att det som för de flesta människor bara är några knapptryck i stället blir en långsam och tidskrävande process för de gode män som ska sköta uppdraget. Jag anser därför att regeringen bör utreda möjligheten för gode män att använda digitala verktyg för de personer de har förvaltare för.

8. Digital autentisering, punkt 5 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 12,
bifaller delvis motion

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 14 och
avslår motionerna

2025/26:590 av Erik Hellsborn (SD),

2025/26:689 av Malin Danielsson (L),

2025/26:955 av Lina Nordquist och Malin Danielsson (båda L),

2025/26:972 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 15,

2025/26:1165 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S),

2025/26:2391 av Markus Wiechel (SD),

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 15 och

2025/26:3670 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Ställningstagande

Att möjliggöra för medborgare att identifiera sig är enligt min mening en av statens grundläggande uppgifter. Digitaliseringen har dock inneburit att människor i Sverige i stor utsträckning identifierar sig med Bank-id som har en monopolliknande ställning på marknaden och ägs av storbankerna. Det är bekymmersamt ur ett inkluderingsperspektiv, menar jag, att du måste vara bankkund för att få ta del av Bank-id. Jag efterfrågar därför en statlig e-legitimation som förutom att nå högsta säkerhetsklass, även är inkluderande och kan användas av personer med funktionshinder och/eller personer med nedsatt kognitiv förmåga. Jag vill dock framhålla att privata alternativ kan fortsätta att vara ett komplement på marknaden och stå för fortsatt innovation. Det som jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 6, 9 och 22,
bifaller delvis motionerna

2025/26:1082 av Markus Kauppinen m.fl. (S) yrkande 6,

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 3,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 12 och

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 22 och
avslår motionerna

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,

2025/26:2615 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1–3,

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,

2025/26:2880 av Marlène Lund Kopparklint (M),

2025/26:3028 av Thomas Ragnarsson (M),

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 24,

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 29,

2025/26:3638 av Mathias Bengtsson (KD) och

2025/26:3659 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Ställningstagande

Vi anser att staten måste ta ett större ansvar för bredbandsutbyggnaden, särskilt i områden där marknadskrafterna inte kan leverera. Enligt vår uppfattning måste därför stödet för bredbandsutbyggnad finnas kvar och utvecklas.

Vi vill vidare framhålla att utbyggnaden av 5G och utvecklingen av 6G och 7G måste vara en högt prioriterad fråga. I sammanhanget vill vi peka på att staten har ett särskilt ansvar för att leda säkerhetsarbetet. Vi vill även framhålla stadsnätens stora betydelse för medborgare, företag och samhället i stort. Det som vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännager för regeringen.

10. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,
bifaller delvis motion

2025/26:3659 av Kjell-Arne Ottosson (KD) och
avslår motionerna

2025/26:1082 av Markus Kauppinen m.fl. (S) yrkande 6,

2025/26:2615 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1–3,

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2025/26:2880 av Marlène Lund Kopparklint (M),

2025/26:3028 av Thomas Ragnarsson (M),

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 24,

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 29,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 12,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 22,

2025/26:3638 av Mathias Bengtsson (KD) och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 6, 9 och 22.

Ställningstagande

Jag kan tyvärr konstatera att när marknaden har fått styra etableringen av mobilstationer har storstadsborna fått flera mobiloperatörer att välja mellan, medan hela byar saknar grundläggande mobiltäckning. Jag vill påminna om att dålig uppkoppling också är ett stort hinder för att bedriva verksamheter på landsbygden. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fast boende befolkningen.

Samhället har genomgått en omfattande digitalisering och mycket av arbetsliv, myndighetskontakter, socialt liv och fritids- och kulturaktiviteter sker över internet. En bra och fungerande internetanslutning är därmed en förutsättning för fullständig delaktighet i samhället och också, menar jag, det offentligas ansvar. Jag anser att det är positivt att tillgången till bra bredband numera är betydligt bättre i hela landet även om det återstår att säkra tillgången till fiber i de delar av glesbygden som fortfarande saknar det. Det finns också stora utmaningar när det gäller möjligheter och kunskap för att använda tekniken. Det kan handla dels om bristande kunskap och förmåga att utträta ärenden via internet, dels om att alla inte har råd och möjlighet att skaffa ett

eget bredbandsabonnemang eller datorer och smarttelefoner. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med en uppdaterad bredbandsstrategi som tar sikte både på gles- och landsbygdens behov samt de hinder som finns för att hushåll och företag ska ansluta sig till bredband.

11. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1–3,
2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 24 och
2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 29,
bifaller delvis motionerna

2025/26:1082 av Markus Kauppinen m.fl. (S) yrkande 6,
2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 8 och
2025/26:3659 av Kjell-Arne Ottosson (KD) samt
avslår motionerna

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 9,
2025/26:2615 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1–3,
2025/26:2880 av Marlène Lund Kopparklint (M),
2025/26:3028 av Thomas Ragnarsson (M),
2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 12,
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 22,
2025/26:3638 av Mathias Bengtsson (KD) och
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 6, 9 och 22.

Ställningstagande

Digitaliseringen har bara börjat, och tillgången till modern teknik och infrastruktur är av avgörande betydelse för Sveriges landsbygd, städer och förorter. Jag vill understryka att bredbandsutbyggnaden måste fortsätta, och inom ramen för de statliga satsningarna på bredband bör större hänsyn tas till glesbygden. I ett digitaliserat samhälle kan tillgången till internet och digitala tjänster vara såväl verksamhets- som livskritisk. Jag har tagit del av att medierna har rapporterat om att lantbruket fortfarande är beroende av 2G- och 3G-näten. Jag anser därför att åtgärder behöver vidtas för att stötta lantbruket och mindre företag på landsbygden i övergången från 2G och 3G till 5G-nätet. Jag vill dock framhålla att utbyggnaden av 5G behöver ta fart på allvar i Sverige. Enligt min uppfattning går utbyggnaden nu för långsamt och Sverige

riskerar att hamna på efterkälken jämfört med andra jämförbara länder. Utbyggnaden av 5G bör därför underlättas liksom det internationella samtalet om hur framtidens telekommunikation utvecklas.

Förutsättningarna för vårdpersonal att läsa journaler, få tillgång till kunskapsstöd eller ta kontakt med en specialist kan numera vara lika bra hemma hos patienten som på vårdcentralen. Helt nya möjligheter till mobil vård och omsorg öppnas inte minst i glesare delar av Sverige. Men det är bara möjligt om det finns tillgång till snabbt bredband. En stor utbyggnad av snabbt mobilt bredband är en förutsättning för att alla invånare ska kunna få tillgång till e-hälsotjänster.

Jag vill därför se ett bredare arbete för bättre mobiltäckning likt det roamingssystem som finns i Europa. Detta gäller särskilt i glesbefolkade områden där marknaden inte löser uppgifter. Den digitala infrastrukturen, när det gäller bredband och mobiltäckning, anser jag bör vara fullt utbyggd före detta decenniums slut. Jag vill i sammanhanget påminna om att lösningar med satellituppkoppling kan vara ett alternativ.

12. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 6 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 12 och
 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 22,
 bifaller delvis motionerna
 2025/26:1082 av Markus Kauppinen m.fl. (S) yrkande 6,
 2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och
 2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 6 och
 avslår motionerna
 2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,
 2025/26:2615 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1–3,
 2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2 och 3,
 2025/26:2880 av Marlène Lund Kopparklint (M),
 2025/26:3028 av Thomas Ragnarsson (M),
 2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 24,
 2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 29,
 2025/26:3638 av Mathias Bengtsson (KD),
 2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 9 och 22 samt
 2025/26:3659 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Ställningstagande

Jag vill understryka betydelsen av att den digitala infrastrukturen fungerar i hela landet, och att uppkopplingen är robust och säker. Jag anser att fiber och snabbt mobilnät bör byggas ut i hela Sverige genom att staten tar ett ökat ansvar för finansieringen av utbyggnaden i glesbygd.

13. Säker och tillförlitlig AI, punkt 7 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 69 och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 12,

bifaller delvis motion

2025/26:3137 av Emma Ahlström Köster (M) och

avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 7 och 8,

2025/26:1774 av Jan Ericson m.fl. (M),

2025/26:1815 av Aylin Nouri och Eva Lindh (båda S),

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 11,

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 6,

2025/26:3320 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP) yrkandena 1–7,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 11 och

2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och 6–8.

Ställningstagande

AI är ett av de mest omvälvande sprången i vår tid och innebär både stora möjligheter och utmaningar. För att säkerställa en ansvarsfull och etisk användning av AI är det av yttersta vikt att denna teknologi regleras. Vi vill slå fast att användningen av AI ska regleras globalt. Utan adekvat global reglering kan det uppstå en snedvriden användning av AI som kan leda till ekonomisk ojämlikhet, överträdelser av mänskliga rättigheter osv.

AI har potentialen att påverka alla aspekter av samhället, från ekonomi och arbetsmarknad till etik och säkerhet. Vi vill i detta sammanhang påminna om att AI-kommissionen i sin rapport konstaterade att en av de största utmaningarna för Sverige är det politiska ledarskapet och att bristen på detta gör att vi som land hamnar efter och riskerar att förlora möjligheter till ökad tillväxt och samhällsutveckling. Vi anser därför att regeringen omedelbart bör

ta fram en ny AI-strategi för Sverige där perspektiven klass och rättvisa tydligt ska ingå. Vi vill understryka att bristen på en sådan strategi riskerar att bli farlig och kostsam och skada såväl samhälle som Sveriges tillväxt.

14. Säker och tillförlitlig AI, punkt 7 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 11,

bifaller delvis motion

2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 2 och

avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 7 och 8,

2025/26:1774 av Jan Ericson m.fl. (M),

2025/26:1815 av Aylin Nouri och Eva Lindh (båda S),

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 6,

2025/26:3137 av Emma Ahlström Köster (M),

2025/26:3320 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP) yrkandena 1–7,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 11,

2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkandena 1, 3 och 6–8,

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 69 och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att ta vara på ny teknik samtidigt som de utmaningar som följer med den måste balanseras. AI kan bidra till en rad positiva effekter i samhället, men det finns samtidigt risk för oönskade eller oförutsedda konsekvenser av att använda AI. Det kan vara exempelvis data som är vinklade, manipulerade eller felaktiga. Det kan också röra sig om bristande transparens, missbruk eller fientlig användning. Jag är tyvärr medveten om att användandet av AI också kan leda till diskriminering, minskad tillit, ekonomisk skada eller skada på person och påverkan på demokratins funktionssätt. Enligt min uppfattning måste dessa risker adresseras. Jag menar därför att all användning av AI inom offentlig verksamhet måste föregås av noggranna konsekvensanalyser. Det är regeringens ansvar att kommuner, regioner och myndigheter får det stöd de behöver i detta. Jag anser därför att regeringen behöver säkerställa att offentliga aktörer får det stöd och de förutsättningar som krävs för att kunna hantera risker kring rättssäkerhet,

transparens, personlig integritet, diskriminering, felaktiga data etc. i samband med AI-användning.

15. Säker och tillförlitlig AI, punkt 7 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 6 och avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 7 och 8,

2025/26:1774 av Jan Ericson m.fl. (M),

2025/26:1815 av Aylin Nouri och Eva Lindh (båda S),

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 11,

2025/26:3137 av Emma Ahlström Köster (M),

2025/26:3320 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP) yrkandena 1–7,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 11,

2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och 6–8,

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 69 och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

Jag vill lyfta fram att tillgång till data är centralt för utvecklingen av AI och nästa generations generativa AI. Jag är dessvärre medveten om att EU:s dataskyddsförordning ibland står i vägen för datadelning och hindrar företag från att införa AI i sina verksamheter. En översyn av genomförandet av dataskyddsförordningen i svensk lag bör därför göras i syfte att främja AI-utvecklingen. Jag påminner om att detta även är något som AI-kommissionen pekar på i sin slutrapport från början av 2025.

16. Säker och tillförlitlig AI, punkt 7 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 11 och
2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och 6–8 samt
avslår motionerna
2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 7 och 8,
2025/26:1774 av Jan Ericson m.fl. (M),
2025/26:1815 av Aylin Nouri och Eva Lindh (båda S),
2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 11,
2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 6,
2025/26:3137 av Emma Ahlström Köster (M),
2025/26:3320 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP) yrkandena 1–7,
2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 69 och
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

Jag anser att det behöver ställas högre krav på transparens på de data som används när det gäller AI. Jag anser att transparens och öppenhet när det gäller exempelvis algoritmer som används är nödvändigt för bedömning och eventuellt ansvarsutkrävande. Regeringen bör därför verka för och stödja utvecklingen av sådana lösningar, såväl på nationell som på europeisk nivå. Jag menar därför att det krävs att det tas fram nationella riktlinjer för hur AI ska tillämpas och utvecklas på ett etiskt och transparent sätt. Jag anser också att AI-kommissionens förslag bör genomföras och det måste säkerställas att AI används och utvecklas med respekt för grundläggande fri- och rättigheter, särskilt när ny lagstiftning, strategier och riktlinjer tas fram. Det är därför viktigt med ett samordnat arbete med data- och AI-användning inom svensk förvaltning. Jag vill vidare framhålla att regeringen bör se till att Sverige i EU ska verka för en säker användning av AI som inte kränker integritet och rättigheter och som inte används för att utveckla vapensystem. Jag vill också lyfta fram att Sverige i EU och inom ramen för EU AI Acts fortsatta utveckling ska verka för en säker utveckling av AI, även inom områden som s.k. transformativa AI.

Utvecklingen av AI innefattar både möjligheter och hot i fråga om arbetet med klimatanpassning och klimatförändringarna i sig. Användningen av AI-tjänster slukar mycket stora mängder energi, främst i form av elektricitet. Det är också en industri som kräver mycket stora investeringar i hårdvara som i sin tur ställer krav på ytterligare utvinning av exempelvis sällsynta metaller. Jag anser även därför att det är viktigt att ta i beaktande de stora klimat- och miljökostnader som AI-utvecklingen för med sig och att verka för att begränsa skadeverkningar och gynna återvinning av elektronik. Jag vill samtidigt uppmärksamma de möjligheter som tekniken ger att exempelvis analysera och nyttiggöra stora datamängder inom klimatområdet.

Det som jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Främjande av AI-användning, punkt 8 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 4 och 13,
bifaller delvis motionerna
2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 18 och
2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 4 och
avslår motionerna
2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 1–4 och 6,
2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 17,
2025/26:3729 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 48 och
2025/26:3808 av Helena Gellerman (L).

Ställningstagande

Vårt mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är en enklare vardag för medborgarna. Detta kräver en öppnare förvaltning som främjar innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten. Vi anser att en ökad digitalisering med hjälp av AI kan innebära kortare svarstider och bättre service till medborgarna. Därför menar vi att det är oroväckande att flera AI-projekt vid myndigheter har rapporterat om hinder för utveckling och genomförande på grund av kompetensbrist, resursbrist och otydligheter i tolkningar av EU-direktiv och lagar. Vi vill därför att regeringen ser till att undanröja dessa hinder och skapar förutsättningar för utveckling och genomförande av AI-lösningar.

Vi är positiva till teknikutveckling. Men vi vill samtidigt framhålla att strukturomvandlingar kräver att ingen lämnas efter och möjligheter till vidareutbildning och omställning är avgörande för den enskilde. Vi vill understryka att ingen får hamna utanför när AI blir en allt större del av samhället. Vi anser därför att det är av stor vikt att regeringen säkerställer utbildning i AI-frågor för medborgarna men också möjligheten till omställning när arbetsuppgifter förändras.

18. Främjande av AI-användning, punkt 8 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 17 och 18 samt

2025/26:3729 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 48,

bifaller delvis motionerna

2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 4 och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 13 och

avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 1–4 och 6,

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 4 och

2025/26:3808 av Helena Gellerman (L).

Ställningstagande

Jag anser att det är nödvändigt med ett helhetsgrepp när det gäller AI. Min uppfattning är därför att Sverige behöver en AI-general som kan samordna utvecklingen av AI mellan departement, myndigheter och olika politiska nivåer. Jag vill i sammanhanget understryka betydelsen av statliga initiativ för att främja utvecklingen av AI. Även utbildning och bildning om AI är av stor vikt och jag anser att det behövs ett nationellt kunskapslyft om AI, inte bara för skolelever utan för människor i alla åldrar. Jag vill även lyfta fram att det behövs ett större nordiskt samarbete om AI. Det handlar om att Norden ska vara i forskningens framkant och vara en tillväxtregion och att våra perspektiv ska vara en del av hur AI utvecklas. Jag anser därför att regeringen aktivt bör bidra till att stärka det nordiska samarbetet om AI.

19. Främjande av AI-användning, punkt 8 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 4,

bifaller delvis motionerna

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 18 och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 13 och

avslår motionerna

2025/26:311 av Rashid Farivar (SD) yrkandena 1–4 och 6,

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 17,

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 4,

2025/26:3729 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 48 och

2025/26:3808 av Helena Gellerman (L).

Ställningstagande

Jag är medveten om att många människor är oroliga för vad utvecklingen inom AI kan komma att innebära, både när det gäller frågor om integritet och rätten till ett privatliv och när det gäller arbetsmarknaden. Jag anser att Sverige måste satsa dels på kvalitativ utbildning för barn och unga om hur AI ska utvecklas och användas på ett etiskt och jämlikt sätt, dels på lättillgänglig och begriplig information om detta för alla medborgare med särskilt fokus på äldre, minoritetsgrupper och personer med funktionsnedsättning. Jag anser därför att regeringen måste se till att det görs en kraftfull satsning på utbildning, inklusive fort- och vidareutbildning för yrkesverksamma, för ökad förståelse och kompetens inom AI-området för breda grupper.

20. Robusta och säkra kommunikationer, punkt 9 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 7 och

avslår motionerna

2025/26:634 av Hanna Westerén (S),

2025/26:2591 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),

2025/26:2661 av Cecilia Rönn (L) och

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 23.

Ställningstagande

Vi anser att den nationella bredbandsstrategin måste uppdateras och anpassas till dagens förutsättningar med ett försämrat säkerhetsläge. Vår uppfattning är

att robusthet, redundans, tillförlitlighet och tillgänglighet ska vara garanterade i hela landet.

21. Robusta och säkra kommunikationer, punkt 9 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 23 och
avslår motionerna
2025/26:634 av Hanna Westerén (S),
2025/26:2591 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),
2025/26:2661 av Cecilia Rönn (L) och
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 7.

Ställningstagande

Samhället är i allt större utsträckning beroende av fungerande internet och telefoni. En robust digital infrastruktur är avgörande för vårt samhälles motståndskraft och gör det också svårare att angripa samhällets stabilitet. Jag anser därför att beredskapsavgifterna bör höjas så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och PTS.

22. Digital kompetens, punkt 10 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 2 och 8 samt
avslår motionerna
2025/26:1897 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S) och
2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 10.

Ställningstagande

Sverige har genom en stark ställning inom innovation och hållbarhet, tillsammans med ett utbyggt socialt skyddsnät, skapat förutsättningar för en fortsatt snabb teknikutveckling. Vi vill framhålla att forskning och kompetensutveckling på alla nivåer är avgörande, inte minst forskningsresurser inom teknik och innovation. Vi anser därför att teknikutveckling som bidrar till att öka hållbarheten måste bejakas.

Sverige har i jämförelse med andra EU medlemsstater en hög andel it-specialister, men efterfrågan på kvalificerad arbetskraft är fortfarande större än tillgången, och det är tyvärr en skev fördelning mellan könen. Kompetensbristen inom bl.a. systemutveckling, AI, it-säkerhet och användbarhetsdesign måste åtgärdas – inte minst eftersom dessa områden är centrala både för näringslivets utveckling och för den offentliga sektorns digitala omställning.

23. Digital kompetens, punkt 10 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 10 och
avslår motionerna

2025/26:1897 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S) och

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkandena 2 och 8.

Ställningstagande

Jag vill påminna om att förutom tillgång och faktisk möjlighet för människor att ansluta sig till internet via bredband finns det också stora skillnader mellan människors kunskap om hur man använder den digitala tekniken. Jag kan dessvärre konstatera att det även återkommande framkommer att människor utsätts för bedrägerier kopplat till användningen av digitala tjänster. Det är tyvärr även möjligt att använda AI för att sprida desinformation och påverka både demokratiska processer och politiskt beslutsfattande. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på hur behovet av god digital kompetens och grundläggande kunskap om integritet, källkritik och AI hos befolkningen kan tillgodoses.

24. Mobiltäckning längs järnvägsnätet, punkt 11 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2780 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 45 och

bifaller delvis motion

2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

En bra och stabil uppkoppling är viktig oavsett var i landet man bor eller verkar. Jag vill i det sammanhanget understryka att tåget inte är något undantag. För många människor är pendling med tåg också en återkommande del av vardagen, och möjligheten att arbeta på tåget är därför också en viktig del i att hela Sverige ska kunna leva. Jag är tyvärr medveten om att delar av Sveriges järnvägsnät saknar tillräcklig täckning och kapacitet i dag. Jag anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att skapa förutsättningar för en bra och fungerande uppkoppling på tåget.

25. Mobiltäckning längs järnvägsnätet, punkt 11 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 11 och

bifaller delvis motion

2025/26:2780 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 45.

Ställningstagande

Sverige har varit världsledande när det gäller tillgång till internetuppkoppling men jag kan tyvärr konstatera att ett område som är eftersatt är uppkopplingen på tågen. Att resa med tåg har den stora fördelen att det går att kombinera med – ofta digitalt – arbete, digital underhållning eller annan typ av avkoppling.

För att kunna utnyttja de positiva faktorer som kommer med tågåkande krävs det god internetuppkoppling och förutsättningar för telefonsamtal. Jag anser därför att snabb internetuppkoppling på samtliga tågsträckor i Sverige måste säkerställas.

26. Postservice i hela landet, punkt 13 (S)

av Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 23,
bifaller delvis motion
2025/26:603 av Marie Olsson (S) och
avslår motionerna
2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 3 och 6,
2025/26:3404 av Lars Püss och Helena Storckenfeldt (båda M) och
2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59.

Ställningstagande

Vi anser att tillgången till posttjänster ska vara garanterad i hela landet – både i städer och på landsbygden. Enligt vår uppfattning ska inte posten helt få överlåtas till marknaden för att vinstintresset inte ska få vara styrande när det gäller grundläggande postservice. Vi vill i sammanhanget även understryka att posten är en del av vår beredskap. I en krissituation, ytterst i krig, blir posten en del av totalförsvaret.

27. Postservice i hela landet, punkt 13 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 3 och 6 samt
avslår motionerna

2025/26:603 av Marie Olsson (S),
2025/26:3404 av Lars Püss och Helena Storckenfeldt (båda M),
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 23 och
2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59.

Ställningstagande

Jag vill framhålla att en fungerande postverksamhet är en viktig del av den grundläggande samhällsservicen. Alla har inte tillgång till eller väljer av andra anledningar att inte använda digitala tjänster. Många företag är också helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen för sin verksamhet. Jag anser därför att regeringen bör säkerställa att Postnord har förutsättningar för och ges i uppdrag att tillhandahålla god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet. Jag vill också peka på att postservicen även fyller andra funktioner än enbart brevtidning i många delar av landet, exempelvis genom lantbrevbäringen. Jag anser att lantbrevbäringen behöver återupprättas och utvecklas. Regeringen bör återkomma med förslag på detta liksom en fördjupad analys av lands- och glesbygdens förutsättningar och behov.

28. Postservice i hela landet, punkt 13 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 59 och
avslår motionerna

2025/26:603 av Marie Olsson (S),
2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 3 och 6,
2025/26:3404 av Lars Püss och Helena Storckenfeldt (båda M) och
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 23.

Ställningstagande

Sedan hösten 2020 har det skett en rad förändringar i det svenska postväsendet, exempelvis har det införts varannandagsutdelning i flera delar av Sverige. Jag anser att regeringen bör ta ett mer samlat grepp, inom ramen för den s.k. Postfinansieringsutredningen, om hur postverksamheten och Postnord ska utvecklas framöver. Jag anser att det behövs inte minst för att undvika att

privatpersoner och företagare oroar sig för hur brev och post kommer att distribueras framöver.

29. Vissa konkurrensfrågor, punkt 14 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 7 samt

avslår motion

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkandena 61–63.

Ställningstagande

Jag vill påminna om att Postnord har en lagstadgad skyldighet att dela ut post till alla hushåll i hela landet – men gör detta utan att få något statligt stöd. Postnord kan inte heller föra över vinster från paketdelen till brev- och försändelse- delen och på det sättet använda sig av korsfinansiering. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att Postnord kan använda sig av korsfinansiering när det behövs. Enligt min uppfattning har flera av Postnords problem sin grund i privatiseringen av postmarknaden. Jag anser därför att postväsendet behöver återregleras och återfå ett tydligt samhälls- uppdrag. Regeringen bör därför utreda hur det kan genomföras en ökad återreglering av postmarknaden för att stärka den samhällsomfattande posttjänsten.

Jag anser att det är positivt att Postnord har en uttalad ambition om att vara fossilfria till 2030, men ambitionen måste enligt min uppfattning förverkligas genom skarpa klimatmål som årligen följs upp och med en handlingsplan för att nå dessa. Jag anser också att Postnord bör ta ett stort ansvar både för transporter och för att öka samarbetet med kunder och företag för att minska utsläppen från e-handeln. Enligt min uppfattning bör därför regeringen genom sin ägarstyrning se till att Postnord antar skarpa miljö- och klimatmål, följer upp dem samt tar fram en handlingsplan som styr mot dessa mål.

30. Vissa konkurrensfrågor, punkt 14 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkandena 61–63 och avslår motion

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 7.

Ställningstagande

Jag vill framhålla betydelsen av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar. För att främja marknadens effektivitet bör alla postoperatörer få tillgång till den postala infrastrukturen, däribland postnummer, även företag inom e-handel och digitala tjänster. Detta skulle enligt min uppfattning underlätta för konkurrens och etablering av nya verksamheter.

Antalet paketförsändelser har ökat stadigt de senaste tio åren. I dag kännetecknas paketmarknaden av en fungerande konkurrens mellan olika aktörer. Jag vill dock understryka att det är viktigt att konkurrensen upprätthålls i hela landet. Enligt min mening behövs därför ett klagörande av konkurrenssituationen för paketsdistribution i Sverige.

31. Övriga postfrågor, punkt 15 (V)

av Malin Östh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 4, bifaller delvis motion

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 60 och avslår motionerna

2025/26:251 av Johnny Svedin (SD) yrkande 2 och

2025/26:902 av Mirja Räihä (S).

Ställningstagande

Jag vill uppmärksamma att på många håll i landet saknas en möjlighet att få en dagstidning utdelad. Därför anser jag att regeringen bör vidta åtgärder för att bättre möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar.

32. Övriga postfrågor, punkt 15 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 60 och avslår motionerna

2025/26:251 av Johnny Svedin (SD) yrkande 2,

2025/26:902 av Mirja Räihä (S) och

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

I delbetänkandet Som ett brev på posten (SOU 2016:27) återges postbranschens perspektiv på samdistribution av post, paket och tidningar. Jag vill framhålla att det är tydligt att marknadsinriktade aktörer, exempelvis distributörerna, ser ett behov av att på andra sätt öka sin beläggning eftersom både tidnings- och brevförsändelserna minskar. Jag vill framhålla att samdistribution av post, paket och tidningar skulle öka både tids- och kostnadseffektiviteten samt få en positiv miljöpåverkan eftersom det behövs färre transporter. Jag är medveten om att tidningar och brev i dag har olika tidpunkter för leverans till kund. Jag föreslår att distributionen sker enligt nuvarande tidningsdistributörens tidsordning. Det som jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2025/26:33 Riksrevisionens rapport om statliga strategiska digitaliseringsprojekt.

Följdmotionen

2025/26:3842 av Ulrika Heie och Niels Paarup-Petersen (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en haverikommission för statliga it-projekt i syfte att systematiskt utreda misslyckanden och sprida lärdomar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett tydligt mandat att offentliga digitala tjänster och system som huvudregel ska bygga på öppen källkod, öppna standarder och öppna programmeringsgränssnitt (application programming interface, API) och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt lagstifta om och införa ”En dörr in” (Once Only Principle) för hela den offentliga förvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste säkerställa att den nya sammanslagna myndigheten (Post- och telestyrelsen och Myndigheten för digital förvaltning) får ett tydligt uppdrag att främja öppenhet och användarcentrering och att stötta kommuner och regioner i deras upphandlingar av stora it-projekt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att stärka kunskapen om innovationsupphandlingar och stötta andra myndigheter i deras arbete med detsamma och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens digitaliseringsstrategi tydligt bör peka ut hur myndigheterna ska förbättra upphandling av digitaliseringsprojekt och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:3107 av *Morgan Johansson m.fl. (S)*:

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara drivande i arbetet för en öppen, fri och säker digital framtid för alla och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:251 av *Johnny Svedin (SD)*:

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för Postnord att få utökade befogenheter att ta fram och använda utrustning för igenkänning av olagligt innehåll och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:311 av *Rashid Farivar (SD)*:

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell AI-kommitté bör inrättas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell "AI task force" bör inrättas vid Statsrådsberedningen i Regeringskansliet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör utarbeta en nationell AI-plan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en nationell gemensam AI-infrastruktur för den offentliga förvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige omgående bör utarbeta en nationell molnpolicy för den offentliga förvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för en konkurrenskraftig och teknikneutral AI-politik inom Europeiska unionen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka tillämpning av AI för brottsliga ändamål och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka allmänhetens medvetande om AI och cyberresiliens och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:450 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att snarast genomföra digitaliseringsstrategin 2025–2030 med fokus på rättssäkerhet, tillgänglighet och datadelning i offentlig sektor, samt överväga att se till att pågående utredning om datadelning och artificiell intelligens kan leda till bindande förslag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:590 av Erik Hellsborn (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gode män att skapa mobilt bank-id för de personer de ansvarar för, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:603 av Marie Olsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa postservice i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:634 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges digitala suveränitet och bygga en mer robust digital beredskap för samhällsviktig infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:689 av Malin Danielsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa möjligheten för personer med funktionsnedsättning att använda digitala betalningslösningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:862 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ytterligare arbete för att finna vägar att komma i kontakt med samhällsservice även utan digitala verktyg och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:902 av Mirja Räihä (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att andelen fastighetsboxar i familjehusbeståndet ska öka och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:955 av Lina Nordquist och Malin Danielsson (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda spårbar, kontrollerad digital närståendebehörighet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:972 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten för gode män att använda e-legitimation för de personer de har förvaltarskap för och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1082 av Markus Kauppinen m.fl. (S):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att hela landet får tillgång till snabbt och stabilt bredband för att minska digitala klyftor och öka tillgången till digitala samhälls-, utbildnings- och företagstjänster och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1165 av Adrian Magnusson och Amalia Rud Stenlöf (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Sverige kan ha en e-legitimation som är säker och som står under mer statlig kontroll än i dag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1323 av Sanna Backeskog m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ingen ska hamna i ofrivilligt digitalt utanförskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1474 av Eric Westroth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utredning om ett regelverk för att göra mobiloperatörer skyldiga att samarbeta med rättsvårdande myndigheter i samband med brottsutredningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1774 av Jan Ericson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om risker och möjligheter med artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1815 av Aylin Nouri och Eva Lindh (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda lagstiftning som säkerställer att bilder och rörligt material som produceras med hjälp av artificiell intelligens alltid innehåller en vattenstämpel eller motsvarande spårbar märkning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1897 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta ett högnivåforum kring digital spetskompetens och digital utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2297 av Markus Selin (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta en digital tillsynsmyndighet eller ge uppdraget till befintlig myndighet som kan följa upp, utreda och kräva åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att Postnord kan använda sig av korsfinansiering när så behövs och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur en ökad återreglering av postmarknaden för att stärka den samhällsomfattande posttjänsten kan genomföras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att Postnord har förutsättningar för och ges i uppdrag att tillhandahålla god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att bättre möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en fördjupad analys av lands- och glesbygdens förutsättningar och behov samt förslag på hur lantbrevbäringen kan utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genom sin ägarstyrning se till att Postnord antar skarpa miljö- och klimatmål, följer upp dem samt tar fram en handlingsplan som styr mot dessa mål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fast boende befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en uppdaterad bredbandsstrategi som tar sikte både på gles- och landsbygdens behov och de hinder som finns

för att hushåll och företag ska ansluta sig till bredband och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om hur behovet av god digital kompetens och grundläggande kunskap om integritet, källkritik och AI hos befolkningen ska tillgodoses och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver säkerställa att offentliga aktörer får det stöd och de förutsättningar som krävs för att kunna hantera risker kring rättssäkerhet, transparens, personlig integritet, diskriminering, felaktiga data etc. i samband med AI-användning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2391 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett obligatoriskt biometriskt nationellt register och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2591 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att återkomma till riksdagen med förslag i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2615 av Rickard Nordin (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på att konsumenter enkelt ska kunna se tillgängliga bredbandsleverantörer och priser för en specifik adress, oavsett om man redan är boende där eller inte, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på att fakturor för bredbandsabonnemang ska tydliggöra hur stor del av priset som går till nätägare, kommunikationsoperatör och tjänsteleverantör och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att skapa en nationell och lättillgänglig plattform för jämförelse av bredbandsutbud och kostnader på adressnivå och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2616 av Rickard Nordin (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att ge Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att införa en nationell ”scam report”-funktion i svenska telesystem, där

- användare enkelt kan rapportera misstänkta scam-samtal via en kort kod, t.ex. *55#, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att rapporterade samtal automatiskt skickas till en central databas som är kopplad till polisens arbete med att utreda och stoppa telefonbedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
 3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda tekniska och juridiska möjligheter att samla in tillgänglig information om samtal (exempelvis nummer, tidpunkt och nätverk) i syfte att underlätta brottsutredning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2661 av Cecilia Rönn (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om mobiloperatörer ska åläggas utökade krav på reservkapacitet vid strömavbrott för att säkerställa mobilnätets funktion i kris och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2780 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att skapa förutsättningar för en bra och fungerande uppkoppling på tåget och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnaden av fiber och bredband behöver underlättas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta lantbruket och mindre företag på landsbygden i den kommande övergången från 2G och 3G till 5G-nätet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnaden av 5G behöver underlättas och det internationella samarbetet kring framtidens telekommunikation behöver utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utgångspunkten för offentliga data ska vara att de är öppna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta ledarrollen i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och API:er i svensk offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över GDPR-implementeringen i svensk lag i syfte att främja AI-utvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam virtuell infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten behöver tillgodose digitalt id som är funktionellt och tillgängligt men som inte konkurrerar ut privata aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga initiativ för att främja utvecklingen av artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt kunskapslyft om användningen av artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2880 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska överväga att säkerställa att alla delar av Sverige, även gles- och landsbygd, får tillgång till likvärdig digital infrastruktur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3028 av Thomas Ragnarsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att säkerställa att landets teleoperatörer inte stänger ned fungerande mobilnät innan ny teknik finns på plats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3137 av Emma Ahlström Köster (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att Sverige tar fram en nationell strategi för artificiell intelligens som kombinerar innovation, rättssäkerhet, etik och internationell konkurrenskraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att identifiera nödvändiga författningsändringar för att säkerställa jämlik tillgång till avancerad hemsjukvård i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett bredare arbete bör ske för bättre mobiltäckning likt det roamingsystem som finns i Europa och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa snabb internetuppkoppling på tåg i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra den digitala infrastrukturen i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3320 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på oberoende säkerhetsgranskning av de mest kraftfulla AI-systemen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att AI-system alltid har en robust nödavstängning (off-switch) som kan stänga av tekniken i nödsituationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra miljökonsekvensbedömningar obligatoriska för stora AI-system och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kräva att datacenter använder förnybar energi och hållbar vattenhantering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram klimatcertifiering för AI-system som används i offentlig sektor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka transparensen så att medborgare alltid vet när de interagerar med AI och hur deras data används, oavsett riskklass, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa tydliga regler för ansvar om AI orsakar skada, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3404 av Lars Püss och Helena Storckenfeldt (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket för postutdelning bör ses över för att säkerställa fastighetsägares och boendes rätt till post på rimligt avstånd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera AI-kommissionens förslag och ytterligare åtgärder inom AI-området med fokus på att värna säkerhet och personlig integritet samt med beaktande av risker för samhället och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut fiber och snabbt mobilnät i hela Sverige genom att staten tar ett ökat ansvar för finansiering av utbyggnaden i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja beredskapsavgifterna så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och Post- och telestyrelsen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3425 av Jan Riise m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för och stödja utvecklingen av lösningar för större transparens och möjligheter till ansvarsutkrävande, såväl på nationell som på europeisk nivå, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett samordnat arbete avseende data- och AI-användning inom svensk förvaltning för att säkerställa att AI används på ett sätt som inte kränker mänskliga rättigheter och personlig integritet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska verka för en säker användning av AI som inte kränker integritet och rättigheter och som inte används för utveckling av vapensystem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kraftfull satsning på utbildning, inklusive fort- och vidareutbildning för yrkesverksamma, för ökad förståelse och kompetens inom AI-området för breda grupper och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU och inom ramen för EU AI Acts fortsatta utveckling ska verka för en säker utveckling av AI, även inom områden som s.k. transformativa AI, och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma de möjligheter tekniken ger för att exempelvis analysera och nyttiggöra stora datamängder inom klimatområdet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de stora klimat- och miljökostnader som AI-utvecklingen för med sig och om att verka för att begränsa skadeverkningar och gynna återvinning av elektronik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3560 av Mikael Damberg m.fl. (S):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en socialt ansvarsfull digitalisering kräver satsningar på både digital infrastruktur och kompetens, liksom tydliga regler kring datalagring, användning och integritetsskydd, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S):

69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av AI bör regleras globalt och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara drivande i arbetet för en öppen, fri och säker digital framtid för alla och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3638 av Mathias Bengtsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en självkostnadsprincip för bredband i flerfamiljshus och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en viktig ambition i digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att utveckla digitaliseringens möjligheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bejaka teknikutveckling som bidrar till att öka hållbarheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en socialt ansvarsfull digitalisering kräver både satsningar på digital infrastruktur och kompetens, liksom tydliga regler kring datalagring, användning och integritetsskydd, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att staten ser till att undanröja hinder för utveckling och implementering av AI-lösningar till följd av kompetensbrist,

- resursbrist samt oklarheter av tolkningar av EU-direktiv och lagar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver fortsätta beakta stöd för utbyggnad av bredband i områden där marknadskrafterna inte räcker till och tillkännager detta för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nationella bredbandsstrategin behöver uppdateras och anpassas till det förändrade säkerhetsläget och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetensbristen inom bl.a. systemutveckling, artificiell intelligens, it-säkerhet och användbarhetsdesign måste åtgärdas och tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnaden av 5G och utvecklingen av 6G och 7G måste vara en högt prioriterad fråga och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Myndigheten för digital förvaltning bör främja offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data och tillkännager detta för regeringen.
 11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur tillgången till data kan öka då det är avgörande för teknikutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdateringen av AI-strategin måste innehålla perspektiven klass och rättvisa och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till utbildning i AI för medborgare samt möjligheten till omställning när arbetsuppgifter förändras och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta nästa steg för att införa ett statligt nationellt övergripande elektroniskt identifieringssystem och tillkännager detta för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillgången till digitala betaltjänster för att garantera att inte grupper exkluderas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stadsnätets stora betydelse för medborgare, företag och samhället i stort och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgång till posttjänster ska gälla i hela landet, såväl stad som landsbygd, samt att postväsendet i sin helhet inte bör få överlåtas till marknaden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3659 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för mobiltelefonföretäckning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3670 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av en gemensam e-legitimation för Norden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3728 av Ulrika Heie m.fl. (C):

59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta ett mer samlat grepp, inom ramen för Postfinansieringsutredningen, kring hur postverksamheten och Postnord ska utvecklas framöver och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett klaggörande av konkurrenssituationen för paketdistribution i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3729 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vidare nordiskt samarbete när det gäller artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3808 av Helena Gellerman (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en hemchatt-reform i form av t.ex. skatteavdrag, för att öka människors AI-kunskap, skapa en AI-kultur i Sverige och därigenom stimulera innovation och tillväxt, och tillkännager detta för regeringen.